

**Prosjekt Regelverk og tilsynsmetodikk
for Taubane, Park og Tivoli
(TPT-prosjektet)**

Delrapport 1
Kartlegging av regelverk og tilsynsmetodikk

0	Sammendrag	6
1	Innledning	8
1.1	TPT-prosjektet – metodikk og regelverk	8
1.1.1	Bakgrunn	8
1.1.2	Innhold	8
1.1.3	Tidsplan	9
1.2	Delrapport 1 - kartlegging	9
1.2.1	Formål med rapporten	9
1.2.2	Omfang av kartleggingen	9
1.2.3	Resultatet av kartleggingen	10
1.2.4	Sentrale begreper benyttet i rapporten	10
2	Rammeverk for tilsynsutøvelsen	11
2.1	Hva er av betydning for tilsynsutøvelsen	11
2.2	Juridisk rammeverk for forvaltningsutøvelsen	12
2.2.1	Offentleglova	12
2.2.2	Forvaltningsloven	12
2.2.3	Tjenesteloven	12
2.2.4	Forvaltningsutøvelsen på taubaneområdet	13
2.2.5	Forvaltningsutøvelsen på park- og tivoliområdet	13
2.3	Instruks, mål og arbeidsområder	13
2.3.1	Samferdselsdepartementets instruks for Statens jernbanetilsyn	13
2.3.2	Mål – årlig tildelingsbrev fra Samferdselsdepartementet	13
2.3.3	Hovedoppgaver for tilsyn med taubaner	14
2.3.4	Hovedoppgaver for tilsyn med fornøyelsesinnretninger	14
3	Taubaneområdet	14
3.1	Juridisk rammeverk for taubaneområdet	14
3.1.1	Oversikt over regelverket	14
3.1.2	Hva taubanelovgivningen gjelder	15
3.1.3	Myndighetene som forvalter regelverket	16
3.1.4	Driftstillatelse	16
3.1.5	Tilsyn	16
3.1.6	Ansvar til konsesjonshaver av taubaner og kabelbaner	17
3.1.7	Gebyr	17
3.1.8	Europeisk rammeverk	17
3.2	Taubaneanleggene, omfang og typer	17
3.2.1	Typer taubaneanlegg, kort beskrivelse	19
3.3	De som driver / konsesjonshavere – omfang og struktur	19
3.3.1	Driftsstruktur og krav til organisasjon	19
3.3.2	Kompetanse – krav til sertifisering av driftsleder	20
3.3.3	Sertifiseringsprosessen	20
3.4	Uønskede hendelser	21
3.4.1	Ulykkeshistorikk	21
3.4.2	Potensial for storulykker	22
3.4.3	Beredskap og håndtering av ulykker og uønskede hendelser	23
3.5	Hovedelementene i tilsynsutøvelsen	23
3.5.1	Driftstillatelse	23
3.5.2	Konsesjon	24
3.5.3	Periodisk besiktelse	25

3.5.4	Oppfølging av pålegg	25
3.5.5	Rapportering	26
3.6	Øvrige ordinære prosesser	26
3.7	Magnetinduktiv prøving (MIP)	27
3.7.1	Innledning	27
3.7.2	Krav til kompetanse og kontrollutstyr	27
3.7.3	Ressursbruk og økonomi.....	28
3.7.4	Vurderinger av MIP gjort tidligere	28
3.7.5	Videre vurdering av MIP	29
3.8	Grensesnitt mot annen tilsyns- og kontrollvirksomhet	29
3.8.1	Grensesnittsproblematikk knyttet til hvilke typer taubaner som skal være underlagt Taubanetilsynet.....	29
3.8.2	Grensesnittsproblematikk knyttet til tilsynsutøvelsen	30
4	Park- og tivoliområdet	31
4.1	Juridisk rammeverk for park- og tivoliområdet.....	31
4.1.1	Oversikt over regelverket.....	31
4.1.2	Hva tivolilovgivningen gjelder	32
4.1.3	Myndighetene som forvalter regelverket	32
4.1.4	Hvilke fornøyelsesinnretninger regelverket gjelder	33
4.1.5	Sikkerhetsmessig godkjenning	33
4.1.6	Tilsyn	34
4.1.7	Ansvar til eier av fornøyelsesinnretning	34
4.1.8	Forhold til annen lovgivning.....	34
4.1.9	Avgifter	35
4.1.10	Europeisk rammeverk.....	35
4.2	Fornøyelsesinnretningene – omfang og typer	35
4.2.1	Typer fornøyelsesinnretninger, kort beskrivelse	35
4.3	De som driver / eiere – omfang og struktur	37
4.3.1	Driftsstruktur og krav til organisasjon	37
4.3.2	Kompetanse – krav til sertifisering av personell	38
4.4	Uønskede hendelser.....	38
4.4.1	Ulykkeshistorikk.....	38
4.4.2	Potensial for storulykker	39
4.4.1	Beredskap og håndtering av ulykker og uønskede hendelser	39
4.5	Hovedelementene i tilsynsutøvelsen	39
4.5.1	Sikkerhetsmessig godkjenning	40
4.5.2	Periodisk besiktelse.....	41
4.5.3	Oppfølging av pålegg	42
4.5.4	Rapportering	42
4.6	Øvrige ordinære prosesser	43
4.7	Grensesnitt mot annen tilsyns- og kontrollvirksomhet	43
4.7.1	Grensesnittsproblematikk knyttet til hvilke typer innretninger som skal være underlagt Park- og tivolitilsynet	43
4.7.2	Grensesnittsproblematikk knyttet til tilsynsutøvelsen	44
5	Organisering, kompetanse, ressursbruk og risikoforhold ved utøvelse av tilsyn	45
5.1	Organisering	45
5.2	Støttesystemer og verktøy	46
5.3	Ressursbruk.....	47

5.3.1	Ressursbruk knyttet til tilsyn med taubaner.....	47
5.3.3	Ressursbruk knyttet til tilsyn med fornøyelsesinnretninger	48
5.4	Kompetanse og erfaring.....	48
5.4.1	Krav til kompetanse	48
5.4.2	Erfaringsutveksling og sikring av enhetlig tilsynspraksis.....	48
5.5	Risikoforhold knyttet til besiktelser.....	49
5.5.1	Besiktelse av taubaner	49
5.5.2	MIP	49
5.5.3	Besiktelse av fornøyelsesinnretninger.....	49
5.5.4	Tiltak for å ivareta sikkerheten ved besiktelser og MIP	49
6	Annen relevant tilsynsvirksomhet.....	49
6.1	Statens jernbanetilsyn: Tilsynsmetodikk og regelverk for jernbane	49
6.1.1	Hjemler	49
6.1.2	Tilsynsstrategi.....	50
6.1.3	Former for tilsyn.....	50
6.1.4	Utselgelse av tilsynsobjekt	51
6.1.5	Sanksjoner	52
6.2	Tilsyn av taubaner og fornøyelsesinnretninger i andre land.....	53
6.2.1	Tilsyn av taubaner i andre land	53
6.2.2	Tilsyn av fornøyelsesinnretninger i andre land.....	55
6.3	Tilsynsutøvelse i andre bransjer i Norge	57
6.3.1	Arbeidstilsynet	57
6.3.2	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).....	59
6.3.3	Petroleumstilsynet (Ptil).....	61
7	Oversikt over refererte lover, forskrifter og standarder med kortnavn.....	62
8	Oversikt over underlagsmateriale.....	64
9	Oversikt over vedlegg.....	65
1	PROSESSKART FOR UTØVELSEN AV TILSYN MED TAUBANE	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1	Hovedprosesser	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1.1	Konsesjon	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1.2	Anleggsdokumentasjon	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1.3	Førstegangs tilsyn	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1.4	Årsrapportering	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1.5	Periodisk besiktelse.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1.6	Oppfølging av pålegg	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.2	STYRENDE PROSEDYRER MED SKJEMAER, SJEKKLISTER, ANDRE REGISTRERINGER OG MALER KNYTTET TIL TILSYN MED TAUBANER	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2	Prosesskart for utøvelsen av tilsyn med Park og Tivoli	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1	Hovedprosesser	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1.1	Første søknad	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1.2	Første gangs besiktelse	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1.3	Første gangs sikkerhetsmessig godkjenning	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1.4	Årsrapportering og sikkerhetsmessig godkjenning.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1.5	Periodisk besiktelse.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1.6	Oppfølging av pålegg	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.2	STYRENDE PROSEDYRER MED SKJEMAER, SJEKKLISTER, ANDRE REGISTRERINGER OG MALER KNYTTET TIL TILSYN MED FORNØYELSESINNRETNINGER.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

3	SAMMENLIGNING AV EN DEL TAUBANETILSYN I EUROPA	68
4	Grensesnittsproblematikk knyttet til tilsynsutøvelsen	71
4.1	Grensesnittsproblematikk, taubaner	71
4.1.1	Arbeidstilsynet	71
4.1.2	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).....	71
4.1.3	Luftfartstilsynet	71
4.1.4	Kommunene (Plan og bygningsloven)	72
4.1.5	Politiet.....	72
4.2	Grensesnittsproblematikk, fornøyelsesinnretninger	72
4.2.1	Arbeidstilsynet	72
4.2.2	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).....	72
4.2.3	Kommunene og Fylkeskommunene (plan- og bygningsloven)	73
4.2.4	Biltilsynet	74
4.2.5	Politiet.....	74

0 Sammenheng

I forbindelse med overføringen av tilsynet med tau- og kabelbaner og med fornøyelsesinnretninger i tivoli og fornøyelsesparker fra Det Norske Veritas (DNV) til Statens jernbanetilsyn (SJT) med virkning fra 01.01.2012, etablerte SJT "Prosjekt TPT – metodikk og regelverk" for å evaluere regelverk og tilhørende tilsynsmetodikk for både taubaner og fornøyelsesinnretninger.

Prosjektet er planlagt gjennomført i 4 trinn:

1. Kartlegging av regelverk og tilsynsmetodikk for taubaner og fornøyelsesinnretninger
2. Evaluering av regelverk og tilsynsmetodikk for taubaner og fornøyelsesinnretninger med anbefaling om eventuelle endringer
3. Kartlegging og evaluering av gebyrstruktur for tilsyn med taubaner og fornøyelsesinnretninger
4. Utarbeidelse av endringer i regelverk og tilsynsmetodikk

Hovedformålet med denne rapporten er å dokumentere arbeidet og resultatet fra kartleggingsfasen av prosjektet. Den beskriver nå-situasjonen av regelverk og tilsynsmetodikk, og er grunnlaget for evalueringsfasen av prosjektet. Rapporten er utarbeidet som et samarbeid mellom det tilsynsfaglige miljøet i Trondheim og SJTs juridiske ekspertise, ved gjennomgang av eksisterende dokumentasjon.

Kartleggingen omfatter det regelverket som setter krav til aktørene samt til taubanene og fornøyelsesinnretningene. I tillegg er grensesnittene mot andre myndigheter kartlagt.

Kartleggingen av metodikk omfatter kartlegging av tilsynets organisering og arbeidsprosessene knyttet til tilsynsaktiviteten. Det er tatt med både oppgaver som er direkte knyttet til arbeidet mot aktørene og oppgaver som er sentrale for å ivareta den totale tilsynsoppgaven. I tilknytning til kartlegging av arbeidsprosessene, er interne rutiner, skjemaer, sjekklister etc. identifisert. Viktige arbeidsverktøy som databaser etc. er kartlagt. Denne delen av kartleggingen er gjennomført ved å identifisere og gjennomgå interne dokumenter, ved samtaler og intervjuer med berørt personell i tilsynet samt bidrag som beskriver arbeidsmetode ut over det som fremgår av de interne dokumenter.

Det er gjort en gjennomgang av tilsynsobjektene for å få et bilde av omfang, bredde i kompleksitet, eierforhold etc. Eksisterende informasjon om ulykkehistorikk og risikonivå er samlet.

Det mest sentrale innholdet i kartleggingen er:

- Ved beskrivelsen av taubaneanleggene og de som står for driften, er den store geografiske og eiermessige spredningen beskrevet. Videre at formell kompetanse er lav, og at utstrakt bruk av sesongarbeid gir liten stabilitet i bemanningen.
- Også fornøyelsesinnretninger har den samme store geografiske og eiermessige spredningen som taubaner, med mange av de samme utfordringene knyttet til kompetanse og stabilitet av medarbeiderne.
- Når nye taubaneanlegg tilfredsstiller gjeldende krav og førstegangstilsyn er gjennomført, utsteder tilsynet en driftstillatelse for anlegget. Denne driftstillatelsen kan tilsynet senere inndra på sikkerhetsmessig grunnlag. Anleggene besiktes deretter hvert år (med unntak av skitau som besiktes hvert 2. år). Denne frekvensen av besiktelser er forskriftsfestet, og dermed ikke noe tilsynet selv kan vurdere basert på relevante kriterier. Ved besiktelsen gjennomgås internkontrollhåndboken, og det foretas en stikkprøvebasert visuell gjennomgang av sikkerhetskritiske deler av anlegget. Når

det avdekkes avvik fra regelverkskrav, utstedes pålegg med referanse til relevant forskriftskrav og med tilhørende frist for utførelse. For de mest alvorlige avvikene, gis det pålegg som skal utbedres før videre drift. Ved manglende utførelse og innrapportering av pålegg, vil det bli sendt en kombinert purring og varsel om at driftstillatelsen vil bli inndratt. Ved fortsatt manglende respons vil driftstillatelsen bli inndratt.

- For enhver fornøyelsesinnretning må det for hvert år søkes om sikkerhetsmessig godkjenning. For innretninger som var i drift i Norge foregående år, gis godkjenningen med bakgrunn i søknad og påkrevde vedlegg. Sikkerhetsmessig godkjenning kan ikke inndras, men innretningen kan gis pålegg om stans. Med unntak av vannrutsjebaner (besiktelse hvert 2. år), besiktes fornøyelsesinnretninger hvert år. Denne frekvensen av besiktelser er en etablert praksis, men ikke forskriftsfestet. Besiktelse, utstedelse av pålegg og oppfølging av pålegg følger samme opplegg som for taubane.
- Tilsynet har 7 inspektører med arbeidssted i Trondheim. I tillegg administrativt ansatte og avdelingsleder. 5 av inspektørene har tilsyn med både taubane og fornøyelsesinnretninger, mens 2 av inspektørene kun har taubane. Ved planlegging og oppfølging av tilsynsvirksomheten benytter tilsynet egne databaseverktøy, i tillegg til verktøyene knyttet til saksbehandlingen i SJT.

De periodiske besiktelsene er svært ressurskrevende, med mye reisevirksomhet over store deler av landet og det meste av året. Denne reisevirksomheten er også et risikoelement, med mye bilkjøring på mørke og delvis glatte vinterveier.

1 Innledning

➤ TPT-prosjektet – metodikk og regelverk

➤ *Bakgrunn*

Oppgavene knyttet til tilsyn med taubaner og kabelbaner og med fornøyelsesinnretninger i tivoli og fornøyelsesparker ble overført fra Det Norske Veritas (DNV) til Statens jernbanetilsyn (SJT) med virkning fra 01.01.2012.

Overføringen av tilsynsoppgavene ble gjennomført i tråd med regelverket for virksomhetsoverdragelse der utstyr, arkiv, data, prosedyrer og systemer brukt av DNV i tilsynsarbeidet ble overtatt av jernbanetilsynet. SJT etablerte et eget avdelingskontor for disse tilsynsoppgavene i Trondheim, hvor DNVs tilsyn med taubaner og fornøyelsesinnretninger hadde vært etablert. De fleste personer knyttet til dette tilsynsarbeidet i DNV søkte ansettelse i jernbanetilsynet, og man klarte derved å beholde det alt vesentlige av personellet. Slik ble nødvendig fagkompetanse i det videre tilsynsarbeidet sikret.

Høsten 2011 ble det gjennomført et forberedende arbeid både på det administrative området og på det tilsynsfaglige området for å sikre kontinuitet i virksomheten fra 01.01.2012.

Det tilsynsfaglige arbeidet avdekket behov for å forskriftsfeste en rekke regler som av DNV og bransjen ble ansett som krav, slik at jernbanetilsynet hadde et formelt grunnlag for tilsynsvirksomheten på alle aktuelle områder. Dette forskriftsarbeidet ble prioritert foran arbeidet med å bygge ut styringssystemet i SJT med aktuelle faglige prosedyrer etc. Det ble derfor tatt en beslutning om å gjøre gjeldende - uten omarbeidelse - alle tilsynsfaglige prosedyrer fra DNV som styrende for jernbanetilsynets aktivitet på området fra 01.01.2012. DNV hadde gjennomgått og oppdatert sine prosedyrer høsten 2011 som forberedelse til overføringen. Tilsynsmetodikken på området ble således videreført.

Den tilsynsfaglige gjennomgangen avdekket store forskjeller i tilsynsmetodikk og regelverk mellom jernbane og de nye områdene taubane og fornøyelsesinnretninger. Det er også stilt spørsmål fra taubanebransjen om hensiktsmessig tilsynsmetodikk og finansiering av tilsynet. Dette må sees i sammenheng med at tilsynet med taubaner og fornøyelsesinnretninger er fullt ut gebyrfinansiert. I tillegg pågår det et arbeid med ny taubanelov. Samferdselsdepartementet ba derfor i tildelingsbrevet for 2012 SJT prioritere å vurdere hva slags tilsynsmetodikk, kompetanse og gebyrstruktur som bør legges til grunn for virksomheter som driver med tau- og kabelbaner.

➤ *Innhold*

Måten tilsyn med tau- og kabelbaner og tilsyn med fornøyelsesinnretninger gjennomføres på, har mange likhetstrekk. I tildelingsbrevet for 2012 er SJT bedt om å utvikle og legge om til en mer moderne tilsynsmetodikk for begge områdene. På denne bakgrunn etablerte SJT "Prosjekt TPT – metodikk og regelverk" i 2012, heretter kalt TPT-prosjektet, som skal evaluere metodikk og regelverk for både taubaner og fornøyelsesinnretninger.

Prosjektet skal evaluere tilsynsmetodikk, regelverk og gebyrstruktur, og har som målsetting å komme med forslag til forbedringer.

Prosjektet er planlagt gjennomført i 4 trinn:

1. Kartlegging av regelverk og tilsynsmetodikk for taubaner og fornøyelsesinnretninger

2. Evaluering av regelverk og tilsynsmetodikk for taubaner og fornøyelsesinnretninger med anbefaling om eventuelle endringer
3. Kartlegging og evaluering av gebyrstruktur for tilsyn med taubaner og fornøyelsesinnretninger
4. Utarbeidelse av endringer i regelverk og tilsynsmetodikk

SJT gjennomfører i dag magnetinduktiv prøving av ståltau. Det skal vurderes om SJT i fremtiden skal stå for gjennomføringen av denne prøvingen. Prøvingen er beskrevet i fase 1 i prosjektet, men videre vurdering er ikke en del av prosjektet.

➤ **Tidsplan**

Trinn 1 er planlagt ferdigstilt medio april 2013. Det er da inkludert tid for innhenting og bearbeiding av innspill fra referansegruppene.

Trinn 2 med prinsipielle anbefalinger planlagt gjennomført i 2. og 3. kvartal 2013 for taubaner, og i 3. og 4. kvartal for fornøyelsesinnretninger.

Trinn 3 med evaluering av gebyrstruktur og alternative finansieringsmodeller kan i større grad gjennomføres uavhengig av tilsynsaktivitetene, og er planlagt gjennomført parallelt med evalueringen av taubaner, og ferdigstilling høsten 2013.

Trinn 4 inneholder utforming av endringer i regelverket og forberedelse/tilrettelegging for endringer i tilsynsmetodikk, og er planlagt ferdigstilt ihht. opprinnelig tidsplan i mai 2015.

Detaljert fremdriftsplan for trinn 2, 3 og 4, inkludert aktiviteter for involvering av referansegrupper i disse fasene, vil bli etablert innen utgangen av april 2013. Planen vil inkludere konkrete leveranser og tilhørende milepæler.

➤ **Delrapport 1 - kartlegging**

➤ **Formål med rapporten**

Rapporten skal dokumentere kartleggingen og være det skriftlige underlaget det videre arbeidet skal baseres på. Rapporten skal også være beslutningsgrunnlag for iverksetting av neste trinn i arbeidet.

➤ **Omfang av kartleggingen**

Kartleggingen omfatter det regelverket som setter krav til aktørene samt til taubanene og fornøyelsesinnretningene.

Kartleggingen av metodikk omfatter kartlegging av arbeidsprosessene knyttet til tilsynsaktiviteten. Det er tatt med både oppgaver som er direkte knyttet til arbeidet mot aktørene og oppgaver som er sentrale for å ivareta den totale tilsynsoppgaven. I tilknytning til kartlegging av arbeidsprosessene, er interne rutiner, skjemaer, sjekklister etc. identifisert. Viktige arbeidsverktøy som databaser etc. er kartlagt. Denne delen av kartleggingen er gjennomført ved å identifisere og gjennomgå interne dokumenter, ved samtaler og intervjuer med berørt personell i tilsynet samt bidrag som beskriver arbeidsmetode ut over det som fremgår av de interne dokumenter.

Det er gjort en gjennomgang av tilsynsobjektene for å få et bilde av omfang, bredde i kompleksitet, eierforhold etc. Eksisterende informasjon om ulykkeshistorikk og risikonivå er samlet.

Tilsyn med jernbane i Norge er en sentral oppgave for SJT, og måten SJT fører tilsyn med jernbane på er gitt en fylldig beskrivelse. Det har også vært et tema hvilke andre i Norge som kan ha tilsynsobjekter sammenlignbare med taubaner og fornøyelsesinnretninger. I den forbindelse er tilsynsformer i enkelte andre bransjer kort beskrevet med tanke på eventuell senere erfaringsinnhenting. Tilsyn som har grensesnitt mot taubaner og mot fornøyelsesinnretninger er identifisert. Videre er omtalt tilsynsformer i andre land.

Dagens organisering og ressursbruk når det gjelder tilsynsutøvelsen er kartlagt.

➤ **Resultatet av kartleggingen**

Resultatet av kartleggingsarbeidet består av:

- Beskrivelsen i selve rapportteksten
- Vedlegg til rapporten som inneholder:
 - Prosesskart (13 kart/ark som beskriver de sentrale arbeidsprosessene)
 - Oversikt over prosedyrer, skjemaer, standardbrev etc. som i dag er eksternt eller internt styrende eller støttende for arbeidet
 - Annet, mer detaljert underlagsmateriale

➤ **Sentrale begreper benyttet i rapporten**

I rapporten er det tilstrebet å benytte begreper som er innarbeidet i taubanebransjen og i park- og tivolibransjen, og som for øvrig samsvarer med begrepsbruken i gjeldende regelverk.

Tilsyn:

Ordet tilsyn benyttes med ulikt innhold i ulike sammenhenger.

For å unngå misforståelser benytter vi i rapporten så langt det er mulig følgende begreper:

- **Statens jernbanetilsyn:** Navn på tilsynsorganet. Kortformen *SJT* benyttes gjennomgående. Der det ikke gir grunnlag for misforståelse, benyttes kortformen *tilsynet* i tråd med navnebruk i offentlige dokumenter.
- **TPT:** Navnet på en avdeling i SJT (forkortelse for Taubane, Park og Tivoli). Avdelingen har hovedansvaret for tilsyn med taubaner og fornøyelsesinnretninger.
 - **Taubanetilsynet** blir brukt i underliggende forskrifter til taubaneloven som egennavn på tilsynsmyndigheten på taubaneområdet. I rapporten blir begrepet brukt delvis som egennavn på den tilsynsmyndighet som er tillagt SJT på taubaneområdet og delvis om den del av TPT som utøver denne tilsynsmyndigheten.
 - **Park- og tivolitilsynet** blir brukt i underliggende forskrifter til tivoli-loven som egennavn på tilsynsmyndigheten på området for fornøyelsesinnretninger. I rapporten blir begrepet brukt delvis som egennavn på den tilsynsmyndighet som er tillagt SJT på området for fornøyelsesinnretninger og delvis om den del av TPT som utøver denne tilsynsmyndigheten.
- **Tilsyn:** Samlebetegnelse på de oppgaver SJT har knyttet til tilsynsobjektene både på jernbaneområdet, taubaneområdet og området for fornøyelsesinnretninger.
- **Besiktelse:** Betegnelse på undersøkelse av tilsynspliktige taubaner og fornøyelsesinnretninger. Dette begrepet er gjennomgående brukt i forskrifter på taubaneområdet og området for fornøyelsesinnretninger.

Inspektør:

Person som på vegne av SJT fører tilsyn med taubaner eller fornøyelsesinnretninger. Betegnelsen benyttes uavhengig av hvilken formell stillingsbetegnelse personen har.

Taubaner:

Taubaner og kabelbaner er anlegg som er konstruert, montert og tatt i bruk for transport av personer og/eller gods i vogner eller med trekkinnretninger som bæres av eller beveges med tau i eller langs en trasé. De

fleste steder der begrepet taubaner benyttes, skal det også forstås kabelbaner hvis annet ikke fremgår av sammenhengen. Det er viktig å merke seg at det kun er taubaner med konsesjon til anlegg og drift og kabelbaner med tillatelse for drift som er tilsynsobjekter underlagt Taubanetilsynet.

Fornøyelsesinnretninger:

Benyttet som et samlebegrep for tilsynspliktige innretninger etter tivoliloven.

Konsesjonshaver:

Det kreves konsesjon for å anlegge og drive taubane, og konsesjonshaver er den som innehar konsesjonen for det enkelte taubaneanlegg.

Eier:

For taubaner er eier den som eier virksomheten eller anlegget. Dette vil svært ofte også være konsesjonshaver.

For tivoliinnretninger betegnes den som driver anlegget som eier, uavhengig av om innretninger mv. eies eller leies.

Driftsleder:

Driftsleder for taubane er den som hos Taubanetilsynet er registrert som driftsleder for den aktuelle taubanen. For å kunne bli registrert som driftsleder kreves at vedkommende er sertifisert som driftsleder av Taubanetilsynet, ved å ha bestått eksamen. Ett av kravene som må innfris for å få driftstillatelse for et taubaneanlegg er at det er registrert en sertifisert driftsleder for anlegget.

Driftsleder for fornøyelsesinnretning er den som hos Park- og tivolitilsynet er registrert som driftsleder for den aktuelle innretningen. Det er ingen krav til sertifisering av driftsleder for fornøyelsesinnretninger.

Håndbok for internkontroll:

For taubaner er det krav om at det for hvert anlegg skal være en *håndbok for internkontroll*, og i tillegg *Driftsdagbok*, *Vedlikeholdsbok* og *Taubok* for loggføring og dokumentasjon av periodiske, pålagte kontroll-, drifts- og vedlikeholdsoppgaver.

Loggbok:

For fornøyelsesinnretninger er det krav om loggbok. Loggbok er basert på mal for loggbok i EN 13814. Siden betegnelsen loggbok er brukt både i tivoliloven og underliggende forskrifter, benyttes i rapporten betegnelsen *loggbok* spesifikt når det omhandler fornøyelsesinnretninger. I alle andre sammenhenger benyttes betegnelsen *håndbok for internkontroll*.

I rapporten er det brukt kortnavn på lover og forskrifter innen taubaneområdet og park- og tivoliområdet. En oversikt over lover, forskrifter og standarder med benyttede kortnavn er samlet i kap. 7.

2 Rammeverk for tilsynsutøvelsen

➤ Hva er av betydning for tilsynsutøvelsen

Tilsynsutøvelsen er basert på at den utøves som offentlig forvaltning. Den er således underlagt regler for saksbehandling i offentlig sektor.

Det mest sentrale juridiske rammeverket for forvaltningsutøvelsen er beskrevet i kap. 2.2.

Tilsynsutøvelsen er videre basert på at det er etablert ulike former for krav i lov og forskrift knyttet til taubanebransjen og til park- og tivolibransjen. Utøvelsen av tilsyn avhenger blant annet av hvordan regelverket er utformet med hensyn til fordeling av myndighet, roller og ansvar og på hvilket nivå det er stilt krav til tilsynsobjektene. Regelverket er kartlagt og kommentert for de to bransjene hver for seg i kap. 3.1 og 4.1.

Tilsynsutøvelsen er også underlagt de rammer som er gitt av overordnet organ i form av instruks og i de årlige tildelingsbrevene. Disse er omtalt i kap. 2.3.

Tilsynsutøvelsen er nødvendigvis tilpasset de objektene det skal føres tilsyn med. Tilsynsobjektene er kartlagt og kommentert for de to bransjene hver for seg i kap. 3.2 og 4.2.

Tilsynsutøvelsen er også tilpasset hvem det er som driver eller eier anleggene og fornøyelsesinnretningene. Det som karakteriserer drifts- og eiermønsteret i de to bransjene er kommentert under den enkelte bransje i kap. 3.3 og 4.3.

Ulykkepotensialet i bransjen har betydning for tilsynsutøvelsen. Ulykkehistorikk er samlet og kommentert for de to bransjene hver for seg i kap. 3.4 og 4.4.

➤ **Juridisk rammeverk for forvaltningsutøvelsen**

Forvaltningsutøvelsen for offentlige virksomheter (og private virksomheter som treffer enkeltvedtak og /eller gir ut forskrift) reguleres i utgangspunktet av forvaltningsloven og offentleglova. I tillegg har tjenesteloven i prinsippet saksbehandlingsregler.

➤ **Offentleglova**

Offentleglova gjelder fullt ut så vel for utøvelsen av tilsynet med fornøyelsesinnretninger, som for utøvelsen av tilsynet med taubaner.

➤ **Forvaltningsloven**

Forvaltningsloven § 1 har som hovedregel at loven gjelder den virksomhet som drives av forvaltningsorganer, men åpner opp for at det kan gjøres unntak i, eller i medhold av lov.

➤ **Tjenesteloven**

Tjenesteloven representerer implementering av direktiv 2006/123/EF i norsk rett.

Lovens formål er å gjøre det enklere å etablere tjenestevirksomhet og yte grenseoverskridende tjenester i EUs indre marked. Loven gjelder for tjenester som går inn under EØS-avtalen del III kapittel 3. Dette er tjenester som vanligvis ytes mot betaling, i den utstrekning de ikke kommer inn under bestemmelser om det frie varebytte og den frie bevegelse for kapital og personer. Tjenester omfatter i denne sammenheng fremfor alt industriell virksomhet, handelsvirksomhet, håndverksvirksomhet og virksomhet innen de frie yrker.

Tjenesteloven §§ 11 har en bestemmelse der forvaltningsorganets saksbehandlingsfrister skal gjelde fra den dag komplett søknadsdokumentasjon er mottatt. Dersom sakens kompleksitet tilsier det, kan saksbehandlingsfristen forlenges en gang. Det er krav til at fristforlengelsen skal begrunnes og meddeles søkeren før den opprinnelige fristen er ute. Dersom fristen er ute uten at noen avgjørelse er tatt, ansees tillatelse gitt dersom ikke annet fremkommer i, eller i medhold av lov.

Det kan ikke sees at departementet har benyttet hjemmelen til å gi utfyllende regler/unntak fra tjenesteloven.

➤ **Forvaltningsutøvelsen på taubaneområdet**

Taubanelovens § 19a inneholder en hjemmel for departementet til å

- Gi forskrifter om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11, 2. ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser
- Fravike reglene i forvaltningsloven
Adgangen til å fravike reglene i forvaltningsloven er benyttet i meget begrenset grad.

➤ **Forvaltningsutøvelsen på park- og tivoliområdet**

SJTs myndighet etter tivoliloven er delegert fra KRD, og det er følgelig KRD som er klageinstans for enkeltvedtak fattet av SJT etter tivoliloven.

Sikkerhetsmessig godkjenning etter forskriftene gitt med hjemmel i tivoliloven gis for gjenstående del av kalenderåret. Forskrift om utleiegokart, forskrift om fornøylesesinnretninger og forskrift om vannrutsjebane har alle en bestemmelse om at det i god tid før drift igangsettes hvert år skal søkes om sikkerhetsmessig godkjenning.

Tivoliloven har ingen bestemmelser som hjemler unntak fra forvaltningslovens bestemmelser.

➤ **Instruks, mål og arbeidsområder**

Formål og primære arbeidsoppgaver for SJT er fastlagt i instruksen for tilsynet. I tillegg blir viktige mål for tilsynets arbeid angitt i de årlige tildelingsbrevene. En del av det som der blir fastlagt gjelder spesifikt for jernbanesektoren, men fra 2012 er følgende gjort gjeldende for tilsynet med taubaner og fornøylesesinnretninger.

➤ **Samferdselsdepartementets instruks for Statens jernbanetilsyn**

Formål: Fagorgan og sakkyndig, for kontroll og tilsyn med virksomhet underlagt lovgivningen.

Arbidsområder:

- Gi forskrifter (tidligere også rundskriv og veiledninger), herunder påse at krav er oppdatert med den tekniske utviklingen
- Gi driftstillatelse til tau- og kabelbaner
- Gi sikkerhetsmessig godkjenning til tilsynspliktige fornøylesesinnretninger etter tivoliloven
- Føre register over tilsynspliktige taubaner og fornøylesesinnretninger
- Føre tilsyn og kontroll med at tilsynspliktig virksomhet utøves i samsvar med gjeldende lover og forskrifter
- Føre tilsyn og kontroll med at personell har de nødvendige sikkerhetsmessige kvalifikasjoner
- Gjennomføre tilsyn med markedsføring og bruk av sikkerhetskomponenter og delsystemer for tau- og kabelbaner
- Følge opp ulykker og uhell med skade på person mv innen tilsynspliktig del av virksomhetene
- Uttale seg i saker som forelegges av departementene, samt på eget initiativ ta opp saker innen eget ansvarsområde
- I samråd med departementene delta i internasjonalt samarbeid som har betydning for SJTs arbeid, og med sikte på å ivareta Norges interesser innen områder relevant for SJT

➤ **Mål – årlig tildelingsbrev fra Samferdselsdepartementet**

Følgende mål i tildelingsbrevet er relatert til tilsyn med taubaner og fornøylesesinnretninger:

- Påse at virksomhetene oppfyller vilkår og krav som er satt for disse i lovgivningen:

- Føre tilsyn med etterlevelse av regelverk
- Følge opp uønskede hendelser
- Tilse at regelverket er hensiktsmessig ut fra formålet, og fullstendig, oversiktlig og oppdatert:
 - At aktørene er kjent med regelverket
 - At EØS regelverket er implementert i norsk rett
- SJT skal forvalte sine oppgaver effektivt og hensiktsmessig for å sikre at aktørene ivaretar sikkerheten:
 - Transparente og forutsigbare prosesser ved håndtering av søknader
 - Gode administrative rutiner for smidig og effektiv drift
- Tilse at virksomhetene og samfunnet er kjent med SJTs ansvarsområder
- I internasjonale fora skal SJT ha kunnskap om viktige norske interesser og ivareta disse
- SJT skal ha fagkompetanse og være sakkyndig innenfor ansvarsområdene lagt til tilsynet

➤ **Hovedoppgaver for tilsyn med taubaner**

Hovedarbeidsområder:

- Forskriftsarbeid
 - Revisjon og utarbeidelse av forskrifter
 - Representere samferdselsdepartementet i fora angående Taubanedirektivet
 - Internasjonalt og nasjonalt faglig samarbeid
 - Standardisering
- Høringsinstans i konsesjonssaker
- Førstegangs driftstillatelse for nye anlegg og ved større ombygginger/flyttinger
- Oppfølging av tilsynsobjekter i driftsfasen
- Oppfølging av hendelser og ulykker
- Sertifisering av driftsledere
- Prøving av ståltau
- Fagkyndig bistand til andre myndigheter
- Fakturering i henhold til gebyrforskrift

➤ **Hovedoppgaver for tilsyn med fornøylesinnretninger**

Hovedarbeidsområder:

- Forskriftsarbeid
 - Revisjon og utarbeidelse av forskrifter
 - Internasjonalt og nasjonalt faglig samarbeid
 - Standardisering
- Sikkerhetsmessig godkjenning av nye anlegg og større ombygginger/flyttinger
- Årlig fornyelse av sikkerhetsmessig godkjenning
- Oppfølging av tilsynsobjekter i driftsfasen
- Oppfølging av hendelser og ulykker
- Fagkyndig bistand til andre myndigheter
- Fakturering i henhold til gebyrforskrift

3 Taubaneområdet

➤ **Juridisk rammeverk for taubaneområdet**

➤ **Oversikt over regelverket**

I kapittel 7 er angitt fullt navn på lover og forskrifter med tilhørende kortnavn som er benyttet videre i rapporten.

Følgende lover og forskrifter fastsatt av Samferdselsdepartementet er direkte styrende for Taubanetilsynets virksomhet knyttet til tilsyn med taubaner:

- Jernbaneloven
- Jernbaneansvarsloven
- Taubaneloven
- Tillatelsesforskriften
- Taubaneforskriften
- Forskrift om tekniske krav til taubaner
- Forskrift om gebyr for tilsyn med taubaner mv.

Det vises til beskrivelse av rettstilstanden før 1. januar 2012 samt hvilke endringer fagprosjektet anbefalte i rapport fra fagprosjektet, se referanse i denne rapportens kap. 8 pkt. 7.

➤ **Hva taubanelovgivningen gjelder**

3...1 Konesjon for taubane og tillatelse til drift for kabelbane

I dag er konsesjon fra Fylkesmannen en forutsetning for anlegg og drift av taubaner. En konsesjon har som regel en varighet på 10 - 20 år. For kabelbane må en ha tillatelse for drift fra Samferdselsdepartementet. Det er den som har konsesjonen eller denne tillatelsen som er pliktsubjektet i taubanelovgivningen, og som har ansvaret for driften.

Krav om konsesjon og tillatelse for drift vil trolig bli fjernet i en ny taubanelov.

3...2 Krav til bygging

Bygging av taubaner forutsetter nødvendige tillatelser etter Plan- og bygningsloven.

Taubaner for persontransport produsert og bygget etter 2004 reguleres av taubaneforskriften samt av forskrift om tekniske krav til taubaner som implementerer direktiv 2000/9/EF (det såkalte taubanedirektivet). De grunnleggende kravene fremgår av vedlegg II til forskriften. En taubane består av sikkerhetskomponenter (forskriften kap. 3) og delsystemer (forskriften kap. 4). Det er et teknisk kontrollorgan som verifiserer om sikkerhetskomponenter og delsystemer er konstruert og produsert i henhold til relevante NS-EN-standarder. Anlegg som er bygget i henhold til NS-EN- standarder på området, vil i utgangspunktet tilfredsstille de grunnleggende kravene.

Imidlertid ble det også etter 2004, pga. sen implementering av taubanedirektivet, produsert og bygget taubaner kun etter taubaneforskriften.

Alle taubaner bygget før 2004 samt taubaner bygget for godstransport omfattes av taubaneforskriften. Det er fastsatt detaljerte krav til bygging og drift av taubaner bygget før 2004 i følgende forskrifter fastsatt av SJT:

- Forskrift om skitau
- Forskrift om skitrekk
- Forskrift om stolheis
- Forskrift om totausbane
- Forskrift om kabelbane
- Forskrift om kabelkran
- Forskrift om godstausbane
- Forskrift om ståltau for taubaner

Alle taubaner som flyttes eller som gjennomgår større ombygginger må ha ny driftstillatelse. Disse vurderes etter de regler som ble lagt til grunn for opprinnelig godkjenning.

3...3 Krav til drift

Når det gjelder taubaner og kabelbaner bygget før 2004 samt godstaubaner, er det taubaneforskriften samt de detaljerte forskriftene under denne som gjelder. For taubaner for persontransport som reguleres av forskrift om tekniske krav til taubaner, er det lagt til grunn at kravene til drift i taubaneforskriften samt forskrifter gitt i medhold av denne gjelder så langt de passer. Dette vil være bestemmelser som utfyller de svært overordnede driftsbestemmelsene i forskrift om tekniske krav til taubaner.

3...4 Ny taubanelov

Samferdselsdepartementet har signalisert at det vil komme en ny lov om taubaner. Når loven blir vedtatt kommer dette til å medføre endringer i forhold til det som er status per i dag.

For det første antas det at konsesjonsordningen opphører. For det andre antas det at kabelbaner vil være omfattet, slik at jernbaneloven, jernbaneansvarsloven og tillatelsesforskriften bortfaller fra rammeverket. I tillegg antas det at det vil bli foreslått endringer i sanksjonsapparatet, bestemmelser for godkjenning/akkreditering av kontrollfirmaer og personell m.m.

➤ **Myndighetene som forvalter regelverket**

Samferdselsdepartementet er tillagt det sentrale forvaltningsansvaret for regelverket. Departementet har imidlertid delegert mye av dets myndighet etter taubanelovgivningen til SJT. Dette er gjort gjennom en delegasjonsfullmakt. Konsesjonsmyndigheten for taubaner er delegert Fylkesmannen.

SJT er delegert myndighet til å gi forskrifter til utfylling av taubaneloven og gi driftstillatelse, samt føre tilsyn med anlegg som er omfattet av taubanelovgivningen.

Myndighet til å vedta forskrift om gebyrer er det Samferdselsdepartementet som har.

➤ **Driftstillatelse**

Det følger av taubaneforskriften § 11 at alle taubaner og kabelbaner skal ha driftstillatelse før oppstart. Driftstillatelse gis etter at konsesjon eller tillatelse for drift er gitt, dokumentasjonen for anlegget er gjennomgått og en besiktelse av anlegget er gjennomført. Driftstillatelse er som hovedregel ikke tidsbegrenset.

Krav som må oppfylles for utstedelse av driftstillatelse fremgår av kap. 3.5.1.

➤ **Tilsyn**

Sentralt i tilsynssammenheng er Taubanetilsynets gjennomgang av internkontrolldokumentasjonen knyttet til det enkelte anlegg. Kravene til dokumentasjon av internkontrollen er fastsatt i de respektive forskrifter og er svært detaljerte. Taubanetilsynet har utgitt en mal for internkontrollhåndbok som bygger på disse kravene.

Det sendes årlig ut underlag for egenerklæring til samtlige konsesjonshavere, såkalte årsrapporter. Underlaget inneholder oversikt over krav til årlig og flerårig kontroll og vedlikehold. Dette er faste skjemaer for den enkelte kategori taubane og skjemaene har karakter av krav. Skjemaene er vedlegg til forskriftene.

Taubanetilsynet krever og organiserer sertifisering av driftsledere. Det foreligger krav til kompetanse for å bli sertifisert som driftsleder innenfor følgende banekategorier:

- Skitau

- Skitrekk
- Stolheis
- Kabelbane
- Totausbane

3...1 Magnetinduktiv prøving av ståltau (MIP)

Ståltauene er den mest kritiske sikkerhetskomponenten i et taubaneanlegg. Det er detaljerte krav om kontroll og vedlikehold av ståltau i forskrift om ståltau for taubaner kap. 4.

Taubanetilsynet gjennomfører per i dag magnetinduktiv prøving av ståltau. Prøvingen skal foregå innenfor visse intervaller og viser slitasje eller skader på tauet – dersom tauet ikke tilfredsstiller kravene må det repareres eller byttes.

➤ **Ansvar til konsesjonshaver av taubaner og kabelbaner**

Konsesjonshaver (den som har konsesjon etter taubaneloven eller tillatelse etter jernbaneloven) er pålagt å ha ansvarsforsikring, jf. taubaneforskriften § 9 tredje ledd. En garantierklæring om forsikringsdekning skal deponeres hos Fylkesmannen. Det er forskjellige krav til forsikringsdekning fastsatt av Samferdselsdepartementet, alt etter hvilken type taubane det er tale om.

➤ **Gebyr**

Taubanetilsynet skal være selvfinansiert gjennom gebyrer fra næringen. Gebyrene er hjemlet i taubaneforskriften § 15, og nivået på avgiftene fremgår av forskrift om gebyr for tilsyn med taubaner mv. Konsekvensen ved manglende innbetaling er vedtak om stans på økonomisk grunnlag jf. taubaneloven § 1a.

➤ **Europeisk rammeverk**

Taubanedirektivet er grunnlaget for kravene fastsatt i forskrift om tekniske krav til taubaneanlegg, ved at vi gjennom EØS avtalen er forpliktet til implementering av direktiv. I tilknytning til taubanedirektivet er det utgitt 23 harmoniserte europeiske standarder. De fleste av disse kom i 2004. Det er i tillegg 4 relevante ikke-harmoniserte standarder og tekniske rapporter fra CEN og en norsk standard, jf. kap. 7 som inneholder en oversikt over refererte lover, forskrifter og standarder.

➤ **Taubaneanleggene, omfang og typer**

Det er viktig å merke seg følgende egenskaper som særpreger bransjen:

- Om lag 800 taubaner fordelt på ca. 400 konsesjonshavere
- Ca. 90 % av taubanene er anlegg i alpinbakker (skitau, skitrekk og stolheiser)
- Stort spenn i den teknologiske kompleksiteten og i risikopotensiale for det enkelte anlegg
- Kvalifiserte produsenter. For nyere baner finnes tilstrekkelig produktdokumentasjon, med foreliggende krav til vedlikehold og drift.
- For eldre baner mer mangelfull produktdokumentasjon, med krav til vedlikehold og drift.

Taubaner består av en rekke typer installasjoner, fra enkle varianter av skitau til store gondolbaner. Anleggsporteføljen dekker også anlegg som Fløibanen (kabelbane). Det er mange måter å kategorisere anleggene på. En inndeling kan være svevebaner i motsetning til markbundne baner (relevant ved vurdering av risikopotensiale). En annen er vinterdrevne baner/alpinbaner i motsetning til helårsdrevne baner (relevant i forhold til fleksibilitet i tilsynsplanleggingen). I nedenstående tabell er anleggstypene vist i henhold til juridisk kategorisering (tall pr. 31.12.2012):

Anleggstype	Taubane-konsesjoner	Taubaner med driftstillatelse	Gjeldende forskrift
Skिताu	220 (-15)	193 (-9)	Forskrift om skिताu
Skitrekk	520 (+1)	492 (-9)	Forskrift om skitrekk
Stolheiser	79 (-)	78 (+1)	Forskrift om stolheis
Kabelbaner	3 (-)	3 (-)	Forskrift om kabelbane
Totausbaner	18 (-1)	17 (-)	Forskrift om totausbane
Kabelkraner	0	0	Forskrift om kabelkran
Godstaubaner	11 (-)	11 (-)	Forskrift om godstaubane
Diverse	11 (-1)	10 (-)	
Sum	862 (-16)	804 (-17)	

(+/- angir forandring fra forrige årsskifte)

Differansen mellom taubanekonsesjoner (862) og taubaner med driftstillatelse (804) fremkommer ved at 11 av de konsesjonsgitte taubanene fortsatt var under bygging, mens for 47 taubaner var driftstillatelsen inndratt.

Anleggene befinner seg over hele landet, men med en konsentrasjon i Oppland, Buskerud og Telemark, som har en tredjedel av anleggene. Ser man på den fylkesmessige fordeling av taubanekonsesjoner, er denne som følger per 31.12.2012:

Fylke	Ski-tau	Ski-trekk	Stolheiser	Kabelbaner	Totausbaner	Kabelkraner	Godstaubaner	Diverse	Sum
Østfold	2	4	0	0	0	0	0	0	6
Akershus	10	27	0	0	0	0	0	0	37
Oslo	1	16	5	0	0	0	0	0	22
Hedmark	10	48	8	0	0	0	0	0	66
Oppland	28	72	16	0	0	0	0	0	116
Buskerud	25	86	18	0	1	0	0	0	130
Vestfold	2	5	1	0	0	0	0	0	8
Telemark	17	49	6	1	1	0	0	1	75
Aust-Agder	4	8	4	0	0	0	1	0	17
Vest-Agder	7	27	1	0	0	0	1	2	38
Rogaland	0	11	0	0	0	0	0	2	13
Hordaland	8	37	8	1	2	0	0	1	57
Sogn og Fjordane	20	22	1	1	3	0	2	2	51
Møre og Romsdal	19	27	4	0	2	0	0	0	52
Sør-Trøndelag	15	30	4	0	0	0	1	1	51
Nord-Trøndelag	25	13	0	0	0	0	1	1	40
Nordland	18	19	3	0	6	0	4	1	51

Fylke	Ski-tau	Ski-trekk	Stolheiser	Kabelbaner	Totausbaner	Kabelkraner	Godstau-baner	Diverse	Sum
Troms	8	12	0	0	1	0	1	0	22
Finnmark	1	7	0	0	2	0	0	0	10
Sum	220	520	79	3	18	0	11	11	862

Kun ca. 50 anlegg er bygget etter regelverket basert på taubanedirektivet, mens resterende er bygget etter eldre regler.

➤ **Typen taubaneanlegg, kort beskrivelse**

De vanligste taubaner i Norge er taubaner knyttet til alpine anlegg:

- *Skitau* er et skitrekk med lavtliggende trekktau (uten master). Trekktauet ligger på snøen eller inntil 1 meter over snødekket, og passasjerene må holde seg fast i tauet eller i medbringere festet på tauet.
- *Skitrekk* har master, og trekktauet henger 3 – 8 meter over snødekke, og passasjerene transporteres stående på ski.
- *Stolheiser* har master med høyhengende bæretrekktau 5 – 25 meter over snødekket, der det er festet stoler (svevende transport).
- *Kabinbaner* tilsvarer stolheiser, men det benyttes kabiner i stedet for stoler. I enkelte anlegg kan det benyttes en kombinasjon av stoler og kabiner.

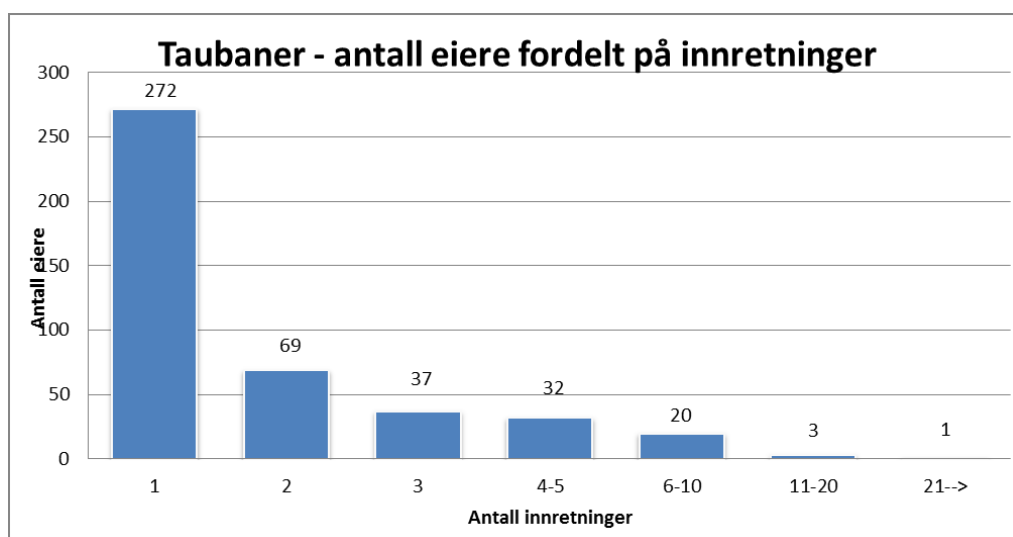
Andre anlegg:

- *Kabelbaner* har vogner som trekkes langs en skinnegang (eksempelvis Fløibanen og banen til Gaustatoppen), og trekktauet ligger på ruller mellom skinnene.
- *Totausbaner* (gondolbane) har en eller to kabiner/vogner for transport av personer, og som trekkes av et trekktau langs et bæretau som er opphengt i master (eksempelvis Ulriksbanen i Bergen og Krossobanen på Rjukan)
- *Kabelkraner* har normalt to master og fire typer tau (bæretau, trekktau, heisetau og tiltetau). Mastene kan tiltes (skrånstilles) til begge sider, slik at krana kan dekke et rektangulært område for en stor arbeidsplass, for eksempel en bro. Kabelkranene kan frakte både gods og personer.
- *Godstau-baner* (svevebaner) har en eller to vogner som trekkes av et trekktau langs et bæretau som er opphengt i master, og som transporterer gods. Dette er samme konstruksjon som totausbaner, men er kun beregnet for godstransport.
- *Diverse* er taubaner eller tilsvarende transportinnretninger som Fylkesmannen eller Samferdselsdepartementet har besluttet skal være inkludert i konsesjons- og tilsynsordningen. Eksempel på slike baner er vannskitrekk, elvestoler og rodelbaner.

➤ **De som driver / konsesjonshavere – omfang og struktur**

➤ **Driftsstruktur og krav til organisasjon**

Det er per 31.12.2012 ca. 400 ulike konsesjonshavere som driver taubaneanlegg. Ca. 66 % av konsesjonshaverne driver kun ett anlegg. Nedenfor vises en oversikt over hvor mange konsesjonshavere som driver hvor mange anlegg. Som det fremgår av oversikten, er det et fåtall konsesjonshavere som har en stor anleggsportefølje.

Både antall anlegg den enkelte konsesjonshaver driver, kompleksiteten i anleggene, ulykkepotensialet og graden av helårsdrift er bestemmende for størrelsen på driftsorganisasjonen og kompetansebehovet.

Forskriftene har krav om internkontroll og etablering av en håndbok for internkontroll knyttet til drift og vedlikehold av anlegget. Forskriftene setter relativt detaljerte krav til innholdet i denne håndboken. Prinsippet om internkontroll er grunnleggende for tilsynsmetodikken. Organisasjonen må derfor i tillegg til driftskompetanse også ha kunnskap om hva internkontroll innebærer.

➤ **Kompetanse – krav til sertifisering av driftsleder**

Det er i forskrift satt krav om at konsesjonshaver skal utnevne en driftsleder og minst en stedfortreder for det enkelte anlegg. Kravet om stedfortreder er imidlertid ikke håndhevet konsekvent, ved at kravet om stedfortreder ikke har vært håndhevet for skitau og skitrekk. Ved svevende transport har kravet om utnevning av stedfortredende driftsleder vært håndhevet med bakgrunn i driftsleders plikt til tilstedeværelse ved drift, primært av hensyn til kravet om redningsberedskap. Det er videre i forskrift angitt hvilke personellkategorier driftspersonellet minst skal bestå av og hva deres typiske oppgaver er.

For alle taubanetyper for offentlig persontransport er det forskriftsfestet krav om at driftslederen skal være sertifisert. For totausbaner, kabelbaner og stolheiser skal også stedfortredende driftsleder være sertifisert.

Kompetansekravet for sertifisering av driftsleder er beskrevet i normalplaner for driftslederopplæring og angir hvilken praktisk erfaring og teoretisk kunnskap om den aktuelle taubanetype kandidaten må ha. Normalplanene er forskriftsfestet.

Driftsledersertifikat for stolheis gjelder også som driftsledersertifikat for skitrekk og for skitau og driftsledersertifikat for skitrekk gjelder også som driftsledersertifikat for skitau. Teoretisk prøve for å oppnå driftsledersertifikat tilrettelegges, arrangeres og sensureres av Taubanetilsynet. Dette er i overensstemmelse med standard for personellsertifisering. I tilknytning til dette er det utarbeidet en rekke eksamensoppgaver i flere versjoner for de ulike aktuelle taubanetyper.

➤ **Sertifiseringsprosessen**

I 2012 ble det utstedt 26 nye driftsledersertifikater, og pr. 31.12.2012 var det utstedt følgende antall driftsledersertifikat:

Banetyper	Antall	Praksiskrav
Totalsbane	68	4 md.
Kabelbane	29	4 md.
Stolheis	261	4 md.
Skitrekk	412	1 md.
Skitau	181	2 dager
Totalt	951	

Sertifikatene er gitt til 896 personer. Sertifikatene har ingen tidsbegrensning, men det er krav til fornyelse av sertifikatet hvis driftsleder ikke har praktisert på 5 år. Samtlige personer med sertifikat er registrert i en egen driftslederdatabase.

➤ Uønskede hendelser

➤ Ulykkeshistorikk

Taubanetilsynet har i 2012 registrert i alt 16 hendelser knyttet til transport med konsesjonspålagte taubaner og som berører spørsmål av sikkerhetsmessig karakter i taubanen. Dette er hendelser som Taubanetilsynet har mottatt rapport/melding om, eller på annen måte er blitt kjent med.

11 av de registrerte hendelsene medførte personskade og til sammen 11 personer er registrert skadet. 2 av hendelsene medførte personskader av alvorlig karakter. Med alvorlig personskade menes skade som innebærer åpne eller kompliserte brudd, skade som antas å medføre mer enn 7 dagers sykefravær og skade med fare for varig men eller død.

I tillegg er mottatt melding om 10 hendelser i nedfart rodelbaner, hvorav 9 medførte mindre personskader.

For å gi et bedre inntrykk av sikkerhetsnivået ved taubaner i Norge er det naturlig å sette hendelser med personskader på passasjerer og antall alvorlige personskader på passasjerer i sammenheng med aktiviteten omkring taubanene. I 2012 ble det foretatt ca. 75 mill. enkelttransporter, noe som tilsier at det inntraff

- 1 hendelse med personskade pr. ca. 6,8 mill. enkelttransporter, og
- 1 alvorlig personskade pr. ca. 37,5 mill. enkelttransporter.

Det har ikke forekommet dødsulykker i tilknytning til transport i norske konsesjonsgitte taubaner siden 1979.

Tilsvarende tall fra de 6 foregående år framgår av tabell nedenfor:

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Antall mill. enkelttransporter pr. hendelse med personskade	6,8	6,3	4,8	8,0	2,5	3,0	3,2
Antall mill. enkelttransporter pr. hendelse med alvorlig personskade	37,5	25,0	82,0	80,0	40,0	∞	12,6

Fra tabellen framgår det at antall enkelttransporter pr. hendelse har en økende tendens i perioden, men tallmaterialet er for spinkelt til å kunne trekke noen entydig konklusjon. For risikobildet omkring taubaner er det viktig at også de mindre alvorlige hendelsene blir registrert, da de er med på å belyse hvor potensialet for alvorlige hendelser er størst.

Antall hendelser med alvorlig personskade er de hendelsene Taubanetilsynet erfaringsmessig blir lettest kjent med, så dette er derfor det sikreste mål vi har på sikkerhetsnivået i taubanene.

➤ **Potensial for storulykker**

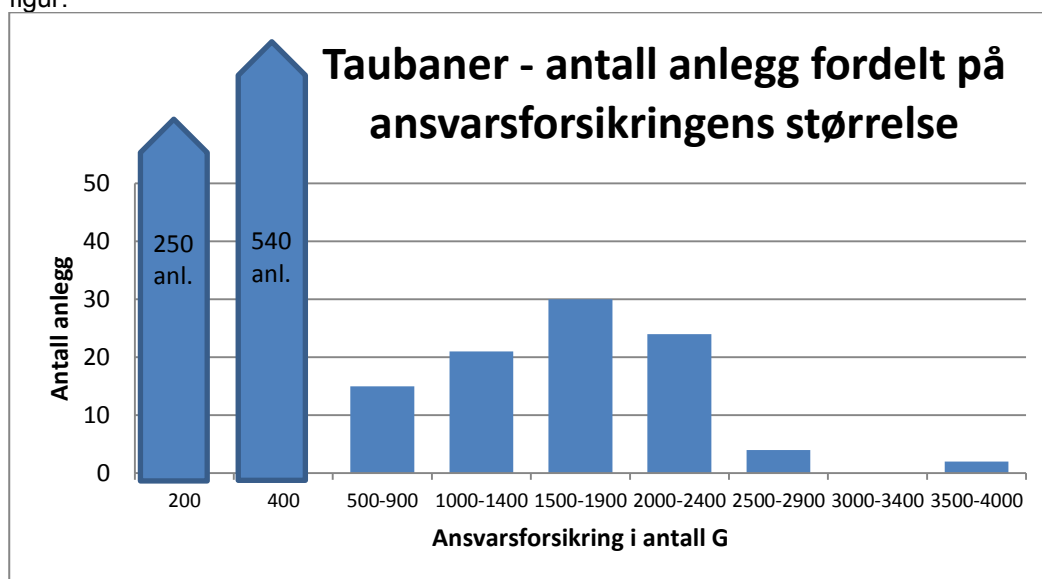
I forbindelse med konsesjonsbehandling (se nedenfor) avgir Taubanetilsynet uttalelse til fylkesmannen. I denne uttalelsen inngår en anbefaling angående ansvarsforsikringens størrelse for hvert anlegg. Til grunn for det anbefalte beløp ligger en tabell som reflekterer ulykkepotensial ved de ulike anleggstypene og antall personer som er ulykkeseksponert:

Anleggstype	Eksponering (Antall personer)
Skitau	En person
Skitrekk	Tre personer
Stolheiser/småkabinbaner	Halvparten av antall personer som kan befinne seg i de fire lengste spenn på taubanen
Kabelbaner	Antall personer i en vogn
Totausbaner	Antall personer som kan transporteres oppover og nedover samtidig
Godstaubaner	En person

Videre er følgende sammenhenger mellom antall personer og forsikringssummer lagt til grunn:

Antall personer	Forsikringssummer (1 G er p.t. kr. 82.122)
1	200 x G
2	300 x G
3	400 x G
Fra 4 personer og videre	34,04 x (antall personer - 3) + 400

En analyse av hvordan størrelsen på ansvarsforsikringen fordeler seg i anleggsmassen fremgår av følgende figur:

Figuren viser at det overveiende antallet anlegg ligger i gruppen 200G (alle skitau) og 400G (alle skitrekk).

Dersom man regner en storulykke som en ulykke med fem eller fler døde, vil dette omfatte kabelbaner, totausbaner og de fleste stolheiser.

➤ **Beredskap og håndtering av ulykker og uønskede hendelser**

Jernbanetilsynets prosedyre A70 regulerer hvordan tilsynet skal håndtere uønskede hendelser og ulykker. Formålet med prosedyren er å sikre at meldinger om ulykker og hendelser på taubaner og fornøyelsesinnretninger blir behandlet på en tilfredsstillende måte, og angir at ulykker og alvorlige hendelser skal varsles SJT, mens hendelser skal rapporteres. I prosedyren er alvorlige hendelser definert som alvorlig personskade, redningsaksjon med personskade, redningsaksjoner som overskrider 1 time eller alvorlige tekniske uhell som åpenbart kunne medført alvorlig personskade.

Proseduren beskriver visse tilfeller der Taubanetilsynet skal rykke ut for å søke å finne fram til årsakssammenheng og sette vilkår for eventuell gjenopptak av drift:

- Ulykker med alvorlige personskader
- Hendelser som har potensial til dødsulykke eller annen alvorlig ulykke og hvor det er ønskelig å samle erfaring til videreutvikling av kontrollordning og regelverk
- Hendelser som forventes å skape medieoppmerksomhet
- Hendelser hvor konsesjonshaver eller eier ønsker bistand i forbindelse med undersøkelse av årsaken til ulykken/hendelsen

Taubanetilsynet skal på oppfordring stille seg til rådighet for politiet i de tilfeller dette er aktuelt, og ny oppstart må i slike tilfeller klareres med politiet. SJT har besluttet ikke å ha en rolle som innebærer gransking av hendelser og ulykker innenfor eget tilsynsområde.

➤ **Hovedelementene i tilsynsutøvelsen**

Det er den enkelte taubane som er gjenstand for tilsyn (tilsynsobjekt). I dette inngår primært driftsmessige forhold knyttet til bruk av taubanen, i det den driftsansvarliges kompetanse og forståelse for risiko er av stor betydning for sikkerheten.

Hovedelementene i utøvelsen av tilsyn er:

- Driftstillatelse som gis for den enkelte taubane. Driftstillatelsen gis til konsesjonshaver og forutsetter at konsesjon er gitt av Fylkesmannen (for kabelbaner gis "tillatelse for drift" av Samferdselsdepartementet).
- Periodisk besiktelse med driftsleder til stede. Besiktelsene benyttes også til veiledning av driftsleder og annet personale
- Oppfølging av at pålegg er utført, og forutsigbare konsekvenser dersom pålegg ikke er utført innen angitt frist (inndragning av driftstillatelsen)
- Rapportering
 - Mottak av årlig egenmelding (årsrapport) fra den enkelte taubane med bekreftelse på utførte kontroller og vedlikehold
 - Mottak av annen pålagt rapportering (jf. kap. 3.5.5.2)
 - Mottak av rapporter om uønskede hendelser som grunnlag for å lære av den enkelte ulykke og av det samlede ulykkesbildet.

➤ **Driftstillatelse**

Gjennom førstegangstilsynet følger Taubanetilsynet opp at nye taubaner tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende krav. Prosessen består av dokumentasjonsgjennomgang og førstegangsbesiktelse. Prosessen inkludert hjelpedokumenter er beskrevet i prosesskart i vedlegg 1.

3...1 Dokumentasjonsgjennomgang

I praksis oversendes nødvendig dokumentasjon direkte fra den aktuelle leverandør. Dokumentasjonen gjennomgås og påføres stempel. Profiltegnings med taubanen inntegnet blir stemplet "Approved". Resten av dokumentene blir stemplet "Noted". En oversikt over mottatt og stemplet dokumentasjon sammenfattes i et approbasjonsbrev med eventuelle kommentarer der dette er nødvendig. Ett sett av dokumentasjonen sendes konsesjonshaver og ett sett beholdes av Taubanetilsynet. Dersom dokumentasjonen er mangelfull eller deler av denne må leveres på et senere tidspunkt, gis det pålegg med frist for innsendelse. Taubanetilsynet har et egenutviklet dataprogram for tauberegning som benyttes til sjekk av tauets opplagringssikkerhet i mastene, sikkerhet i tauene, etc.

3...2 Førstegangsbesiktelse og driftstillatelse

Når taubanen er ferdig montert og klar for ordinær drift, gjennomfører Taubanetilsynet etter avtale med konsesjonshaver en førstegangsbesiktelse/ferdigbesiktelse.

Konsesjonshaver må søke om driftstillatelse på fastsatt skjema før besiktelsen. Søknaden skal være signert av sertifisert driftsleder og konsesjonshaver. Ved siden av å oppfylle tekniske krav, skal det være etablert et internkontrollsystem, dokumentert i en håndbok for internkontroll, som oppfyller forutsetningene for en sikker drift. Dersom inspektør ved førstegangsbesiktelsen finner at taubanen oppfyller gjeldende krav, gis driftstillatelse på stedet. Formell bekreftelse på at driftstillatelse er gitt samt oversikt over de data som er registrert i databasen for taubaner, oversendes konsesjonshaver i ettertid. Kopi av driftstillatelse sendes Fylkesmannen.

Dersom inspektør finner avvik som må utbedres gis det pålegg om dette, som beskrevet i kap. 3.5.3.

➤ **Konsesjon**

Taubanetilsynet skal på faglig grunnlag medvirke til at utbyggingsplaner som medfører uakseptabel sikkerhet ikke får konsesjon.

Den som skal bygge taubane skal før byggearbeider igangsettes, søke Fylkesmannen om konsesjon. Fylkesmannen er delegert konsesjonsmyndighet og før søknaden behandles skal den forelegges Taubanetilsynet til uttalelse. Taubanetilsynet vurderer taubanens innplassering i terrenget, forhold til andre installasjoner i området, traseens vertikalprofil (stigning), og om den valgte type taubane passer inn. Taubanen tildeles et anleggsnummer i taubaneregisteret. Videre anbefaler Taubanetilsynet lengste varighet for konsesjonen og minste størrelse på obligatorisk ansvarsforsikring. Det sendes en orientering til konsesjonssøker om hvordan han skal forholde seg til Taubanetilsynet fram til driftstillatelse, og for svevebaner en orientering til kommunen for å øke oppmerksomheten på de oppgaver som tilligger kommunen.

Fylkesmannens konsesjonsbehandling anses å ivareta kravene til sikkerhetsanalyse av risikofaktorer knyttet til omgivelser og taubanens infrastruktur.

Når kopi av innvilget konsesjon foreligger hos Taubanetilsynet, etableres taubanen som tilsynsobjekt. Prosessen inkludert hjelpedokumenter i forbindelse med Taubanetilsynets bidrag i konsesjonsbehandlingen er beskrevet i prosesskart i vedlegg 1.

- Konsesjoner
 - konsesjoner som utløper (med bortfall av driftstillatelse)
 - overføring av konsesjon til ny enhet

Konsesjonsordningen for taubaner antas ikke å bli videreført i en ny taubanelov.

➤ **Periodisk besiktelse**

Den periodiske besiktelsen er basert på krav gitt i forskrift. Gjennom besiktelser ved anleggene kontrolleres det på stikkprøvebasis om systemet ivaretar gjeldende krav.

Normalt gjennomføres det årlig besiktelse ved alle taubaner som har driftstillatelse. Unntatt er skitau som besiktiges hvert andre år, godstaubaner hvert fjerde år og diverse anlegg hvor perioden mellom besiktelsene fastsettes ut fra en foretatt vurdering.

Periodiske besiktelser gjennomføres som avtalte besøk slik at nødvendig personell, fasiliteter og dokumentasjon ved taubanen er tilgjengelig, og banen kan være i drift. For å sikre at inspektør har fokus på kritiske risikofaktorer og valgte kampanjeområder er det laget "sjekkliste for periodisk tilsyn" for de ulike taubanetyperne. Periodiske besiktelser for alpine anlegg gjennomføres normalt i perioden fra start januar og frem til påske.

Dersom det avdekkes avvik på taubanen, gis et pålegg om utbedring med angitt frist for utførelse og tilbakemelding til Taubanetilsynet. I hvert pålegg gis henvisning til aktuelt hjemmelsgrunnlag. Påleggene skrives på stedet på et forhåndstrykt skjema "Påleggsliste" med kopigjennomslag. Dersom det ikke avdekkes feil eller mangler påføres påleggslisten teksten "Ingen pålegg gitt". Påleggslisten signeres av inspektør og taubanens representant ved besiktelsen (fortrinnsvis driftsleder). Den originale håndskrevne påleggslisten leveres den tilstedeværende på taubanen før avreise, som dokumentasjon på gjennomført besiktelse. Kopi leveres sekretær i Taubanetilsynet for registrering i databasen for taubaner, for utskriving og oversendelse til konsesjonshaver.

Prosessen inkludert hjelpedokumenter er beskrevet i prosesskart i vedlegg 1.

3...1 Vurdering av periodisk besiktelse gjort tidligere

I "Rapport fra arbeidsgruppe, Tau og kabelbaner – tilsyn, kontroll og ansvar" fra februar 2008, blir det anbefalt at Taubanetilsynet i stedet for å utføre periodiske besiktelser, gjennomfører besiktelser på anlegg og i virksomheter det finner nødvendig ut fra en risikovurdering (risikobasert valg av objekter for besiktelse). Gruppen anfører at innholdet i en risikobasert besiktelse kan være tilnærmet lik innholdet i dagens periodiske besiktelse, men at det å kunne prioritere besiktelse av anlegg ut fra en konkret risikovurdering vil føre til en bedre utnyttelse av tilsynets kapasitet og kompetanse. Videre anser gruppen at en slik omlegging trolig vil føre til at eier/konsesjonshaver blir mer bevisst egen rolle og sitt eget ansvar for sikkerheten.

Dette sammen med øvrig relevant stoff fra denne rapporten vil bli tatt med inn i evalueringsfasen.

➤ **Oppfølging av pålegg**

Rapporten etter førstegangsbesiktelse eller periodisk besiktelse består av en påleggsliste som beskrevet i kap. 3.5.3. Når Taubanetilsynet mottar tilbakemelding om at pålegg er utført, kvitteres dette som utført ved at det avmerkes i databasen for taubaner.

3...1 Inndragning av driftstillatelsen

Ved manglende tilbakemelding på utføring av pålegg sendes det en purring og varsel om inndragning av driftstillatelse. Ved manglende respons på purringen inndras driftstillatelsen. Driftstillatelsen kan i tillegg inndras på følgende grunnlag:

- Manglende innsending av årsrapport
- Manglende innsending av bremseprøverapport
- Manglende innsending av rapport etter redningsøvelse
- Fratredelse av driftsleder
- Manglende innbetaling av årsgebyrer
- Anmodning om inndragning (av egen driftstillatelse)

Proessen inkludert hjelpedokumenter er beskrevet i prosesskart i vedlegg 1.

➤ **Rapportering**

3...1 Rapportering av uønskede hendelser

Det er pålagt konsesjonshaver å rapportere uønskede hendelser.

3...2 Annen pålagt rapportering

Det er krav i forskrift om periodiske rapporter/skriftlige bekreftelser fra konsesjonshaverne på at sikkerhetsmessig viktige prøvinger, kontroller og vedlikehold er utført med tilfredsstillende resultat. Følgende rapporter skal innsendes:

- Årsrapport (innbefatter bekreftelse på utførte kontroller og vedlikeholdsarbeid)
- Rapport etter bremseprøver (gjelder stolheis og totausbane)
Konsesjonshaver skal årlig sende inn rapport etter bremseprøver som bekreftelse på at bremsefunksjonene er tilfredsstillende. Rapporten skal være tilpasset taubanens bremsesystem.
- Rapport etter redningsøvelse (gjelder stolheis og totausbane)
Konsesjonshaver skal årlig sende inn rapport etter avholdt redningsøvelse, som gir bekreftelse på at det foreligger en tilfredsstillende redningsberedskap ved taubanen.
- Rapport om fornyelse av tauendefester og spleis
Fornyelse av endefester og spleiser skal rapporteres med angivelse av utførende og kritiske parametere.
- Rapport om bytting av tau
Ved bytting av bæretau, bæretrekktau, trekktau og strammetau skal det sendes inn kopi av tausertifikat eller samsvarserklæring.

➤ **Øvrige ordinære prosesser**

I tillegg til de hovedprosessene som er beskrevet i kap. 3.5, inngår følgende prosesser i Taubanetilsynets ordinære virksomhet for taubaneområdet:

- Utstedelse av ny driftstillatelse etter inndragning
- Avholdelse av Driftsledereksamen og utstedelse av sertifikater
- Fakturering og oppfølging av innbetalinger
- Utarbeidelse og vedlikehold av fortegnelse over konsesjonsgitte taubaner
- Årsberetning og tertialberetning til SD
- Informasjonsarbeid og veiledning mot nye og eksisterende aktører
- Oppfølging og mulige ekstraordinære besiktelser etter:
 - uønskede hendelser og ulykker
 - bekymringsmeldinger
- Bistand til, og samarbeid med, andre myndigheter
 - Samferdselsdepartementet
 - Politiet ved alvorlige ulykker
 - Arbeidstilsynet
 - Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Vedlikehold av SJTs forskrifter

- Deltakelse i internasjonalt samarbeid
 - Deltagelse i Standing Committee of Directive 2000-9-EC
 - ITTAB (Internationale Tagung der Technischen Aufsichtsbehörden)
 - OITAF (Organizzazione internazionale trasporti a fune)
 - CEN grupper (standardisering)
- Deltakelse i nasjonalt samarbeid
 - ALF (Alpinanleggenes Landsforening)
 - NTKF (Norske Tau- og kabelbaners forening)

Markedstilsyn:

I forbindelse med implementeringen av "varepakken" i interoperabilitetsdirektivet (2008/57/EF) er det opprettet en interdepartemental arbeidsgruppe for markedstilsyn som skal ha en koordinerende rolle ved utarbeidelsen av markedstilsynsprogram. Det ble der lagt opp til at de enkelte etatene skulle etablere et sektorielt markedstilsynsprogram. I henhold til taubanedirektivet er sikkerhetskomponenter som inngår i delsystemer i taubaneanlegg komponenter som omfattes av "varepakken"

SJT har overfor Samferdselsdepartementet påpekt at det ikke er tillatt å ta i bruk et taubaneanlegg før Taubanetilsynet har gitt driftstillatelse. Videre at dokumentasjonen med samsvarserklæringer for anlegget gjennomgås i forbindelse med driftstillatelsen, og at det da vil avdekkes hvorvidt det benyttes komponenter uten samsvarserklæring. Det samme gjelder ved endringer av anlegget. Samferdselsdepartementet har gitt sin tilslutning til at behovet for markedstilsyn innen sektoren med dette må anses å være ivaretatt.

➤ **Magnetinduktiv prøving (MIP)**

➤ **Innledning**

Regelverket setter krav til sakkyndig kontroll av viktige sikkerhetskomponenter. Det er bl.a. krav til magnetinduktiv prøving (MIP) av ståltau og krav til annen ikke-destruktiv prøving av andre sikkerhetskritiske komponenter. Det er normalt tilsynsmyndighetens oppgave å føre tilsyn med at dette er gjennomført som foreskrevet. Slik fungerer det også på taubaneområdet i forhold til andre sikkerhetskritiske komponenter enn ståltau.

For ståltau innehar Taubanetilsynet rollen både som tilsyn og sakkyndig kontrollør, ved både å holde oversikt over hvilke ståltau som skal prøves og når de skal prøves, planlegge prøvingen hos den enkelte og gjennomføre prøvingen. I tillegg er Taubanetilsynet den instans som skal føre tilsyn med at prøvingen er gjennomført som forutsatt i kravene for det enkelte anlegg. Denne ordningen gjenspeiles også i forskriftene og Taubanetilsynets gebyrstruktur.

Taubanetilsynet har fra 2010 implementert standard prøvingsintervall i henhold til europeisk standard.

MIP utføres på skitrekk, stolheiser, totausbaner og kabelbaner i intervaller som varierer fra 2 - 6 år alt etter alder og banetype. Kontrollene gjennomføres utenfor driftssesongen, fortrinnsvis vår, sommer og høst. Det kontrolleres ca. 250 tau pr. år.

➤ **Krav til kompetanse og kontrollutstyr**

Det stilles ikke formelle kompetansekrav til Taubanetilsynets inspektører for utførelse av denne type kontroll. Utstyret er levert av universitetet i Stuttgart, som ivaretar kalibrering, vedlikehold og oppgradering, samt opplæring av inspektører i bruk av utstyret.

➤ **Ressursbruk og økonomi**

MIP faktureres etter medgått tid til forberedelse, prøving og rapportering, samt gebyr for apparatleie, mens oppmøtekostnader dekkes av årsgebyr for det enkelte anlegg.

Registrert timebruk og inntekter, MIP for perioden 2007 – 2010:

Timebruk	2010	2009	2008	2007
Gen. Saksbehandling og vedl.hold utstyr	161	249	177	159
Oppmøte	719	547	475	320
Sum indirekte timer	880	796	652	479
Fakturerte timer	670	446	449	382
Sum timer MIP	1 550	1 242	1 101	861
Fakturert (NOK 1 000)	1 067	740	820	700

Økningen i timebruk og fakturerte timer fra 2009 til 2010 skyldes implementering av europeisk standard fra 2010 med redusert intervall mellom kontrollene. Ved estimering av omfang på MIP kontroller videre, må derfor 2010 tallene legges til grunn. Vi ser av tallene at i 2010 utgjorde reise (oppmøte) 46 % av medgått tid, og kun 43 % av tiden kunne faktureres. Oppmøte og reisekost er inkludert i anleggets årsgebyr, og kan derfor ikke faktureres.

Det hefter noe usikkerhet ved fordeling av fakturert beløp mellom de enkelte år 2007 – 2009, da deler av faktureringen for det enkelte av disse årene først ble gjennomført året etter. Det blir opplyst at dette skyldtes for liten administrativ kapasitet.

➤ **Vurderinger av MIP gjort tidligere**

Det ble i februar 2008 avgitt rapport fra en arbeidsgruppe sammensatt av representanter fra Samferdselsdepartementet, Alpinanleggenes Landsforening (ALF) og Det norske Veritas (*Tau- og kabelbaner – tilsyn, kontroll og ansvar, Rapport fra arbeidsgruppe februar 2008*) der også MIP er behandlet. Arbeidsgruppen peker her på at MIP er en kontrolloppgave, og at denne oppgaven er problematisk i forhold til Taubanetilsynets habilitet. Arbeidsgruppen tilrår derfor at denne oppgaven skilles ut fra Taubanetilsynet. Det ble for øvrig foreslått av Samferdselsdepartementet allerede i 2004 at MIP skulle skilles ut og utføres av virksomheter godkjent av Taubanetilsynet. I høringsrunden anbefalte imidlertid ALF at dette spørsmålet burde utsettes til det ble foretatt en fullstendig gjennomgang av tilsynsordningen. I påvente av dette er det ikke foretatt endringer med hensyn til rammeverk og utførelse av MIP.

I forbindelse med overdragelsen av tilsynsoppgavene fra DNV til SJT, utførte SJT (juridisk avdeling) en utredning av MIP, i form av et internt notat (*dat. 28.02.2012: Utredning MIP*). Det diskuteres her kort mulige tilbydere av tjenesten, problemstillinger knyttet til hjemmel for prøvingen, problemstillinger knyttet til gjennomføringen og Taubanetilsynets rolle ved utskilling av MIP. I notatet anbefales at MIP skilles ut fra Taubanetilsynet, men det påpekes bl.a. at:

- Det ikke er tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for å iverksette en godkjenningsordning.
- Første prioritet må være å overlate ansvaret til aktørene for at MIP utføres i henhold til pålagte intervaller.
- Det er viktig å opprettholde Taubanetilsynets kompetanse og utstyr på MIP slik at det er et tilstrekkelig grunnlag å føre tilsyn etter.
- Problemstillingen med utsettingen av MIP bør ses som en helhet i forhold til hele tilsynsvirksomheten, og at dette derfor bør inngå i TPT-prosjektet.

- Kartlegging av mulige tilbydere av tjenesten bør starte umiddelbart.
- Det bør tilstrebes en utsetting av oppgaven i løpet av 2013.

➤ **Videre vurdering av MIP**

Vurderingen av MIP gjennomføres som separat prosjekt internt i SJT i 2013.

➤ **Grensesnitt mot annen tilsyns- og kontrollvirksomhet**

Taubanetilsynet har 2 typer grensesnittproblematikk:

1. Prinsipper for fastlegging av hvilke banetyper som Taubanetilsynet skal ha tilsyn med
2. Interaksjon og grensedragnings mot andre tilsynsmyndigheter i tilsynsutøvelsen

➤ **Grensesnittproblematikk knyttet til hvilke typer taubaner som skal være underlagt Taubanetilsynet**

For de fleste taubaner som Taubanetilsynet har tilsyn med, fremgår det klart av regelverket at de skal være underlagt Taubanetilsynet. For en del typer taubaner er det imidlertid ikke like opplagt, og prinsippene som er lagt til grunn for hvorvidt en innretning omfattes av taubanelovgivningen, er ikke tydelig definert. I tillegg finnes enkelte taubaner som ikke er underlagt tilsyn av Taubanetilsynet. Nedenstående tabell over banetyper og relasjon til Taubanetilsynet illustrerer denne problematikken:

Banetype	Behandling i Taubanetilsynet
Løypestreng	Ikke underlagt SJT
Privat godstaubane	Underlagt SJT når den går over andres grunn eller lengere enn 2 km.
Godstaubane til anleggsvirksomhet	Underlagt SJT når den går over andres grunn eller lengere enn 2 km.
Godstaubane til massetransport	Underlagt SJT når den går over andres grunn eller lengere enn 2 km.
Godstaubane brukt i skogbruket	Ikke underlagt SJT
Snøsprenningsbaner	Ikke underlagt SJT
Elvestol	Ikke underlagt SJT (unntak etter eget ønske)
Skitau til alpinformål	Underlagt SJT (tilleggsgodkjenning for spesielt brukerstyr)
Skitau i hoppbakker	Underlagt SJT
Pendeltrekk	Underlagt SJT
Skitrekk	Underlagt SJT (tilleggsgodkjenning for spesielt brukerstyr)
Stolheis	Underlagt SJT (tilleggsgodkjenning for spesielt brukerstyr)
Kabinbane	Underlagt SJT
Pendelbane (totausbane)	Underlagt SJT (offentlig transport, industrielle, private)
Kabelbane til offentlig persontransport	Underlagt SJT ved offentlig transport.
Kabelbane til bedriftsintern persontransport og godstransport	Ikke underlagt SJT
Gruveheis	Ikke underlagt SJT
Skråsjaktheis for persontransport	Underlagt SJT etter leverandørs valg.
Peplemover	Underlagt SJT
Kabelkran med persontransport	Underlagt SJT
Kabelkran til godstransport	Underlagt SJT når den går over andres grunn eller lengere enn 2 km.

Banetype	Behandling i Taubanetilsynet
Vannskitrekk	Underlagt SJT (Inklusive slepetraseen?)
Taubane integrert i rodelbaner	Underlagt SJT (Inklusive slepetraseen) – Besluttet omdefinert som fornøylesinnretning når det ikke er avstigning på toppen.
Wake-board trekk (faste/mobile)	Underlagt SJT (Inklusive slepetraseen?)
Zip-line	Ikke underlagt SJT - Fornøylesinnretning
Sykkeltrekk	Underlagt SJT
Kabelferje	Ikke underlagt SJT
Push-lift (skitrekk/stolheis)	Underlagt SJT
Transportbånd for transport av skiløpere i alpinanlegg	Ikke underlagt SJT
Slippvogn	Ikke underlagt SJT
Taubane på Svalbard	Ikke underlagt SJT

I tilstilfeller – om et anlegg reguleres av maskinforskriften (som regulerer løfteinnretninger) eller byggeforskriften (som regulerer heiser), vil det være produsenten som i utgangspunktet bestemmer hvilket regelverk som gjelder.

➤ **Grensesnittsproblematikk knyttet til tilsynsutøvelsen**

Taubanetilsynet har i dag grensesnitt mot følgende i sin tilsynsvirksomhet:

- Arbeidstilsynet
Alle ansatte i virksomheter i Norge er underlagt arbeidsmiljøloven, og Arbeidstilsynets viktigste oppgave er å føre tilsyn med at arbeidsmiljøet er i henhold til kravene i denne loven
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB):
 - Nedfarten i alpine anlegg er underlagt DSB, mens oppfarten er underlagt Taubanetilsynet. Dette medfører grensesnittsproblematikk både i overgangene mellom nedfart og oppfart, og der nedfart krysser, eller kan komme i berøring med oppfart
 - Problematikk knyttet til rasfare etc. ved plassering av taubaner
 - De lokale el-tilsyn ligger under DSB
 - Maskindirektivet ligger under DSB
- Luftfartstilsynet
Merking av lufthindringer (i likhet med kraftspenn) for store taubanespenn
- Kommunene (Plan og bygningsloven):
 - Etablering, ombygging og flytting av taubaneanlegg er underlagt kommunenes byggesaksbehandling med hensyn til anleggenes infrastruktur (med fundamenter)
 - Taubanetilsynet skal i dag avgi uttalelse ved søknad om konsesjon for taubaneanlegg
- Politiet
Myndighet ved ulykker

Vedlegg 4 inneholder en oversikt over bestemmelser i forskriftene under taubaneloven som kan være relevante i den videre vurdering av grensesnitt mot andre myndigheter/tilsyn.

4 Park- og tivoliområdet

➤ Juridisk rammeverk for park- og tivoliområdet

➤ Oversikt over regelverket

Følgende lover og forskrifter fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet er direkte styrende for Park- og tivolitilsynets virksomhet knyttet til tilsyn med fornøyelsesinnretninger:

- Tivoliloven
- Tivolforskriften
- Forskrift om gebyr til SJT, tivoliinnretninger m.m.

Med hjemmel i tivoliloven § 2 tredje ledd har SJT fastsatt følgende forskrifter til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i loven med forskrifter:

- Forskrift om fornøyelsesinnretninger
- Forskrift om utleiegokart
- Forskrift om vannrutsjebane

Disse tre underliggende forskrifter er bygd opp likt. De består av to deler. Del I omhandler 5 punkter: Generelt, godkjenning og kontroll, generelle bestemmelser, spesielle bestemmelser og drift og vedlikehold - internkontroll. Forskriftspunktene gjentar og utdyper til dels noe av tivoliloven og tivolforskriftens innhold. Videre inneholder de blant annet krav til konstruksjon, drift og vedlikehold og krav til internkontroll. Del II består av diverse vedlegg: Mal for forenklet risikoanalyse, vedlegg for søknad om sikkerhetsmessig godkjenning, registrering av driftsleder, rapportering av ulykke/hendelser, årsrapportskjema og diverse retningslinjer og skjema som er spesielt for den enkelte forskrift. Park- og tivolitilsynet har i tillegg en rekke prosedyrer for tilsyn av fornøyelsesinnretninger hvor ulike elementer av godkjenningsprosessen og tilsynsprosessen er fastlagt.

Det er en rask utvikling både i fornøyelseskonsepter, og i den tekniske utviklingen av fornøyelsesinnretninger. Det detaljerte regelverket på kjente områder vil ofte ikke være dekkende for nye områder, og det er i dag allerede områder hvor regelverket ikke er dekkende.

I tillegg til ovennevnte regelverk er følgende standarder relevante for regelverkstolkningen:

NS-EN 13814	Fornøyelsesparker Maskiner og konstruksjoner Sikkerhet
NS-EN 1069 del 1	Vannrutsjebaner med høyde over 2 meter Del 1: Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder
NS-EN 1069 del 2	Vannrutsjebaner med høyde over 2 meter Del 2: Veiledning
NS-EN 982	Sikkerhetskrav for Hydrauliske anlegg
NS-EN 983	Sikkerhetskrav for Pneumatiske anlegg

NS-EN 14960:2006 Edition 1	Inflatable play equipment - Safety requirements and test methods
NS-EN 15567-1:2007	Sport- og fritidsutstyr Taubaner (Ropes courses) Del 1: Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder
NS-EN 15567-2:2007	Sport- og fritidsutstyr Taubaner (Ropes courses) Del 2: Funksjonskrav
NEK 400	Elektriske lavspenningsinstallasjoner Spesielt NEK 400-7-740:2002 omhandlende Provisoriske elektriske installasjoner for sirkus, marked og tivoli

Park- og tivolitilsynet er delegert myndighet til å gi aktuelle godkjenninger, utføre kontroller (føre tilsyn), fatte enkeltvedtak og gi unntak fra forskrifter på området.

Det vises til beskrivelse av rettstilstanden før 1. januar 2012 samt hvilke endringer fagprosjektet anbefalte i rapport fra fagprosjektet, se referanse i denne rapportens kap. 8 pkt. 7.

➤ **Hva tivolilovgivningen gjelder**

Tivoliloven er en fullmaktslov som setter rammene for de rettigheter og plikter fornøyelsesinnretningenes eiere har samt rammene for Park- og tivolitilsynets tilsynsmyndighet. Lovens formål er å sikre at fornøyelsesinnretninger i tivoli og fornøyelsesparker er så betryggende at fornøyelsesinnretningene ikke kan føre til skade for de som bruker eller betjener dem eller for omgivelsene forøvrig. Loven stiller derfor krav til konstruksjon, oppføring, drift og kontroll av fornøyelsesinnretningene. For å oppnå lovens formål er det like viktig at organisering og gjennomføring av drift og vedlikehold er god, som at den enkelte fornøyelsesinnretning har en sikker konstruksjon.

Den som driver tivoli, fornøyelsespark e.l. er etter tivoliloven ansvarlig for at reglene blir fulgt. Vedkommende, enten det er en person eller et foretak, kan holdes ansvarlig, både økonomisk og ved straff.

De underliggende forskrifter har under punkt 1 "Generelt" bestemmelser som utfyller loven på dette området.

➤ **Myndighetene som forvalter regelverket**

KRD er tillagt det sentrale forvaltningsansvar for regelverket. Departementet har delegert mye av dets myndighet etter tivoliloven med forskrift til SJT. Dette er gjort i tivoliloven § 3 jf. tivoliforskriftens kap. 1.2 samt gjennom en delegasjonsfullmakt.

SJT har myndighet til å unnta fornøyelsesinnretninger helt eller delvis fra loven, utstede sikkerhetsmessig godkjenning, utføre kontroll og tilsyn med fornøyelsesinnretninger og vedta nye forskrifter til utfylling av tivoliloven samt foreta endringer i forskrift av 1992 (delegasjonsfullmakt).

Myndigheten til å vedta forskrift om gebyrer ligger i Kommunal- og regionaldepartementet.

➤ **Hvilke fornøylesinnretninger regelverket gjelder**

Da tivoliloven i seg selv skaper en forventning om, og har som formål, å sikre publikums aktiviteter i tivolier og fornøylesparker tilsier dette at tivolilovgivningen i utgangspunktet bør dekke alle tilsynspliktige fornøylesinnretninger som tilbys publikum.

Fornøylesinnretning er nærmere definert i tivoliforskriften kap. 2 som

"innretning til bruk for leke- og fornøylesformål i tivoli, fornøylespark o.l., f.eks. berg- og dalbane, bilbane, gokartbane, karusell, pariserhjul og andre kjøreinnretninger, skytebane, rutsjebane og andre innretninger". Definisjonen er ikke uttømmende, jf. "o.l." De tradisjonelle fornøylesinnretninger er karuseller, pariserhjul, berg- og dalbane, radiobiler, tømmerrenner, rutsjebaner, skytebaner o.l. Mer utradisjonelle fornøylesinnretninger, men som likevel omfattes av tivoliloven, er bl.a. klatreparker, zip-lines, gokartutleie, vannrutsjebaner og oppblåsbare innretninger.

Etter tivoliloven § 2, annet ledd kan departementet ved forskrift eller enkeltvedtak unnta fornøylesinnretninger helt eller delvis fra lovens virkeområde. Myndigheten til ved enkeltvedtak å unnta fornøylesinnretninger er delegert til SJT.

Det er en stadig utvikling av nye former for fornøyles- og spenningsopplevelser, som ikke har en naturlig tilknytning til det en normalt forbinder med fornøylesinnretninger. Aktiviteter som utøves i mer sportslig sammenheng, som for eksempel fallskjermhopping, elvepadling, hanggliding o.l., omfattes ikke av tivoliloven, men derimot av produktkontrollen. Sportsaktiviteter av slik art dreier seg om individuelle ferdighetsprestasjoner, mens bruk av fornøylesinnretninger som omfattes av tivoliloven normalt er av mer passiv og mindre fysisk krevende karakter.

I alle de underliggende forskriftene er det inntatt en definisjon av hva en fornøylesinnretning er, eksempel og unntak. Ingen av disse punktene kan etter sin ordlyd tolkes som uttømmende.

Det vises for øvrig til pkt. 7 i KRDs rundskriv "Om lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøylesparker" for en definisjon av hva departementet legger i begrepet "tivoliiinnretning".

➤ **Sikkerhetsmessig godkjenning**

Fornøylesinnretninger, uansett om de er plassert permanent på et sted eller flyttes omkring, skal ha en sikkerhetsmessig godkjenning etter tivoliloven før de tas i bruk, jf. tivoliloven § 4 og tivoliforskriften kap. 3 og de underliggende forskrifter punkt 2. Sikkerhetsmessig godkjenning skal fornyes hvert år.

4...1 Konstruksjon, drift, og vedlikehold

Tivoliforskriften har regler om fornøylesinnretningens konstruksjon herunder utførelse, oppføring, montering og demontering i kapittel 4 til og med 6. I kapittel 3 og 4 i de underliggende forskriftene er det både generelle og spesielle regler. De spesielle reglene kan være svært detaljerte. Det er også vist til relevante standarder under disse kapitlene. Enkelte typer fornøylesinnretninger, eksempelvis høydeparker, zip-lines, bungy trampoliner, rodeo, vindtunneler etc. har ikke detaljerte løsninger i dagens forskrifter.

Anleggets eier har ansvaret for forsvarlig drift, tilsyn og vedlikehold. Alle anlegg som har behov for det har en redningsplan og nødvendig utstyr som gir grunnlag for beredskap ved uhell. Ansvarlig leder eller driftsleder skal være til stede når anlegget er i drift, jf. tivoliloven § 5 annet ledd og tivoliforskriften kap. 9. De detaljerte regler i de underliggende forskriftene finnes i pkt. 5. Loggboken er et sentralt element når det gjelder dokumentasjon av drift, tilsyn og vedlikehold.

➤ **Tilsyn**

Park- og tivolitilsynet er gitt myndighet til å føre tilsyn og til å gi pålegg som er nødvendig for å få gjennomført bestemmelsene gitt i eller i medhold av tivoliloven. I tivoliloven og forskrift til loven er begrepet *kontroll* og ikke *tilsyn* benyttet, mens i underliggende forskrifter benyttes begge begrepene uten nærmere presisering. Park- og tivolitilsynet har i sitt arbeid hatt fokus på tilsyn, og lagt en tilsynsmetodikk til grunn for dette arbeidet. I dette er stikkprøvekontroll en naturlig del av tilsynsmetodikken.

Oppdages feil eller mangler på en fornøyelsesinnretning som kan ha betydning for sikkerheten, skal fornøyelsesinnretningen straks settes ut av drift. Dette må også driftspersonalet passe på. Det kan gis pålegg om stans i driften på flere grunnlag, se tivoliloven § 6 annet ledd jf. de underliggende forskrifter pkt. 2.

Pålegg som gis av tilsynsmyndigheten vil være enkeltvedtak etter forvaltningsloven, undergitt vanlig klagerett.

Uhell eller ulykker ved bruk av fornøyelsesinnretninger kan ved uheldige omstendigheter få meget alvorlige konsekvenser for de som blir rammet. Det er en klar forutsetning for å opprettholde et høyt sikkerhetsnivå at regler og rutiner følges. Det er derfor nødvendig med reaksjoner ved brudd på regelverk og eventuelle pålegg. Tivoliloven § 9 fastsetter at den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller pålegg gitt i eller i medhold av tivoliloven kan straffes med bøter.

➤ **Ansvar til eier av fornøyelsesinnretning**

Eier er den som i loven er definert som ansvarlig for fornøyelsesinnretningen. Vedkommende har et generelt ansvar for drift og kontroll mv., i tillegg til ansvaret for at de enkelte fornøyelsesinnretninger er godkjent. Eieren er således pålagt et totalansvar for hele anlegget og dets funksjoner, se tivoliloven § 1 og §§ 4 til 7.

Lovens krav til godkjenning omfatter både konstruksjon, oppføring (montering, fundamentering, plassering), drift, vedlikehold og kontroll av fornøyelsesinnretningene. Driftsansvaret omfatter blant annet forsvarlig tilsyn, reparasjon og vedlikehold og at det foreligger en godkjent redningsplan samt kvalifisert personell. Det foreligger skriftlig dokumentasjon på hvem som til enhver tid er ansvarlig leder og driftsleder.

Det er i loven innført et objektivt erstatningsansvar for skader som voldes ved drift av fornøyelsesinnretninger. Dette innebærer at den som etter loven defineres som eier av fornøyelsesinnretningene, etter omstendighetene vil være erstatningsansvarlig selv om det ikke foreligger skyld fra dennes side. For å sikre at det skal være økonomisk dekning for eventuelle erstatningskrav, er det innført en forsikringsplikt i lovens § 7. Det er ikke fastsatt minimumskrav til ansvarsforsikring, men 10 mill. kr er i de fleste tilfeller benyttet.

➤ **Forhold til annen lovgivning**

Det er et helt spekter av lovgivning som har betydning for tilsynsvirksomheten på Park- og tivoliområdet. Fornøyelsesinnretninger og aktiviteter knyttet til dem vil kunne bli vurdert etter en rekke regelsett, ut fra de formål og krav annen lovgivning skal ivareta. Det er de ansvarlige for tivoliet/fornøyelsesparken som selv i utgangspunktet må sørge for at deres virksomhet er lovlig i alle henseender.

Plan- og bygningsloven, arbeidsmiljøloven, politilovgivningen, produktkontrollloven, kommunehelseloven, veitrafikkloven, HMS-lovgivingen og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er aktuelle eksempler.

Hvis tivolilovgivningen og annen lovgivning overlapper hverandre, vil det kunne kreves godkjenning av fornøyelsesinnretninger etter flere lovverk, jf. også tivoliforskriftens kap. 3.2.

➤ **Avgifter**

Park- og tivolitilsynets tilsyn av fornøyelsesinnretninger er selvfinansiert ved innkreving av gebyr fra næringen. Konsekvensene ved manglende gebyrdekning er at anlegget kan kreves stanset, se tivoliloven § 6 annet ledd. Pålegg om gebyr er tvangsgrunnlag, se tivoliloven § 8 annet ledd. Det kan derfor foretas utpanting for kravet.

➤ **Europeisk rammeverk**

Rammeverket består av følgende hovedstandarder som er vedtatt som norsk standard (NS):

- NS-EN 13814: Tivoli og Fornøyelsesparker – Maskiner og konstruksjoner - Sikkerhet.
- NS-EN 15567-1:2007 Sport- og fritidsutstyr – Taubaner – Del 1: Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder (Engelsk tekst).
- NS-EN 15567-1:2007 Sport- og fritidsutstyr – Taubaner – Del 2: Funksjonskrav (Engelsk tekst).
- NS-EN 1069-1:2010: Vannrutsjebaner - Del 1: Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder
- NS-EN 1069-2:2010: Vannrutsjebaner – Del 2: Veiledning

➤ **Fornøyelsesinnretningene – omfang og typer**

Både omfang av nødvendig tilsyn og hvordan dette tilsynet utøves vil nødvendigvis måtte tilpasses de tilsynsobjektene som omfattes av tilsynet. Det er derfor viktig å merke seg visse særpreg ved park- og tivolibransjen:

- Om lag 770 fornøyelsesinnretninger, ca. 1/3 av disse er i omreisende tivoli, ca. 1/3 er i de store parkene, klatreparker og lekeland, mens resten er spredd over hele landet
- Stort spenn i den teknologiske kompleksiteten og i risikopotensiale
- Kvalifiserte produsenter – tilstrekkelig produktokumentasjon, og at krav til vedlikehold og drift foreligger fra produsent/leverandør. For eldre og selvbygde fornøyelsesinnretninger kan dette være mer mangelfullt.
- Erkjennelse av at driftsforholdene knyttet til fornøyelsesinnretningen er av stor betydning for sikkerheten.

➤ **Typer fornøyelsesinnretninger, kort beskrivelse**

Følgende innretninger er underlagt Park- og tivolitilsynet (hentet fra Park- og tivolitilsynets årsrapport 2011):

Betegnelse	Fast	Mobil	Beslutningsgrunnlag
Berg- og dalbane	x	x	Jf. tivoliforskriften
Bob-bane	x		Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Bungy katapult	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Bungy trampoline	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Båt (organisert utleie innenfor parker)	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Fallskjermssimulator	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Flyvende teppe	x	x	Jf. tivoliforskriften
Fornøyelseshus/Spøkelseshus	x	x	Jf. tivoliforskriften
Frittstående innretning på bane (motorisert)	x	x	Jf. tivoliforskriften
Gokartbane for utleie	x	(x)	Jf. tivoliforskriften
Gravitetstårn	x	x	Jf. tivoliforskriften
Hoppepute (fallhøyde > 1,0 m)	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Hoppeslott (areal > 10 m ² utvendig målt)	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Høydepark	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Karusell	x	x	Jf. tivoliforskriften

Betegnelse	Fast	Mobil	Beslutningsgrunnlag
Katapult	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Oppblåsbar sklie (fallhøyde > 2,0 m)	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Pariserhjul	x	x	Jf. tivoliforskriften
Pendel	x	x	Jf. tivoliforskriften
Radiobilbane (slepekontakt tak/gulv)	x	x	Jf. tivoliforskriften
Simulator (bildesimulatorer, rodeo, surfboard)	x	x	Besluttet av DIBK
Skinnegående innretning (tog, bilbaner, etc.)	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Skytebane	x	x	Jf. tivoliforskriften
Strikkhopp (innenfor parker og tivoli)	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Taubane/Zip-line	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Tømmerrenne	x		Jf. tivoliforskriften
Vannopplevelse	x		Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet
Vannrutsjebane	x		Jf. tivoliforskriften
Vindtunell	x	x	Besluttet av Direktoratet for byggkvalitet

Pr. 31.12.2012 var det totalt 243 faste og 22 omreisende virksomheter med totalt 774 innretninger. Vi ser av nedenstående tabell at med unntak av Finnmark, er virksomhetene jevnt fordelt over hele landet:

Fylke	Fornøyleses parker	Lekeland	Utleieforetak	Vannrutsje- baner	Gokartbaner	Sum
Østfold	1	2	2	4	2	11
Akershus	3	4	2	3	0	12
Oslo	3	6	1	2	1	13
Hedmark	1	1	1	3	2	8
Oppland	9	2	0	5	4	20
Buskerud	3	2	1	7	5	18
Vestfold	5	3	3	4	1	16
Telemark	5	0	1	4	1	11
Aust-Agder	4	2	1	2	2	11
Vest-Agder	1	2	2	8	2	15
Rogaland	2	4	2	6	1	15
Hordaland	5	1	4	5	2	17
Sogn og Fjordane	1	1	1	10	1	14
Møre og Romsdal	1	0	0	6	3	10
Sør-Trøndelag	3	2	1	4	2	12
Nord-Trøndelag	2	0	4	3	1	10
Nordland	3	1	3	7	1	15
Troms	3	1	3	4	0	11
Finnmark	0	0	1	2	1	4
Omreisende tivoli (N)						12
Omreisende tivoli (U)						10
Sum	55	34	33	89	32	265

➤ **De som driver / eiere – omfang og struktur**

➤ **Driftsstruktur og krav til organisasjon**

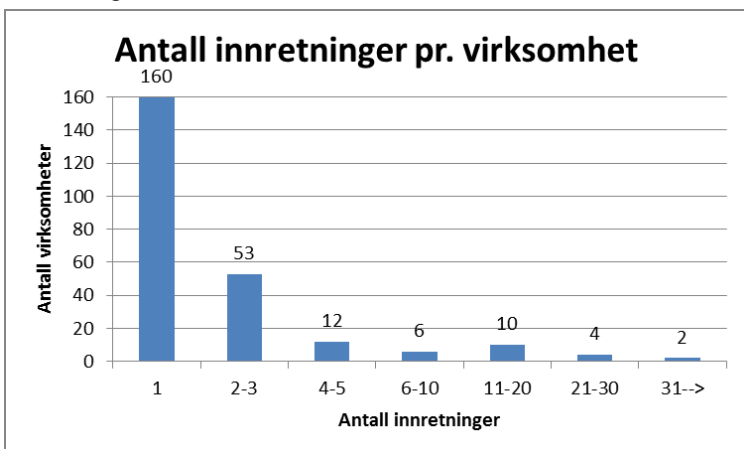
Tilsynsutøvelsen må ta hensyn til karakteristika ved bransjen: Noen sentrale forhold er:

- Om lag 265 eiere
- Om lag 60 % av eierne har kun 1 fornøyelsesinnretning
- 5 store (>15 fornøyelsesinnretninger) stasjonære fornøyelsesparker
- 7 store (>15 fornøyelsesinnretninger) omreisende tivoli (norske og svenske)
- Stor grad av sesongdrift
- En rekke fornøyelsesinnretninger drives kun leilighetsvis
- Aktørene er spredd over hele landet
- Mange har oppgaven som driftsleder som deltidsoppgave/leilighetsoppgave
- Ingen konkrete kompetansekrav til driftsleder (ingen sertifiseringsordning)
- Stor gjennomtrekk av driftspersonell
- Omreisende tivoli har stor andel av utenlandsk driftspersonell/operatører med begrenset evne til kommunikasjon på norsk

Nedenstående tabell viser antall fornøyelsesinnretninger og virksomheter (eiere) fordelt på hovedgrupper av virksomhetstyper:

Antall virksomheter (eiere) og innretninger pr. 31.12.2012	Virksomheter	Innretninger
Fornøyelsesparker	55	207
Lekeland	34	76
Omreisende tivoli, norske	12	119
Omreisende tivoli, utenlandske	10	119
Utleieforetak	33	106
Vannrutsjebaner utenfor fornøyelsesparker	89	112
Gokartbaner	32	35
Sum	265	774

Antall innretninger pr. virksomhet (eier) gir et bilde av størrelse/kompleksitet, og krav til driftsorganisasjonen. Figuren nedenunder viser at ca. 60 av virksomhetene har kun 1 innretning, og hele 86 % har 3 eller færre innretninger.

Fordeling pr. 31.12.2011

➤ **Kompetanse – krav til sertifisering av personell**

Det foreligger ingen krav til sertifisering av personell for drift av fornøyelsesinnretninger.

➤ **Uønskede hendelser**

➤ **Ulykkeshistorikk**

Kunnskap om risikoen i bransjen er av betydning for tilsynsutøvelsen. Aktuell ulykkeshistorikk tilbake til 1993 viser:

- ingen dødsfall og få alvorlige hendelser
- en rekke mindre alvorlige hendelser

Det vises til "Årsrapport Park- og Tivolitilsynet 2011" som er publisert på SJTs hjemmeside.

Rapporterte skader klassifisert som AIS 1.

AIS 1 Omfatter skrubbsår, småsår, hodeskader med svimmelhet, brudd av finger / tå / tann

	2007	2008	2009	2010	2011
Fornøyelsesparker	29	55	50	174	138
Lekeland	-	3	14	10	4
Omreisende tivoli, norsk	3	4	3	1	8
Omreisende tivoli, utenlandske	-	-	1	1	1
Utleieforetak	-	-	1	1	1
Vannrutsjebaner	4	16	34	45	39
Gokartbaner	1	21	27	36	43
Sum	37	99	129	268	234

Rapporterte skader klassifisert som AIS 2.

AIS 2 Omfatter større kutt, hodeskader med besvimelse mindre enn 15 min, enkle brudd av lange knokler

	2007	2008	2009	2010	2011
Fornøyelsesparker	-	3	-	6	9
Lekeland	-	-	1	1	0
Omreisende tivoli	1	1	1	0	2
Omreisende tivoli, utenlandske	-	-	-	1	0
Utleieforetak	-	-	-	0	0
Vannrutsjebaner	2	5	5	3	7
Gokartbaner	-	1	3	0	1
Sum	3	10	10	11	19

Rapporterte skader klassifisert som AIS 3.

AIS 3 Omfatter hodeskader med besvimelse mer enn 15 min, åpne eller kompliserte brudd

	2007	2008	2009	2010*	2011
Fornøyelsesparker	1	-	0	0	0

Lekeland	-	-	0	0	0
Omreisende tivoli	1	1	1	0	0
Omreisende tivoli, utenlandske	-	-	0	0	1
Utleieforetak	-	-	0	0	0
Vannrutsjebaner	-	1	1	0	0
Gokartbaner	-	1	1	1	1
Sum	2	3	3	1	2

➤ **Potensial for storulykker**

Eiere av fornøyelsesinnretninger har et lovpålagt objektivt ansvar for skader som måtte oppstå ved bruk av innretningene. Det finnes fornøyelsesinnretninger i parker og tivoli som enten gjennom passasjerantall alene, eller gjennom kombinasjon av passasjerer, kø/tilskuere og betjening, kan rammes av en storulykke (her: ulykke med minimum 5 omkomne). Likevel er det ikke stilt krav til størrelse på forsikringsmessig dekning av dette ansvaret, og størrelsen på nødvendig forsikringsmessig dekning er ikke avklart.

Bransjen har gjennom flere år forsøkt å forhandle frem en forsikringsdekning i Norge som også tar høyde for mulig ansvar ved storulykker, og Park- og tivolitilsynet har også vært involvert i dette arbeidet. Det har så langt ikke vært mulig å finne en løsning, da Finansnæringens hovedorganisasjon har henvist til det store ulykkepotensiale som ligger i mulig sammenbrudd/styrt i store fornøyelsesinnretninger med stor fallhøyde (pariserhjul etc.), og det lave antall aktører/fornøyelsesinnretninger å fordele risikoen på. Dette til forskjell fra taubanebransjen, som har lyktes å få i stand en hensiktsmessig, standardisert forsikringsordning.

➤ **Beredskap og håndtering av ulykker og uønskede hendelser**

SJTs prosedyre A70 regulerer hvordan uønskede hendelser og ulykker skal håndteres. Det henvises til omtale av prosedyren i kap. 3.4.3.

➤ **Hovedelementene i tilsynsutøvelsen**

Det er den enkelte fornøyelsesinnretning som er gjenstand for tilsyn (tilsynsobjekt). I dette inngår også driftsmessige forhold knyttet til bruk av fornøyelsesinnretningen.

I tillegg til selve fornøyelsesinnretningen, er den driftsansvarliges kompetanse og forståelse for risiko av stor betydning for sikkerheten. Den sikkerhetsmessige standarden på innretningene er i hovedsak god, og rutineene for drift og vedlikehold fungerer stort sett godt.

Hovedelementene i utøvelsen er

- Årlig sikkerhetsmessig godkjenning av den enkelte fornøyelsesinnretning, herunder innsending av søknad og årsrapport
- Periodisk besiktelse, med driftsleder eller operatør til stede. Besiktelsene benyttes også til veiledning av driftsleder og annet personale der det er behov
- Oppfølging av at pålegg blir lukket og forutsigbare konsekvenser dersom påleggene ikke lukkes innen angitt frist (stans av fornøyelsesinnretningen)
- Rapportering
 - Rapportering av uønskede hendelser og ulykker som grunnlag for å lære av den enkelte ulykke og av det samlede ulykkesbildet. Skaderapportskjema for skader skal fylles ut med angitt grad av skadeomfang, og sendes Park- og tivolitilsynet som angitt i forskrift.
 - Annen pålagt rapportering

➤ **Sikkerhetsmessig godkjenning**

Den enkelte fornøyelsesinnretning gis en sikkerhetsmessig godkjenning med varighet ut kalenderåret. Med sikkerhetsmessig godkjenning kan fornøyelsesinnretningen benyttes i virksomhet dekket av tivoliloven (se nedenfor om stans av fornøyelsesinnretningen).

Prosessen for å få sikkerhetsmessig godkjenning første gang for en fornøyelsesinnretning er vesentlig mer omfattende enn ved senere fornyelser.

4...1 Første gangs sikkerhetsmessige godkjenning

Godkjenningen er basert på følgende dokumentasjon:

- leverandørdokumentasjon
- driftsprosedyrer, og der det er relevant også rednings-/beredskapsprosedyrer
- ansvarsforsikring
- entydige eierforhold
- registrert driftsleder

Videre er godkjenningen basert på en besiktelse med driftsleder til stede:

- inspeksjon av fornøyelsesinnretningen / prøvekjøring etter behov
- gjennomgang av driftsforholdene ut fra et sikkerhetsperspektiv
- gjennomgang med driftsleder av loggboken og betydningen av denne (inspektør har med seg opplegg til loggbok for fornøyelsesinnretningen, som overleveres).

Dersom forutsetningene for godkjenning er til stede, utstedes midlertidig sikkerhetsmessig godkjenning med varighet ut kalenderåret. Nummerert skilt/årsoblat til å montere på fornøyelsesinnretningen overleveres på stedet. Det kan ligge som forutsetning for oppstart at enkelte pålegg skal utføres.

Dersom det avdekkes avvik på fornøyelsesinnretningen, stilles det krav om utbedring i form av pålegg med angitt frist for utførelse, som beskrevet i kap. 4.5.2. Når bekreftelse på utført pålegg er mottatt, utstedes sikkerhetsmessig godkjenning (som erstatter den midlertidige godkjenningen) med varighet ut kalenderåret, og sendes eier.

Prosessen inkludert hjelpedokumenter er beskrevet i prosesskart i vedlegg 2.

4...2 Årlige sikkerhetsmessige godkjenninger

Fornyelse av sikkerhetsmessig godkjenning av samme fornøyelsesinnretning hos samme eier gjennomføres på grunnlag av egenrapportering fra den som er registrert som eier av fornøyelsesinnretningen. Park- og tivolitilsynet sender i november hvert år ut forenklet søknadsskjema for sikkerhetsmessig godkjenning for neste år med tilhørende årsrapportskjema for egenrapportering. Dette sendes ut for alle fornøyelsesinnretninger som har sikkerhetsmessig godkjenning inneværende år, samt andre som kan forventes å komme i drift (aktive i databasen).

Egenrapporteringen omfatter bekreftelse på at vedlikehold og kontroller er gjennomført, samt bekreftelse på gyldig ansvarsforsikring og informasjon om driftsdager og uhell. På bakgrunn av egenrapporteringen oversendes ny sikkerhetsmessig godkjenning til eier sammen med årsoblater, kontrollskjema og oversikt over godkjente innretninger for kommende driftsår.

Prosessen inkludert hjelpedokumenter er beskrevet i prosesskart i vedlegg 2.

➤ **Periodisk besiktelse**

Periodisk besiktelse gjennomføres i utgangspunktet årlig for alle fornøyelsesinnretninger med sikkerhetsmessig godkjenning. Unntaket er vannrutsjebaner som besiktes hvert annet år.

- Besiktelsen gjennomføres ved besøk på stedet
- Besiktelsen er varslet og avtalt. Driftsleder eller operatør er til stede
- Besiktelsen omfatter inspeksjon av fornøyelsesinnretningen med omgivelser, stikkprøvekontroll av at pålagte rutiner er på plass og implementert, samt at fastsatte kontroller og vedlikehold er dokumentert utført (gjennomgang av loggbok)
- Veiledning etter behov
- Utstedelse av rapport (påleggsliste)

Det legges stor vekt på besiktelsen. Tilstedeværelse gir et godt innblikk i fornøyelsesinnretningenes tilstand og eierens evne til å ivareta sikker drift. Tilstedeværelse gir også god anledning til å veilede driftsleder angående tekniske krav, driftskrav og kravene til loggbok. Dette behovet er stort hos mange driftsledere som kun har driftslederoppgavene som en biaktivitet og ikke har tilgang til noe relevant faglig miljø. Det legges også vekt på gjennomgang av eventuelle pålegg med driftsleder for å forvisse seg om at det er forståelse for hva påleggene innebærer.

Til bruk ved på besiktelsen er det utarbeidet sjekklister. Disse sjekklister benyttes både under opplæring av nyansatte og som "huskeliste" for inspektører når de er på besiktelse, men har aldri hatt noen offisiell status som dokumentasjon på besiktelsen. Sjekklister inneholder bare delvis henvisning til forskriftspunkter.

Utstedelse av pålegg gjøres ved håndskrevet påleggsliste med gult gjennomslag på stedet. Denne underskrives av inspektør og bekreftes mottatt ved signatur av driftsleder eller av operatør som er til stede. Gjennomslagslisten tas med tilbake til kontoret/hotellet etc. og skrives inn av inspektør eller sekretær. Sekretær skriver ut påleggslistene, skanner maskinskrevet og gult håndskrevet eksemplar i WebSak og sender ut maskinskrevet eksemplar til eier uten følgebrev.

Dersom det ikke avdekkes feil eller mangler påføres påleggslisten teksten "Ingen pålegg gitt". Den originale håndskrevne påleggslisten leveres til eierens representant før avreise, som dokumentasjon på gjennomført besiktelse.

Proessen inkludert hjelpedokumenter er beskrevet i prosesskart i vedlegg 2.

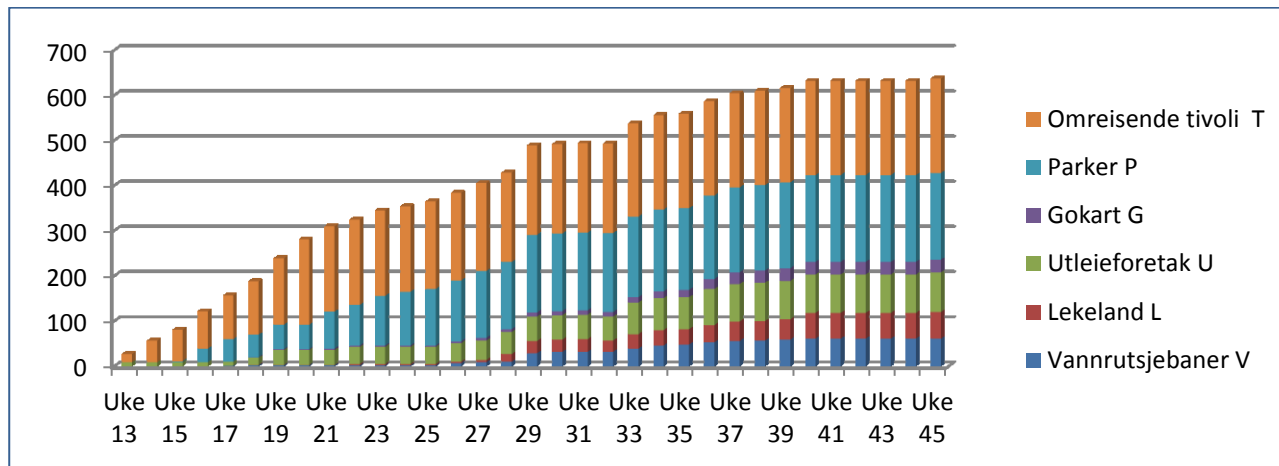
Pr. 31.12.2011 var det ca. 725 tilsynsobjekter fordelt på 250 eiere, med følgende hovedtall for antall besiktelser og gitte pålegg i 2011:

Besiktelser og gitte pålegg	Besiktelser	Gitte pålegg
Fornøyelsesparker	185	216
Lekeland	72	120
Omreisende tivoli, norske	97	86
Omreisende tivoli, utenlandske	98	46
Utleieforetak	53	83
Vannrutsjebaner *	54	115
Gokartbaner	36	73
Sum	595	739

* Vannrutsjebaner besiktes hvert annet år.

Som det fremgår av tabellen gis det i gjennomsnitt ca. ett pålegg pr. fornøyelsesinnretning. Det ble i 2011 gitt pålegg på om lag 50 % av innretningene.

Nedenstående figur viser forløpet av periodiske besiktelser gjennom året:

➤ **Oppfølging av pålegg**

Rapporten etter en periodisk besiktelse består av en påleggsliste. Utførelse av pålegg registreres av Park- og tivolitilsynet basert på egenrapportering fra eierne.

For pålegg som ikke er kvittert ut etter utløp av angitt frist, sendes det jevnlig ut automatisk genererte purringer. Purringene følges igjen opp med vedtak om stans for de innretninger der pålegg fortsatt ikke er kvittert ut innen angitt frist. Prosessen for utkvittering og purringer er helt analog med tilsvarende prosess for taubaneområdet, se punktene 3.5.3 og 3.5.4.

Manglende utførelse av pålegg, vil gi pålegg om stans av fornøyelsesinnretningen. Det er i dag ikke hjemmel i lovgivningen til å trekke den årlige sikkerhetsmessige godkjenningen tilbake, men det kan gjøres vedtak om stans av fornøyelsesinnretninger på sikkerhetsmessig grunnlag.

4...1 Vedtak om stans

Vedtak om stans (stansvedtak) kan fattes både på økonomisk og sikkerhetsmessig grunnlag, det siste også hvis påleggene av sikkerhetsmessig art ikke er innrapportert utført innen utvidet frist (etter purring). Når det rapporteres tilbake at pålegg er utført eller at økonomiske forhold er ryddet opp i, oppheves stansvedtaket. Standard brevmalen på vedtak om stans og opphevelse av stans er utarbeidet for begge disse situasjonene.

➤ **Rapportering**

4...1 Rapportering av uønskede hendelser

Hendelser og ulykker skal rapporteres etter forskriftenes punkt 5.1.5. Rapporteringen skjer via post@sjt.no, fordeles i WebSak og sekretær skriver disse inn i databasen for fornøyelsesinnretninger.

Statistikk og samleark for hendelser/ulykker kan tas ut av databasen etter behov. Statistikken har vært benyttet i DNVs årsrapport til KRD og i Park- og tivolitilsynets presentasjon på NCTFs (Norsk Cirkus og Tivoliforening) årsmøte i oktober hver høst som tilbakemelding til bransjen. Til informasjon ble også eiere av

fornøyelsesinnretninger som ikke er medlem av NCTF (parker, utleievirksomhet, vannrutsjebaner, gokartbaner, høydeparker m.m.), invitert på årsmøtet i 2012.

Bekymringsmeldinger (svært få pr. år) behandles og besvares i WebSak etter vanlige prosedyrer.

4...2 Annen pålagt rapportering

Sammen med søknad om årlig sikkerhetsmessig godkjenning skal det innsendes årsrapport. Innholdet i denne er beskrevet nærmere under punkt 4.5.1.2. Utover dette er det ingen annen pålagt rapportering til Park- og tivolitilsynet.

➤ **Øvrige ordinære prosesser**

I tillegg til de hovedprosessene som er beskrevet i kap. 4.5, inngår følgende prosesser og oppgaver i Park- og tivolitilsynets ordinære virksomhet for park- og tivoliområdet:

- Fakturering og oppfølging av innbetalinger
- Utarbeide og vedlikeholde fortegnelse over fornyelsesinnretninger med sikkerhetsmessig godkjenning
- Informasjonsarbeid og veiledning mot nye og eksisterende aktører
- Oppfølging og mulig ekstraordinære besiktelser etter:
 - bekymringsmeldinger
 - uønskede hendelser
- Bistand til, og samarbeid med, andre myndigheter
 - Samferdselsdepartementet
 - Politiet ved alvorlige ulykker
 - Arbeidstilsynet
- Utvikling og vedlikehold av forskrifter
- Deltakelse i internasjonalt samarbeid
 - IAAPA (International association of amusement parks and attractions)
 - CEN grupper (standardisering)
- Deltakelse i nasjonalt samarbeid
 - NCTF (Norsk Cirkus og Tivoliforening)
 - Badeteknisk forum

➤ **Grensesnitt mot annen tilsyns- og kontrollvirksomhet**

Park- og tivolitilsynet har 2 typer grensesnittsproblematikk:

1. Prinsipper for fastlegging av hvilke typer innretninger som Park- og tivolitilsynet skal ha tilsyn med
2. Interaksjon og grensedragning mot andre tilsyn/myndigheter i tilsynsutøvelsen

➤ ***Grensesnittsproblematikk knyttet til hvilke typer innretninger som skal være underlagt Park- og tivolitilsynet***

For de fleste fornyelsesinnretninger som Park- og tivolitilsynet har tilsyn med, fremgår det klart av regelverket at de skal være underlagt Park- og tivolitilsynet. For en del fornyelsesinnretninger er det imidlertid ikke like opplagt, og prinsippene som er lagt til grunn for hvorvidt en innretning omfattes av tivililovlovgivningen, er ikke tydelig definert. Nedenstående tabell over innretninger som ikke er underlagt Park- og tivolitilsynet illustrerer denne problematikken:

Betegnelse	Kommentar *)
Gokartkjøring innenfor motorsport, utleie av ATV, minibike, Funkart, Crosskart, og andre terrenggående kjøretøy.	Følges opp av Veidirektoratet
Strikkhopp og katapulting utenfor fornyelsesparker og tivoli.	

Vannrutsjebane med fallhøyde mindre enn 2,0 m.	
Små innretninger med myntinnkast plassert på kjøpesentra, osv.	
Mindre hoppeputer, hoppeslott og lignende med utvendig areal mindre enn 10 m ² og mulig fallhøyde mindre enn 1,0 m.	
Hydraulisk gravemaskin.	
Lekeinnetning som dekkes av Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr og tilhørende NS-EN 1176.	
Innretning hvor publikum selv står for framdrift og bevegelse.	Tråbil, manuell gravemaskin, manuell skinnegående innretning
Enkel simulator for en person i spillehaller osv.	Spilleautomat
Innretning og aktivitet for idrettsformål, samt trampoline, klatrevegg, klatrestativ.	
Ekstremaktivitet og innretning/aktivitet som åpenbart medfører risiko for utøveren.	Rafting, elvepadling, fjellklatring, basehopping, fallskjermhopping, olabiler, rappeling
Klatrejungle/-labyrint i lekeland	Betraktes som lekeutstyr. Fallhøyde < 3 m.
Blob / water ball	Fritids- / sport vannaktivitet

*) Når ikke annet er angitt under "Kommentar" faller disse innretningene inn under produktkontrollen som forvaltes av DSB

Vi ser av tabellen at de aller fleste er underlagt DSB gjennom produktkontrollen. For innretninger som er underlagt Park- og tivolitilsynet, se tabell i kap. 4.2.1.

➤ **Grensesnittproblematikk knyttet til tilsynsutøvelsen**

Park- og tivolitilsynet har i dag grensesnitt mot følgende i sin tilsynsvirksomhet:

- Arbeidstilsynet
Alle ansatte i virksomheter i Norge er underlagt arbeidsmiljøloven, og Arbeidstilsynets viktigste oppgave er å føre tilsyn med at arbeidsmiljøet er i henhold til kravene i denne loven
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB):
 - Krav til brannslukningsutstyr
 - Rednings- og evakueringsplan ved brann
 - Melding av alvorlig personskade
 - Gjenopptagelse av drift etter skade
 - De lokale el-tilsyn ligger under DSB
 - Maskindirektivet ligger under DSB
- Kommunene/Fylkeskommunene (plan og bygningsloven):
 - Kommunal tillatelse for etablering og drift av fornøyelsesinnretninger
 - Byggearbeider på permanente fornøyelsesinnretninger
 - Fundamentering og dimensjonerende laster for fornøyelsesinnretninger
 - Krav til utforming av trapper, plattformer, adkomstveger
 - Krav til støynivå fra enkelte fornøyelsesinnretninger
 - Gjenopptagelse av drift etter skade
- Biltilsynet
Grensesnitt mot biltilsynets regelverk vedr. utleiegokart
- Politiet:
 - Myndighet ved ulykker
 - Kjøring av utleiegokart med promille

Vedlegg 4 inneholder en oversikt over bestemmelser i forskriftene under tivoliloven som kan være relevante i den videre vurdering av grensesnitt mot andre myndigheter/tilsyn.

5 Organisering, kompetanse, ressursbruk og risikoforhold ved utøvelse av tilsyn

➤ Organisering

Ansvar for tilsyn med taubaner og fornøyelsesinnretninger er lagt til en nyopprettet avdeling i Statens jernbanetilsyn (TPT), med en avdelingsdirektør som leder. Avdelingen består i dag av 11 heltidsansatte, hvorav 2 er nyansatte. I tillegg er en person tilknyttet som administrativ støtte på kortere kontrakt. Avdelingen har 7 inspektører, hvorav 2 kun har tilsyn med taubaner. De resterende 5 inspektørene har tilsyn med taubaner i vintersesongen, og tilsyn med fornøyelsesparker i sommersesongen.

I tillegg til WebSak som elektronisk saksbehandlingsverktøy, har TPT egne verktøy og databaser for planlegging og oppfølging av tilsynsarbeidet. Dette er i stor grad verktøy/databaser som tidligere var i bruk i DNV.

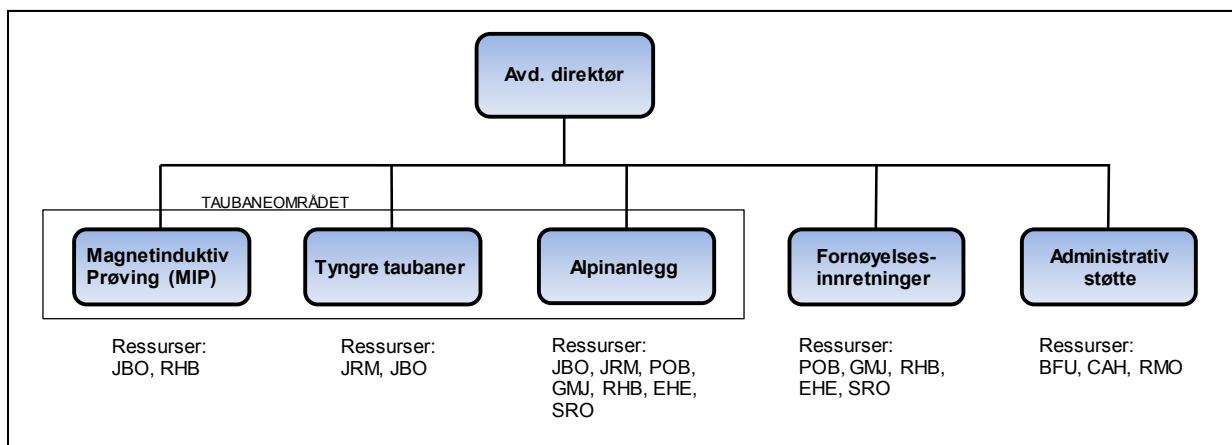
Under avdelingsdirektøren er sentrale saksbehandlingsoppgaver dedikert til enkelte av inspektørene. Dette gjelder blant annet oppgaver som:

- Konesjonsbehandling
- Utstedelse av driftstillatelser
- Utstedelse av sikkerhetsmessige godkjenninger
- Godkjenning av nybygg
- Koordinering og utførelse av de periodiske besiktelsene
- Utførelse av magnetinduktiv prøving av ståltau
- Etc.

Øvrig administrativt arbeid utføres av en administrativ støttefunksjon som består av 3 personer. Sentrale oppgaver her er:

- Sekretariat med postbehandling og arkivering (WebSak). (Postmottak skjer sentralt i Oslo.)
- Ivaretagelse og oppfølging av lokale avtaler og tjenester
- Bistand til planlegging
- Oppfølging og etterarbeid ved besiktelsener
- Utarbeidelse, utsending og oppfølging av rapporter
- Innlegging av data fra besiktelsener og utsending og oppfølging av pålegg og purringer
- Registrering av rapporter og tilbakemeldinger fra tilsynsobjektene
- Inndragning av driftstillatelser for taubaner
- Pålegg om stans av fornøyelsesinnretninger
- Prosjektoppfølging
- Eksamensgjennomføring og sertifisering av driftsleder for taubane
- Fakturering og oppfølging av innbetalinger og purring av utestående som er forfalt (Agresso)
- Oppfølging av konkurser og håndtering av tvangsinnkreving på forfalte krav

Organiseringen er vist i påfølgende figur.

Økonomifunksjonen samarbeider med regnskaps-/økonomifunksjonen i Oslo. Her anvendes regnskapssystemet Agresso (og WebSak). Ettersom Access databasene videreført fra DNV ikke er kompatibel med Agresso eller WebSak og omvendt, må kunderegistret holdes oppdatert ved manuelt vedlikehold av alle de tre kundedatabasene, der den ene inneholder teknisk informasjon, den andre økonomisk informasjon om kunden og den tredje postadresser til bruk i utgående brev. Med tre ulike databaser å forholde seg til, vil det ofte være ulik informasjon registrert på kunden i hver av databasene, noe som medfører ekstraarbeid og mulighet for kommunikasjonsproblemer med kundene.

Juridiske problemstillinger, forskriftsarbeid, innsyns- og klagebehandling, etc. ivaretas av dedikerte jurister ved Oslo-kontoret i samarbeid med fagressurser i Trondheim.

Øvrige administrative støttefunksjoner som lønn, økonomistyring, IT, HR, HMS, og kommunikasjon er fellesfunksjoner for SJT (Oslo-kontoret). Direktoratet for økonomistyring (DFØ) står for regnskapsførselen, med punching av konterte bilag, kjøring av regnskap og avstemming av regnskapskonti. Øvrig regnskapsarbeid utføres av SJT i egen regi.

Hovedprosessene i tilsynsarbeidet er beskrevet i detalj i prosesskartene i vedlegg 1 og 2, herunder også de viktigste administrative prosessene. Her er også angitt de viktigste dokumenter som inngår i prosessene.

➤ Støttesystemer og verktøy

Støttesystemer på kontoret:

- Database med teknisk og administrativ informasjon for den enkelte taubane
- Database med teknisk og administrativ informasjon for den enkelte fornøylesinnretning
- Database over utstedte driftsledersertifikater for taubane
- Databaser med spørsmål til teoretisk prøve for 5 typer driftsledersertifikater taubaner
- Database over klatreutstyr til bruk under besiktelse av taubaner og fornøylesinnretninger
- Prosjektlister for oppgaver som medfører særskilt innkreving av gebyrer på taubaneområdet (konsesjonsbehandling, driftstillatelser, driftsledersertifisering og nyanlegg)
- Prosjektlister for oppgaver som medfører særskilt innkreving av gebyrer i tilknytning til fornøylesinnretninger (sikkerhetsmessig godkjenning, nye og eksisterende fornøylesinnretninger)
- Prosjektliste for fakturerbar MIP
- Regnskapssystem for fakturering (innkreving av gebyrer) og oppfølging av utestående fordringer
- Elektronisk saksbehandlingssystem
- Program for tauberegninger

Detaljert saksgang/prosessflyt for de viktigste administrative rutinene med tilhørende dokumenter er vist i vedlegg 1 og 2.

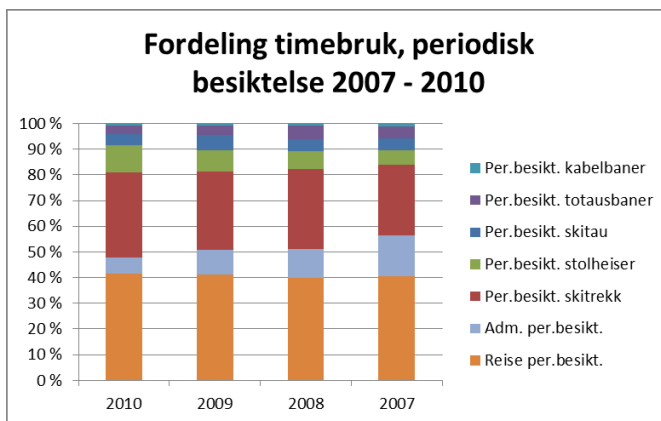
➤ **Ressursbruk**

Som en del av grunnlaget for DNVs årlige rapportering til Samferdselsdepartementet og Kommunal og regionaldepartementet, ble det ført detaljerte timelister. Dette gjør at det finnes et godt grunnlag for detaljert statistikk over timebruken helt tilbake til 1992.

➤ **Ressursbruk knyttet til tilsyn med taubaner**

Ved evaluering av tilsyn og tilsynsmetodikk, er det viktig å se ressursbruken opp mot det som oppnås. For taubane viser timeoversiktene følgende hovedtall for ressursbruken i perioden 2007 – 2010 (vi anser at det ikke er betydelige endringer etter 2010):

Timebruk	2010	2009	2008	2007
Utvikling	611	772	898	544
Samarbeid	914	642	825	1 097
Sum utvikling og samarbeid	1 525	1 414	1 723	1 641
Prosjektadmin.	1 371	1 489	1 943	1 791
MIP	1 550	1 242	1 101	861
Teknisk saksbehandl	1 443	1 400	1 053	1 020
Nybygg, gjenstart, sertifisering	573	811	872	1 389
Per. besiktelse	2 646	3 020	3 100	3 202
Sum tilsyn og admin	7 583	7 962	8 069	8 263
Totalt antall timer	9 108	9 376	9 792	9 904

Tallene i ovenstående tabell angir at:

- Drøye 15 % av tiden går med til utvikling og samarbeid, dvs. at ca. 85 % av tidsbruken er relatert til saksbehandling, forberedelse, gjennomføring og etterbehandling av besiktelser.
- Periodisk besiktelse utgjør største aktivitet med ca. 30 % av tidsbruken
- Aktivitetene knyttet til MIP økte kraftig i 2010, og utgjorde da ca. 17 % av tidsbruken. Denne økningen skyldes implementering av europeisk standard fra 2010, med hyppigere prøveintervall.

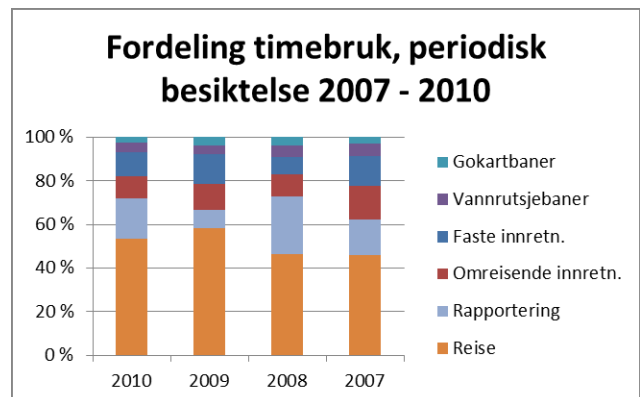
Ovenstående figur viser hvordan timebruken knyttet til periodiske besiktelser er fordelt. Her fremgår at:

- Reise og administrasjon utgjør ca. 50 % av tidsbruken, hvorav reise alene utgjør ca. 40 %
- Alpine anlegg står for nærmere 45 % av tidsbruken
- Korrigeret for reise/administrasjon, betyr det at alpine anlegg står for ca. 90 % av tidsbruken knyttet til periodiske besiktelser

➤ **Ressursbruk knyttet til tilsyn med fornøyelsesinnretninger**

For fornøyelsesinnretninger viser timeoversiktene følgende hovedtall for perioden 2007 – 2010:

Timebruk	2010	2009	2008	2007
Utvikling	162	290	57	60
Samarbeid	47	112	143	58
Sum utvikling og samarbeid	209	402	200	118
Prosjektadminin	1 042	1 273	747	676
Teknisk saksbehandl	269	747	437	379
Nybygg, gjenstart, sertifisering	351	335	159	140
Periodisk besiktelse	1 259	1 428	1 081	1 358
Sum tilsyn og admin	2 921	3 783	2 424	2 553
Totalt antall timer	3 130	4 185	2 624	2 671

Tallene i tabellen angir at:

- Drøye 8 % av tiden medgår til utvikling og samarbeid, dvs. at mer enn 90 % av tidsbruken er relatert til saksbehandling, forberedelse, gjennomføring og etterbehandling av besiktelse
- Periodisk besiktelse utgjør største aktivitet med ca. 40 % av tidsbruken
- 2009 var et spesielt år med høyt timeforbruk. Dette skyldes at det ble ansatt en ny person, som også skulle drive med utvikling (sluttet i 2010)

Ovenstående figur viser hvordan timebruken knyttet til periodiske besiktelse er fordelt. Her fremgår at:

- Reise alene utgjør ca. 50 % av tidsbruken knyttet til besiktelse. Dette er tilsvarende som for taubane
- Periodisk besiktelse på faste og omreisende fornøyelsesinnretninger utgjør omtrent like store andeler av tidsbruken.

➤ **Kompetanse og erfaring**

➤ **Krav til kompetanse**

For inspektører kreves teknisk kompetanse tilsvarende Master nivå. Relevant erfaring kan kompensere for manglende formell kompetanse.

Mange av tilsynets inspektører har arbeidet innenfor feltet i mange år, og har meget lang erfaring innen sine respektive områder. Disse er anerkjent i bransjen, og blir brukt som ressurspersoner av bransjen. Dette kommer tydelig til syne gjennom besiktelsene, der mye av tiden går med til praktisk veiledning.

Før nyansatte inspektører får gjennomføre selvstendige besiktelse, gjennomgår de et opplæringsprogram. Etter fullført opplæring begynner de nye inspektørene selvstendig besiktelse av de enkleste anleggene/fornøyelsesinnretningene først. For taubane vil dette typisk være skitau og skitrekk. Med økende erfaring får de gradvis besiktelse av mer komplekse anlegg og innretninger. Det er etablert fadderordning for nyansatte, for å sikre et tilfredsstillende støtteapparat i innkjøringsfasen.

➤ **Erfaringsutveksling og sikring av enhetlig tilsynspraksis**

Både regelverkene og anleggenes beskaffenhet gir de enkelte inspektørene rom for individuell vurdering av alvorlighetsgraden av konstaterte avvik hos tilsynsobjektene. Som et ledd i erfaringsutveksling og for å sikre enhetlig tilsynspraksis og behandling av tilsynsobjekter, gjennomføres møter der inspektørene samles for felles gjennomgang og bedømming av forskjellige case og situasjoner. Det gis innspill til felles tolkning av forskrifter etc, og det diskuteres mulig felles handlingsmønster for angitte situasjoner. Disse møtene er også et viktig ledd i opplæring og erfaringsbygging hos nyansatte.

➤ **Risikoforhold knyttet til besiktelser**

➤ **Besiktelse av taubaner**

Besiktelse av taubaner gjennomføres når anleggene er i drift eller klargjort for drift, mens besiktelse av fornøylesinnretninger i stor grad gjennomføres når innretningene er klargjort for drift. Dette innebærer at besiktelsene gjennomføres over hele landet, gjennom hele året. Reisetid utgjør en vesentlig del av tidsbruken (40 – 50 %) knyttet til besiktelser, noe som medfører lange arbeidsdager, med mye bilkjøring. I det alt vesentlige reiser inspektørene alene på besiktelser, og derved ingen mulighet for avlastning ved bilkjøring.

For taubaner er ca. 90 % av tidsbruken for periodiske besiktelser knyttet til alpine anlegg. Tidsperiode for gjennomføring av besiktelser på disse anleggene er klimabestemt, idet disse gjennomføres når det er snø i anleggene. Det betyr at for besiktelse av alpine anlegg utgjør mye bilkjøring på mørke og til dels glatte vinterveier, en betydelig tilleggsrisiko.

Besiktelser i alpine anlegg foregår i kupert terreng, delvis til fots/på ski og på snøskuter. Dette innebærer ordinær fare for fallskader, velt med skuter og kuldeskader. Tidligere var det også omfattende visuell sjekk av komponenter knyttet til tauoppheng og tauføringer, noe som krevde klatring i master. Denne form for besiktelse har de senere år blitt sterkt redusert, og det er nå kun unntaksvis at inspektørene må klatre i anlegget. Dog skal alle inspektører være forberedt på å måtte klatre i anlegg, ved at de har klatrekurs og skal medbringe redningsutstyr for klatring (betinger hjelpemann).

➤ **MIP**

I motsetning til periodiske besiktelser, utføres magnetinduktiv prøving av tau primært i sommerhalvåret når anlegget ikke er i drift, og medbringere på tauet er demontert. Ut over ordinær risiko knyttet til reising (bilkjøring) er det ingen særskilt risiko knyttet til denne arbeidsoppgaven.

➤ **Besiktelse av fornøylesinnretninger**

De fleste typer fornøylesinnretninger er kun i drift i perioden april/mai til oktober, og besiktelsene av disse foregår derfor primært i sommerhalvåret. Også for disse er det nødvendig med lange arbeidsdager og mye reising (bilkjøring). Det hender en sjelden gang at inspektører må klatre i innretninger som en del av besiktelsen, og klatreutstyr medbringes alltid. Ut over disse forhold anses ikke besiktelsen av fornøylesinnretninger å utgjøre noen spesiell risiko.

➤ **Tiltak for å ivareta sikkerheten ved besiktelser og MIP**

For å ivareta sikkerheten ved besiktelse av taubaner, fornøylesinnretninger samt utførelse av MIP er etablert en intern prosedyre A67- Personsikkerhet ved besiktelser og MIP som inngår i SJTs styringssystem.

6 Annen relevant tilsynsvirksomhet

➤ **Statens jernbanetilsyn: Tilsynsmetodikk og regelverk for jernbane**

➤ **Hjemler**

Jernbaneloven § 6 annet ledd gir hjemmel for å fastsette krav til blant annet styringssystem for virksomheter som søker tillatelse til å drive jernbanevirksomhet.

For det nasjonale jernbanenettet er det i sikkerhetsstyringsforskriften § 3-1 fastsatt krav om at jernbanevirksomheten skal ha et sikkerhetsstyringssystem. Utenom det nasjonale jernbanenettet finnes det et tilsvarende krav i kravforskriften § 4-2.

Jernbaneloven § 11 gir hjemmel for at departementet eller den myndighet departementet bestemmer skal føre tilsyn med at bestemmelsene i jernbanelovgivningen overholdes. Ved jernbaneforskriften § 1-3 femte ledd er SJT delegert myndigheten til å føre tilsyn, og samtidig myndigheten til å tilbakekalle tillatelser som er gitt i medhold av jernbaneloven dersom jernbanevirksomheten bryter med vilkår og krav som er satt til virksomheten.

➤ **Tilsynsstrategi**

Det er vedtatt en tilsynsstrategi for SJT. Strategien er oppdatert etter innlemmelse av TPT i SJTs organisasjon, og gjelder for hele SJTs virksomhet. Strategien er imidlertid lite kjent og operasjonalisert i TPT.

Tilsynsstrategien bygger på Samferdselsdepartementets mål for SJT. Målene kan sammenfattes slik:

"Tilsyn skal utøves for å sikre ivaretagelse av krav om sikkerhet, sunn konkurranse og like vilkår, samt passasjerers rettigheter."

Strategien for å oppfylle målene:

1. Risikobasert prioritering av tilsyn
2. Vektlegging av systemfokus, ledelsens involvering, samt virksomhetens etablering og etterlevelse av egne bestemmelser.
3. Harmonisering av tilsyn mot andre, relevante myndigheter.
4. Tilpasning av styringsform i forhold til den aktuelle problemstilling
5. Tydelig og effektiv reaksjon for å sikre at avvik rettes og gjentakelse forhindres
6. Forbedring av regelverket og egen tilsynsutøvelse basert på erfaring fra tilsynsgjennomføring

➤ **Former for tilsyn**

I SJT ble det i 2009 utarbeidet en rapport om hvilke ulike tilsynsformer som var aktuell å benytte ved tilsyn.

Rapporten fremhever følgende former for tilsyn for bruk i SJT:

6...1 Systemrevisjon

Ved gjennomføring av systemrevisjon er det fokus på at det er etablert et styringssystem som oppfyller kravene i jernbanelovgivningen, og at systemet etterleveres. Det foretas stikkprøver i forhold til etterlevelse.

En systemrevisjon ledes normalt av en revisjonsleder, der også en eller flere fagrevisorer/fageksperter deltar. I tillegg er det tilknyttet teamet en jurist som bidrar til kvalitetssikring av revisjonsrapporten.

6...2 Inspeksjon

Inspeksjon er tilsyn der det undersøkes om konkrete krav er oppfylt, ofte på et avgrenset område tematisk. Inspeksjon foretas i form av feltarbeid.

6...3 Tilsynsmøte

Et tilsynsmøte er et formelt møte initiert av tilsynet der hovedhensikten er å undersøke oppfyllelse av forskriftskrav på et utvalgt område. Tilsynsmøter skiller seg fra inspeksjon/systemrevisjon ved at det ikke innebærer feltarbeid (observasjoner/individuelle intervjuer)

6...4 Dokumentgjennomgang

Ved dokumentgjennomgang sendes det brev til ett eller flere tilsynsobjekter for å få tilsendt dokumentasjon, og der dokumentasjonen måles opp mot forskriftskrav. En slik dokumentgjennomgang kan gjøres på et avgrenset område, eller for en organisasjon. En slik tilsynsform fanger i liten grad opp etterlevelse.

6...5 Aktiviteter med elementer av tilsyn

Ledelsesmøter gjennomføres først og fremst for å opprettholde dialogen med den øverste ledelse med fokus på viktige elementer i den overordnede sikkerhetsstyringen og spesielt aktuelle risikoforhold. Måten ledelsesmøtene gjennomføres på er nå under endring og vil bli vinklet mer i retning av tilsyn med de forskriftskrav som særlig omfatter den øverste ledelsen i virksomheten.

Kontaktmøter er periodiske informasjonsmøter med de største virksomhetene. Hensikten har vært å belyse problemstillinger, gi veiledning eller oppklare spørsmål blant annet for å sortere ut misforståelser eller sikre seg rett forståelse før det sendes formelle brev i en sak. Kontaktmøter har i den senere tid vært avholdt i meget begrenset grad.

6...6 Aktiviteter som støtter opp under tilsyn

Informasjonsformidling støtter opp om tilsynsaktivitetene, f.eks. gjennom

- Seminar/foredrag
- Kommentarer/veiledninger til forskrifter
- Publisering av tilsynserfaringer/tilsynstemaer på SJTs hjemmeside

Saksbehandlings- og godkjenningsprosessene bidrar også til å støtte opp under tilsyn.

6...7 Valg av tilsynsform

I prosedyre F16-Tilsyn slås det fast at valg av tilsynsform skal tilpasses det tema som er fastsatt for tilsynsaktiviteter spesielt, og tilsynets gjeldende hovedfokusområder/mål generelt. Tema vil normalt fastsettes i tilsynsplanen for hvert år.

6...8 Føringer for utøvelse av tilsyn

Rapport om tilsynsformer fra 2009 gir en del føringer for gjennomføring av tilsyn:

- Utgangspunktet er et risikobasert fokus for vår virksomhet
- Vi skal prioritere oppfølging av at virksomhetene etterlever regelverket
- Systemfokus skal vektlegges i tilsynsvirksomheten
- Fleksibilitet i tilsynsformer skal sikre at ressurser brukes optimalt og at tilsynsarbeidet har høy kvalitet.

➤ **Utvelgelse av tilsynsobjekt**

SJTs utvelgelse av tilsynsobjekt er risikobasert. Hovedkriteriet for den risikobaserte utvelgelsen er kjørte kilometer pr år, der virksomhetene plasseres i 4 ulike kategorier ut fra hvor mye de kjører pr år:

Kjørte tog-km. Pr. år	Risiko	Prioritet	Type tilsyn	
			Lisens og sertifikat I Norge	Kun sikkerhets-sertifikat del B i Norge
< 100 000	Neglisjerbar	4	Min. 1 tilsyn med arbeid på stedet i 5-års per. Ledelsesmøte vurderes dersom ledelsen ikke er tungt involvert i	Min. 1 tilsyn med arbeid på stedet i 5-års per.

			annet tilsyn med arbeid på stedet.	
1 mill. – 100 000	Lav	3	Min. 2 tilsyn med arbeid på stedet i 5-års per, hvorav min. 1 revisjon. Ledelsesmøte vurderes dersom ledelsen ikke er tungt involvert i annet tilsyn med arbeid på stedet.	Min. 2 tilsyn i 5-års per, hvorav min. 1 tilsyn med arbeid på stedet.
10 mill. – 1 mill.	Middels	2	Min. 2 tilsyn med arbeid på stedet i 5-års per, hvorav min. 1 revisjon. Ledelsesmøte annethvert år.	Min. 2 tilsyn med arbeid på stedet i 5-års per, hvorav min. 1 revisjon.
> 10 mill.	Høy	1	Min. 3 tilsyn med arbeid på stedet i 5-års per, hvorav min. 2 revisjoner. Årlig ledelsesmøte.	Min. 3 tilsyn med arbeid på stedet i 5-års per, hvorav min. 2 revisjoner.

Plasseringen i kategorier kan justeres inntil et nivå ned, og inntil tre nivåer opp etter vurdering av følgende faktorer:

1. Virksomhetens art, f.eks. hvor kompleks virksomheten er, grensesnitt mot leverandører, hastighetsforhold, planoverganger, topografiske forhold, infrastrukturens tilstand, klima, sesongdrift, farlig gods.
2. Erfaringsdata fra Synergi med hensyn til frekvens av uønskede hendelser, alvorlighetsgrad og evnen til å finne egnede tiltak
3. Erfaringer fra tilsyn og annen kontakt med virksomheten, f.eks. hvor effektive de har vært mht. lukking av avvik, forståelsen for våre merknader m.v.

For hver av ovennevnte faktorer (1 – 3) Kan det gis poeng fra -1 til +1, og nivå for innplassering justeres deretter etter følgende tabell:

Poeng	-3 og -2	-1 og 0	+1	+2	+3
Justering	Ned ett nivå	Ingen endring	Opp ett nivå	Opp to nivåer	Opp tre nivåer

➤ Sanksjoner

Ved pålegg om tiltak for oppfølging av avvik, fokuserer SJT på at virksomheten må identifisere årsakene til avvikene og gjennomføre tiltak rettet mot årsakene for å hindre gjentakelse. Samtidig bør virksomheten pålegges å evaluere effekten av korrigerende tiltak.

I tillegg til pålegg om tiltak vil revisjonsleder vurdere følgende oppfølgingsalternativer:

- Pålegge virksomheten å oversende en plan for korrigerende tiltak og/eller
- Pålegge oversendelse av dokumentasjon på gjennomføring av tiltak som sannsynliggjør at tiltakene er iverksatt, eller
- Pålegge oversendelse av dokumentasjon med påfølgende verifisering av SJT om at tiltak er gjennomført (inspeksjon/tilsynsmøte) eller
- Ikke å pålegge dokumentasjon av gjennomføring av tiltak, men avvente oppfølging til neste tilsyn, eller
- Ikke å pålegge dokumentasjon av gjennomføring av tiltak, men foreta stikkprøver etter at påleggsfristen er utløpt
- Be om bekreftelse på at utvalgte tiltak er gjennomført

Ved vesentlige mangler i sikkerhetsstyringssystemet vurderes det stans i virksomheten eller tilbakekall av sikkerhetssertifikat/tillatelse. I så fall skal det også foretas en skjønnsmessig vurdering av de samfunnsmessige konsekvenser i tillegg til de sikkerhetsmessige.

Ved oversittelse av frister kan tvangsmulkt være et virkemiddel for å få virksomheten til å gjennomføre pålagte tiltak.

➤ **Tilsyn av taubaner og fornøyelsesinnretninger i andre land**

➤ ***Tilsyn av taubaner i andre land***

Det foreligger informasjon om tilsynsregimer i andre land i rapporten Tau- og kabelbaner – tilsyn, kontroll og ansvar fra februar 2008. Informasjonen der var basert på et brev med spørsmål om organisering av tilsyn med taubaner som arbeidsgruppen/Samferdselsdepartementet sendte til Sverige, Frankrike, Østerrike, Italia, Sveits og Tyskland i september 2007, og der alle utenom Sveits svarte.

I tilknytning til sitt 62. møte, gjennomførte ITTAB høsten 2012 en spørreundersøkelse blant medlemslandene om organisering av teknisk kontroll og tilsyn. Taubanetilsynet har videre en oversikt over innhentet informasjon om en del tilsynsordninger på taubaneområdet i Europa fra 2008/2009 (se vedlegg 3).

I Norge har oppbyggingen av regelverk og oppfølgingsrutiner i stor grad vært basert på ordningene i Sveits og Østerrike, og at vår anleggspark best kan sammenlignes med den som følges opp av det kantonale tilsynet i Sveits og det som utføres på delstatsnivået i Østerrike.

Nedenfor følger en oppsummering fra foreliggende informasjon.

6...1 Generelt for landene

Ansvar for sikkerhetstilstanden på anleggene er pålagt eier/konsesjonshaver. Oppfølging av sikkerheten på taubaner er et offentlig ansvar, og eiers pålagte plikter blir fulgt opp fra myndighetene ved at myndighetene fører tilsyn. Organiseringen av taubanemyndighetene er imidlertid ulik i de enkelte land.

Redningsberedskapen etableres av operatøren. Det varierer imidlertid i hvilken grad beredskapsplaner og -øvelser er gjenstand for verifikasjon av tilsynsmyndigheten.

Alle de 5 landene har private kontrollfirmaer som kan foreta sikkerhetskontroller av anleggene, og kontroll av ståltau utføres av uavhengige firmaer. Myndighetene har valgt ulike måter å regulere aktiviteten til disse kontrollfirmaene på.

Samtlige undersøkte land har en godkjenningsordning for nyanlegg og større endringer på anleggene. Det varierer imidlertid hvem som er godkjennende myndighet, den nasjonale tilsynsmyndigheten (eventuelt en delstatsmyndighet) eller uavhengige inspeksjonsorganer.

Innholdet i offentlige myndigheters besøk ved anleggene synes å være relativt likt i alle landene, og består av en tilstandsvurdering av eiers/konsesjonshavers evne til å ivareta sikkerheten og de vilkår som er stilt for driftstillatelsen. Intervallene mellom besøkene varierer, og kan for eksempel være initiert av bekymringsmeldinger eller ulykker/hendelser, eller det kan være generelle turer til bestemte regioner.

Ansvar for at det blir gjennomført generelle periodiske inspeksjoner av anlegget, hviler i de aller fleste tilfeller på operatøren, som også gjennomfører rutineinspeksjoner selv. Ved større inspeksjoner har enkelte land krav om at uavhengige inspeksjonsorganer og den nasjonale tilsynsmyndigheten skal være involvert. Dette kan også gjelde inspeksjon av spesielt kritiske elementer som for eksempel tau.

Tilsynsoppgaver som regelverksutvikling, veiledning og saksbehandling mv. er i alle landene finansiert av det offentlige. Godkjenning av nybygg, flytting og ombygginger er stort sett finansiert av eier/konsesjonshaver.

Vedlegg 3 som også omhandler landene Finland, Sveits og Spania bekrefter at det er forskjeller mellom landene. De fleste har etablert en periodisk oppfølging av anleggene, men det er forskjeller både med hensyn til hvor ofte oppfølgingen gjennomføres (fra årlig til hvert femte år) og hvem som følger opp, og om det er den nasjonale tilsynsmyndigheten eller om det er et uavhengig inspeksjonsorgan. Enkelte land har i tillegg en risikobasert oppfølging.

6...2 Sverige

I Sverige ligger myndigheten i det nasjonale organet Boverket med det overordnede ansvaret for overvåking av bl.a. taubanebransjen (1 årsverk er øremerket taubaner). De lokale bygningsmyndighetene står for håndhevelsen overfor eierne, mens Arbeidsmiljøverket har ansvaret for overvåkingen av sikkerheten til de ansatte.

Ikke krav til sertifisering eller godkjenning av driftsleder eller maskinist, men et generelt krav til eierne om sikker drift av taubaneanleggene.

3-dje parts aktører:

Førstegangsinspeksjon, periodisk årlig inspeksjon og inspeksjon etter større ombygginger skal foretas av aktører akkreditert av SWEDAC.

6...3 Østerrike

I Østerrike ligger oppfølgingen av de mest kompliserte taubanene på departementsnivå, mens oppfølging av de mindre kompliserte ivaretas på delstatsnivå. Eier er pålagt å gjennomføre sikkerhetskontroll fra uavhengige kontrollfirmaer i tilknytning til hovedrevisjon av anleggene hvert femte år.

Ansvaret er delt mellom den sentrale myndigheten BMVIT med ansvar for de største og mest komplekse banene, og 9 desentrale myndigheter med ansvar for mindre svevebaner og stolheiser.

Krav til sertifisering av driftsansvarlig (både som maskinist og som driftsleder), og min. 2 års erfaring fra et annet taubaneanlegg. Også krav til sertifisering av maskinist.

3-dje parts aktører:

- Prosjektleder med ansvar for service, vedlikehold, inspeksjon og ettersyn. Uklart om det kreves godkjenning.
- Myndigheter og eksterne inspektører skal sjekke hele anlegget hvert 5. år. Akkreditering fra transportministeriet.

6...4 Sveits

Alle taubaner er i Sveits regulert av det nasjonale taubane direktivet. Avhengig av størrelse, kompleksitet og bruksområde er taubaner enten godkjent av OFT eller IKSS/CITT, begge offentlige myndighetsorganer.

Ikke krav til sertifisering av driftsansvarlig. Krav til opplæring av maskinist, som skal godkjennes av OFT.

3-dje parts aktører:

- Magnetinduktiv prøving av tau, som skal gjennomføres av aktør som er akkreditert av sveitsisk akkrediteringsmyndighet.
- Skjøting (spleising) av tau. Ikke krav til godkjenning av aktør.
- Diverse former for konsulenttenester, uten krav til akkreditering av aktør.

6...5 Tyskland

I Tyskland har de 16 forbundsstatene ansvaret for myndighetsoppfølgingen, og Bayern har et overordnet koordineringsansvar. Eier/konsesjonshaver er pålagt årlig sikkerhetskontroll av et uavhengig kontroll firma. Kostnader knyttet til saksbehandling av konkrete søknader/tillatelser er finansiert av søker.

6...6 Italia

I Italia har de kompetansesentra i Roma og i tre autonome provinser.

Eier/konsesjonshaver er pålagt årlig sikkerhetskontroll av et uavhengig kontroll firma.

6...7 Frankrike

I Frankrike er myndigheten delt mellom et koordineringsorgan (kompetansesenter) og åtte besiktelseskontorer. De viktigste sikkerhetskontrollene utføres av lokale tilsynskontor, mens andre kontroller kan utføres av eier/konsesjonshaver med eget godkjent personell.

Den sentrale myndigheten (STRMG) er ansvarlig for godkjenning av nye anlegg før de settes i drift, og er også ansvarlig for teknisk overvåking av sikkerhet.

Hverken krav til sertifisering eller praksis for driftsansvarlig.

3-dje parts aktører:

- Prosjektleder for idriftsetting av nye anlegg og større ombygginger. Akkreditert av Transportministeriet.
- Årlig inspeksjon av svevebaner (bremse- og sikkerhetssystemer). Akkreditert av STRMG.
- Inspeksjon av tau med faste medbringere og svevebaner. Akkreditert av STRMG.
- Ansvarlig for hovedinspeksjoner av svevebaner (etter 15, 25 og deretter hvert 5. år). Godkjennes av STRMG.
- Ansvarlig for inspeksjon av markbundne baner etter 30 år. Godkjennes av STRMG.

6...8 USA

I USA er myndigheten lagt til det offentlige, desentrale organet USDA - Forest Service – Ropeway Service Team, som samarbeider med delstatsmyndigheter og forsikringsselskaper.

Hverken krav til sertifisering eller praksis for driftsansvarlig og maskinist.

3-dje parts aktører:

- Inspeksjon av tau, endefester etc. skal utføres av 3-dje parts aktør, men ikke krav til akkreditering eller godkjenning.
- Årlig inspeksjon skal utføres av 3-dje parts aktør, men ikke krav til akkreditering eller godkjenning..
- Krav til bruk av profesjonell aktør med bransjegendkjenning ved større inspeksjoner og ombygginger

➤ **Tilsyn av fornøyelsesinnretninger i andre land**

Park- og tivolitilsynet har forespurt IAAPA i Europa om ordninger for tilsyn som finnes i Europa angående fornøyelsesinnretninger. Leder for IAAPA i Europa opplyser at de ikke har oversikten ennå, men at en "safety sub-committee" under IAAPA er under organisering og skal lage en oversikt. Ut fra de opplysninger Park- og tivolitilsynet har, er forholdene i Sverige, Danmark, Finland, England og USA som følger:

6...1 Sverige

3 forskjellige tekniske kontrollorgan er akkreditert av Swedac (Swedish Board for Accreditation and Conformity Assessment) der de forskjellige aktører velger ett av disse kontrollorgan for årlig besiktelse. Besiktelsespapirene gjelder fra dato til dato og gjøres 1 gang pr. år.

Polisstyrelsen er det høyeste offentlige organ innenfor tilsyn av park- og tivoliutstyr. I Sverige finnes ikke en sentral registrering av alle fornøyelsesinnretninger, og tilsyn med oppblåsbare fornøyelsesinnretninger er ikke inkludert. For hver oppstillingsplass må det på forhånd sendes inn rapport fra de akkrediterte besiktelsene som viser at de har vært besiktiget de siste 12 måneder (noe som eierne finner meget byråkratisk).

Det var i 2008 ca. 500 fornøyelsesinnretninger i Sverige, derav 170 stasjonære og 330 omreisende.

6...2 Danmark

2 kontrollorgan, FORCE Technology og Teknologisk Institut, er akkreditert av Den Danske Akkrediterings og Metrologifond (DANAK). Disse kontrollorganene foretar besiktelse i Danmark.

6...3 Finland

Tilsyn/kontroll utføres av lokalt politi med lite eller begrenset kjennskap til fornøyelsesinnretninger.

6...4 England

Det benyttes flere kontrollorgan under en sentral ordning, Amusement Device Inspection Procedures Scheme (ADIPS). Ordningen ligger under HSE (Health and Safety Executive), som er et nasjonalt, uavhengig overvåkings- og regulativt organ som arbeider for helse og sikkerhet på arbeidsplasser.

ADIPS fungerer som en selvregulerende ordning for registrering av sikkerhetsinspektører og gjennomførte inspeksjoner, og utgir offisielle lister over sakkyndige og hvem som kan utføre inspeksjoner på hvilke type fornøyelsesinnretninger.

Formålet med ordningen er å fremme sikkerhet innen park- og tivoli, og arbeide for forbedring av sikkerheten gjennom regelverksarbeid, veiledning og uavhengige sikkerhets inspeksjoner. Ordningen støttes av bransjeforeninger som pålegger medlemmene å bruke ADIPS registrerte inspektører.

Disse bransjeforeningene utgjør *the Amusement Device Safety Council (ADSC)*, som er et styrende organ for ADIPS.

ADIPS Ltd. er en "*not for profit*" virksomhet som administrerer ADIPS på vegne av ADSC.

6...5 USA

6...5.1 The Amusement Industry Manufacturers and Suppliers (AIMS) Trade Association

AIMS International, Ltd. er en sammenslutning som består av produsenter, leverandører, organisasjoner og personer som leverer produkter og tjenester til fornøyelsesindustrien. Formålet er kommunikasjon og samhandling med lokale og statlige myndigheter og sammenslutninger, for å fremme utviklingen innen fornøyelses industrien. Ved siden av generelt sikkerhetsfremmende arbeid sammen med bransjen, myndigheter og leverandører, deltar sammenslutningen i bransjens utvikling av standarder for sikkerhet og gjennomfører sertifisering av personell.

AIMS International, Ltd. overvåker endringer i lover og regler som vil påvirke leverandørene, som statlige reguleringer, produktansvar, konstruksjon og produksjon av fornøyelsesinnretninger og krav til tilsyn og godkjenninger.

6...5.2 ASTM (American Standards for Testing and Materials) International:

- Etablert i 1898
- En av verdens største uavhengige standardiserings myndigheter
- Arbeider innenfor en rekke industrisegmenter, med materialer, produkter og systemer

ASTM International F-24 Committee on Amusement Ride and Devices

Komiteen er sammensatt av advokater innen forbrukerrett, statlige myndigheter, leverandører og ledere av fornøyelsesparker, og har siden 1978 arbeidet med sikkerhet knyttet til konstruksjon og bruk av fornøyelsesinnretninger i fornøyelsesparker:

- Utarbeidelse av standarder for konstruksjon, produksjon, testing, drift og vedlikehold, kvalitetssikring og inspeksjon av fornøyelsesinnretninger i fornøyelsesparker
- Frivillige standarder, implementert eller brukt som modell for lokal og statlig myndighetsutøvelse i USA og resten av verden.
- Referanse: www.astm.org "F24"

2003 Expanded Ride Design Standard

Denne del av F-24 standard for konstruksjon og produksjon av fornøyelsesinnretninger ble revidert for globalt bruk:

- Iverksatt juni 2003
- Global tilnærming men likevel svært detaljert
- Fokus på spesifikke konstruksjons kriterier, eksempelvis grenser for G-krefter.

➤ **Tilsynsutøvelse i andre bransjer i Norge**

➤ **Arbeidstilsynet**

6...1 Arbeidstilsynets oppdrag

Arbeidstilsynets viktigste oppgave er å føre tilsyn med at arbeidsmiljøet i norske virksomheter er i henhold til arbeidsmiljølovens krav. Arbeidstilsynet har også oppgaver i forhold til andre lover. Av disse er ferieloven og deler av tobakkskadeloven de viktigste.

Etatens hovedmål er å bidra til å forebygge arbeidsrelatert sykdom og skade, og å bidra til et sikkert og inkluderende arbeidsliv, med trygge tilsettingsforhold og meningsfylt arbeidssituasjon for den enkelte. Målrettet veilednings- og informasjonsarbeid overfor virksomhetene og samfunnet for øvrig er også sentralt. Tilsynsansvaret omfatter ca. 180.000 virksomheter i privat og offentlig sektor.

6...2 Strategi

Arbeidstilsynet identifiserte for perioden 2007 – 2011 syv satsingsområder med strategier for å nå de enkelte mål. Felles for alle satsingsområdene har vært å:

- Øke antall tilsyn generelt og i utsatte bransjer spesielt
- Ha hovedfokus på at virksomhetens helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS) er organisert slik at leder og medarbeidere aktivt og kontinuerlig bidrar til å kartlegge og vurdere risikoforhold og iverksette forbedringstiltak.
- Gi informasjon og veiledning til målgruppene
- Se på og informere om betydningen av psykososiale og organisatoriske forhold
- Systematisere og videreutvikle metoder og tilsynspraksis

- Øke egen og virksomhetenes kunnskap om årsakssammenhenger
- Informere om gode løsninger

6...3 Tilsynsformer

6...3.1 Varslet tilsyn (inspeksjon)

- Virksomheten blir før inspeksjonen varslet via brev. Brevet informerer om hva Arbeidstilsynet ønsker å se på, og hvilken dokumentasjon bedriften bør ha klar før inspeksjonen.
- Arbeidstilsynet besøker virksomheten, og møter daglig leder og verneombud, og gjennomfører en befaringsreise med fokus på det som Arbeidstilsynet ønsker å se på.
- Inspeksjonen blir avsluttet med et møte hvor det gjennomgås det tilsynet har avdekket. Dersom det er mangler vil Arbeidstilsynet redegjøre for dette.
- Mål: Når Arbeidstilsynet forlater virksomheten skal denne ha fått viktig og relevant kunnskap om retningslinjer og forskrifter.
- Et varslet tilsyn varer vanligvis i 2-4 timer.

6...3.2 Ikke-varslet tilsyn

- Ikke-varslet tilsyn blir benyttet til eksempelvis å undersøke forholdene på arbeidsplassen knyttet til sosial dumping og teknisk trygghet.
- Ikke-varslet tilsyn kan komme i stand etter tips fra anonyme kilder, fra politiet eller andre.

6...3.3 Revisjon

- I revisjoner undersøker Arbeidstilsynet hvordan virksomheten arbeider systematisk med arbeidsmiljøet. Det innebærer at en gjennomgår virksomhetens internkontroll, for å avdekke om regelverk og prosedyrer blir fulgt.
- Arbeidstilsynet vil be om å få tilsendt dokumentasjon på virksomhetens internkontroll på forhånd.
- I et formøte med ledelsen og verneombud, og eventuelt bedriftshelsetjeneste og tillitsvalgte, redegjør Arbeidstilsynet for hvordan revisjonen vil bli gjennomført.
- Arbeidstilsynet går gjennom dokumentasjonen fra virksomheten, og velger ut personer til intervju.
- Revisjonen blir avsluttet med et sluttmøte, der det oppsummeres eventuelle avvik som Arbeidstilsynet mener virksomheten må rette opp.
- En revisjon kan ta 3-4 dager.

6...3.4 Verifikasjon

- Ved verifikasjoner ber Arbeidstilsynet virksomheten fremlegge dokumentasjon på at visse spesifiserte krav er oppfylt.
- Verifikasjoner kan være en del av revisjoner, inspeksjoner og markedskontroll.
- Verifikasjoner kan bli benyttet som stikkprøver for å sjekke om internkontrollen fungerer i praksis og at aktivitetene i virksomheten oppfyller lovens krav.

6...3.5 Markedskontroll/markedstilsyn

- Arbeidstilsynet fører kontroll for å sikre at visse produkter oppfyller kravene til helse og sikkerhet i forskriftene og EØS-avtalen. Eksempler på produkter som Arbeidstilsynet fører markedskontroll med er maskiner, verneutstyr og kjemikalier.
- Markedskontrollen skjer dels gjennom den vanlige inspeksjonsvirksomheten i Arbeidstilsynet, og dels gjennom kontrolltiltak i omsetningsleddene.

6...3.6 Kampanjer og aksjoner

Arbeidstilsynet organiserer en del av sin virksomhet i prosjekter, der det gjennomføres egne inspeksjoner med særskilte arbeidsmiljøfaglige temaer eller i spesifikke bransjer.

6...3.7 Tilsyn i tilknytning til ulykker

- Alle alvorlige arbeidsulykker blir gransket av Arbeidstilsynet.
- Dersom arbeidstakere blir rammet av en alvorlig arbeidsulykke, skal arbeidsgiver straks varsle nærmeste politi og Arbeidstilsynet. Arbeidstilsynet vil vurdere å inspisere ulykkesstedet.
- Arbeidstilsynet samarbeider med politiet i etterforskning av ulykker. Etterforskningen har som mål å undersøke om det har vært brudd på lov- og regelverk.

6...4 Reaksjonsformer

Arbeidstilsynet har følgende reaksjonsformer:

- Pålegg om utbedring
- Tvangsmulkt når pålegg ikke er gjennomført innen frist
- Stans av arbeid ved overhengende fare
- Politianmeldelse når tilsyn avdekker straffbare forhold

6...5 Arbeidstilsynets tilsynsvirksomhet i perioden 2007 – 2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Antall tilsyn	11 066	13 794	15 280	14 834	14 208
Pålegg*					
Vedtak om tvangsmulkt	466	1 104	1 222	1 636	1 517
Antall stansinger	784	905	774	632	465
Antall anmeldelser	54	69	68	46	67

➤ **Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)**

6...1 Mål, roller og virkemidler

DSB skal ha oversikt over risiko og skadefare i samfunnet. Direktoratet skal være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, og skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering.

Dette omfatter:

- Systematisk å identifisere og synliggjøre risiko, skadefare og beredskap i samfunnet
- Å være en tydelig og ledende pådriver og samarbeidspart innen samfunnssikkerhet og beredskap
- Å arbeide for at systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid blir lagt til grunn i den forebyggende innsatsen
- Å styrke den nasjonale beredskapen og evnen til krisehåndtering
- Å lede og videreutvikle Sivilforsvaret som statlig ressurs
- Å lede og videreutvikle fagområdet brann og redning
- Å ta hånd om norske interesser og forpliktelser på samfunnssikkerhetssområdet i internasjonale samarbeidsorgan

DSB s har en rekke roller innenfor et bredt saksområde. Direktoratets mål og strategier gjenspeiler ansvaret som nasjonal myndighet for samfunnssikkerhet:

- Pådriver, veileder og samordner i arbeidet med forebyggende samfunnssikkerhet og kriseberedskap nasjonalt, regionalt og lokalt
- Kapasitets- og bistandsleverandør for å støtte overordnet myndighet og alle andre myndigheter ved større kriser og når det meldes om behov

- Fagmyndighet på områdene brann- og elsikkerhet, håndtering av brannfarlig, eksplosjons farlig, trykksatt og reaksjonsfarlig stoff, landtransport av farlig gods og sikkerhet ved produkter og forbrukertjenester
- Koordineringsmyndighet i henhold til kgl.res av 24. juni 2005 for oppfølging av aktiviteter, objekter og virksomheter med potensial for store ulykker samt myndighetskoordinering etter storulykeforskriften
- Etatsstyrer for Sivilforsvaret
- Kompetansesenter for kommunale brannvesen, sivilforsvarspersonell og tilbyder av samfunnssikkerhets opplæring

Virkemidler:

- Regelverk
- Analyser og utredning
- Tilsyn og veiledning
- Informasjon og samfunnskontakt
- Øvelser og opplæring
- Planverk
- Samarbeid og relasjoner
- Internasjonalt arbeid

6...2 Tilsyn

Tilsyn er et av direktoratets viktigste forebyggende virkemidler. Dette virkemiddelet skal vurderes i sammenheng med andre virkemidler. Spesielt skal det tas hensyn til:

- Vurdering av type tilsynsobjekt/tema
- Kost/nytte betraktninger
- Vurdering av effekt

Tilsyn sørger for at kravene i regelverket følges, og at tilsynsobjektene får tilbakemelding om forbedringsområder. Tilsyn er systematisk kontroll av virksomhetenes styringssystemer. Utvelgelsen og prioritering av tilsynsobjekter og temaer skjer ut fra et risikoperspektiv. Under tilsynet vil det være naturlig å utøve andre aktiviteter som informasjon og veiledning. Tilsynsobjektene skal tydelig gjøres oppmerksomme på når det gjennomføres kontroll og når det blir gitt informasjon og veiledning. Det skal ikke utføres konsulent- eller rådgivningsoppgaver hos tilsynsobjektet.

For DSB er kjernen i tilsynsvirksomheten kontroll og reaksjon. Med reaksjoner menes de konsekvenser som følger dersom tilsynet avdekker brudd på regelverket. DSB har ulike reaksjonsmidler i sin lovgivning. Valg av reaksjonsmidler skal vurderes ut ifra alvorlighetsgraden, forbedringspotensialet i tilsynsobjektet og hva som antas å gi varig effekt.

6...3 Tilsynsstrategi

Tilsynsstrategien utdyper etatens strategiske plan når det gjelder beskrivelse av tilsyn som virkemiddel, og setter tilsynet i sammenheng med de øvrige virkemidlene DSB benytter. Samtidig skal tilsynsstrategien gi omverdenen et bilde av DSBs tilsynsvirksomhet, og kan også være veiledende for tilsynsmyndigheter som fører tilsyn på vegne av DSB.

6...3.1 Mål for perioden:

1. Tilsyn skal gjennomføres med høy kvalitet
2. Tilsyn skal i størst mulig grad være risikobasert
3. Tilsyn skal planlegges, gjennomføres og følges opp på en systematisk måte
4. Godt samarbeid med andre myndigheter
5. Tilsynet skal kontinuerlig videreutvikles
6. Funn og resultater fra tilsyn skal i større grad presenteres i mediene

6...3.2 Tilsynsområder

- Produkter og forbrukertjenester herunder markedskontroll av produkter
- Virksomheter som håndterer brannfarlig, eksplosjonsfarlig og trykksatt stoff, herunder storulykkevirksomheter
- Transport av farlig gods på vei og jernbane
- Virksomheter som produserer og distribuerer elektrisitet og industrivirksomhet med høyspenningskonsesjon
- Elektromedisinsk utstyr
- Maritime elektriske anlegg på flyttbare installasjoner og på skip
- Kommunale brannvesen, både når det gjelder beredskap og forebyggende brannvern
- Nettselskapenes utøvelse av sin myndighetsrolle gjennom det lokale el-tilsyn (DLE)
- Offentlige og private tilfluktsrom
- Nødalarm sentraler for brann
- Fylkesmennenes samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid
- Departementenes samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid

6...3.3 Hjemmelsgrunnlag (med relevans for TPT):

- Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og med brannvesenets redningsoppgaver
- Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester
- Kgl. res. 24.06.2005 Det generelle koordineringsansvaret og ansvaret for koordinering av tilsyn med aktiviteter, objekter og virksomhet med potensial for store ulykker

➤ **Petroleumstilsynet (Ptil)**

6...1 Tilsyn med sikkerhet i petroleumsvirksomheten

Begrepet "tilsyn" omfatter alle aktiviteter som gjennomføres for å:

- Danne et bilde av sikkerhetstilstanden hos én eller flere av aktørene i petroleumsvirksomheten
- Se til at aktørene gjennomfører aktiviteten i tråd med krav i regelverk og/ eller egne krav
- Behandle søknader om samtykke, samvars-uttalelse (SUT) og PUD/PAD
- Vurdere om iverksatte kompenserende tiltak er tilstrekkelige for å kunne operere forsvarlig
- Granske forhold omkring en alvorlig, uønsket hendelse
- Gjennomføre tilsyn etter lov om allmenngjøring av tariffavtaler (ikke refunderbar aktivitet)
- Påvirke aktørene i den hensikt å forbedre sikkerhetsnivået

For å oppnå en best mulig utnyttelse av ressursene, for å nå de målene som blir satt, fastsetter Ptil for hvert år et antall hovedprioriteringer som legges til grunn for tilsynsvirksomheten. For 2011 ble det fastsatt hovedprioriteringer knyttet til:

- Ledelse og storulykkesrisiko
- Forebygging av akutte utslipp og sikker forurensningsreduksjon
- Risikoutsatte grupper
- Barrierer

Dette er områder som gis prioritet foran annen innsats. Det betyr at de planene som ble lagt for tilsyn innenfor disse områdene, i all hovedsak er gjennomført. De fire hovedprioriteringene er likeverdige. I tillegg til aktiviteter knyttet til hovedprioriteringene kommer en rekke andre aktiviteter som er av betydning for sikkerheten. Disse kan være avgrenset til et bestemt selskap, en bestemt type aktivitet eller lignende.

6...2 Sikkerhetsforum

Sikkerhetsforum, som ble opprettet i 2001, skal være den sentrale trepartsarenaen for forankring av strategiske prosjekter og prosesser relatert til sikkerheten i petroleumsvirksomheten. Arenaen er derfor høringsinstans blant annet i prosesser fram mot meldinger til Stortinget som berører helse, miljø og sikkerhet i næringen. Sikkerhetsforum skal til enhver tid ha en strategisk agenda som gjenspeiler hovedutfordringene på HMS-området i næringen.

Ptil står for driften av forumet, som ledes av Ptils direktør. Det blir lagt vekt på at virksomheten skal være transparent og godt dokumentert gjennom omfattende referater som legges ut på Ptils nettsted. Forumet trekker på Ptils egne fagmiljøer i saksframstillinger og tilsvarende fra næringen i treparts prosjekter og -prosesser. Dette bidrar til å forsterke dialogen mellom etaten og partene i næringen.

7 Oversikt over refererte lover, forskrifter og standarder med kortnavn

I parentes følger offisiell korttittel. Der slik ikke finnes, følger den korttittel som benyttes i denne rapporten.

Regelverk om forvaltningsutøvelsen

1. Lov 2. oktober 1967 nr. 00 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
2. Lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)
3. Lov 16. juni 1994 nr. 20 om teknisk kontrollorgan som har til oppgave å gjennomføre samsvarsvurderinger (lov om teknisk kontrollorgan)
4. Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven)
5. Lov av 19-06-2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)

Regelverk på taubaneområdet

6. Lov 14. juni 1912 nr. 01 om anlæg av taugbaner og løipestrænger mv. (taubaneloven)
7. Lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven)
8. Lov 10. juni 1977 nr. 73 om jernbaneansvar (jernbaneansvarsloven)
9. Forskrift 10. desember 2010 nr. 1569 om tillatelse til å drive trafikkvirksomhet og infrastruktur for sporvei, tunnelbane, forstadsbane og godsbane, samt sidespor, havnespor m.m. (tillatelsesforskriften)
10. Forskrift 3. mai 2002 nr. 446 om bygging og drift av taubaner og kabelbaner (taubaneforskriften)
11. Forskrift 3. mai 2002 nr. 453 om tekniske krav til taubaneanlegg inkludert kabelbaneanlegg til persontransport (forskrift om tekniske krav til taubaner)
12. Forskrift 1. januar 1995 nr. 1216 om skitrekke (forskrift om skitrekke)
13. Forskrift 1. januar 1996 nr. 1474 om totaubane (forskrift om totaubane)
14. Forskrift 4. februar 2002 nr. 921 om skitau (forskrift om skitau)
15. Forskrift 4. februar 2002 nr. 925 om stolheis (forskrift om stolheis)
16. Forskrift 20. desember 2011 nr. 1494 om kabelbane (forskrift om kabelbane)
17. Forskrift 20. desember 2011 nr. 1424 om kabelkran (forskrift om kabelkran)
18. Forskrift 20. desember 2011 nr. 1460 om godstaubane (forskrift om godstaubane)
19. Forskrift 1. januar 1995 nr. 1214 om ståltau for taubaner og kabelbaner (forskrift om ståltau for taubaner)
20. Forskrift 10. januar 2012 nr. 31 om gebyr til Statens jernbanetilsyn for tilsyn med tau- og kabelbaner mv. (forskrift om gebyr for tilsyn med taubaner mv.)

Regelverk på tivoliområdet

21. Lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker (tivoliloven)
22. Forskrift 15. mai 1992 nr. 339 til lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker (tivoliforskriften)
23. Forskrift 20. desember 2011 nr. 1496 om fornøyelsesinnretning i tivoli og fornøyelsesparker (forskrift om fornøyelsesinnretninger)
24. Forskrift 20. desember 2011 nr. 1495 om utleiegokart (forskrift om utleiegokart)
25. Forskrift 20. desember 2011 nr. 1514 om vannrutsjebane (forskrift om vannrutsjebane)
26. Forskrift 19. januar 2012 nr. 82 om gebyr til Statens jernbanetilsyn for godkjenning av og tilsyn med innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker (forskrift om gebyr til SJT, tivoliinnretninger m.m.)

Standarder på taubaneområdet

Harmoniserte europeiske standarder

27. NS-EN 1709: 2004 Forhåndsgodkjenning, vedlikehold og driftskontroller
28. NS-EN 1908: 2004 Strammeinnretninger
29. NS-EN 1909: 2004 Redning og evakuering
30. NS-EN 12385-8: 2002 Ståltau sikkerhet del 8 - Trekk- og bærende ståltau for kabelbaner til transport av mennesker
31. NS-EN 12385-9: 2002 Ståltau sikkerhet del 9 - Lukkede, spiralslätte, bærende ståltau for kabelbaner til transport av mennesker
32. NS-EN 12397: 2004 Driftsbetingelser
33. NS-EN 12927-1: 2004 Tau del 1 - Kriterier for valg av tau og dets endefester
34. NS-EN 12927-2: 2004 Tau del 2 - Sikkerhetsfaktorer
35. NS-EN 12927-3: 2004 Tau del 3 - Lanspleis til 6-partige trekk- og bæretrekktau
36. NS-EN 12927-4: 2004 Tau del 4 – Endefester
37. NS-EN 12927-5: 2004 Tau del 5 - Oppbevaring, transporter, installering og stramming
38. NS-EN 12927-6: 2004 Tau del 6 - Kassasjonskriterier
39. NS-EN 12927-7: 2004 Tau del 7 - Inspeksjon, reparasjon og vedlikehold
40. NS-EN 12927-8: 2004 Tau del 8 - Magnetinduktiv prøving av tau
41. NS-EN 12929-1: 2004 Generelle krav del 1 - Krav for alle installasjoner
42. NS-EN 12929-2: 2004 Generelle krav del 2 - Tilleggskrav for totaus pendelbaner uten fangbrems
43. NS-EN 12930: 2004 Beregninger
44. NS-EN 13107: 2004 Anleggsarbeider
45. NS-EN 13223: 2004 Drivsystemer og annet mekanisk utstyr
46. NS-EN 13243: 2004/ AC: 2005 Elektrisk utstyr til annet enn drivsystemer
47. NS-EN 13796-1: 2005/ AC: 2007 Kjøretøy del 1 - Klemmer, løpeverk, fangbrems, kabiner, stoler, vogner, vedlikeholdsfartøy, medbringere
48. NS-EN 13796-2: 2005 Kjøretøy del 2 – Holdekraftsprøvinger
49. NS-EN 13796-3: 2005 Kjøretøy del 3 - Utmatningsprøving

I tillegg foreligger følgende ikke-harmoniserte europeiske standarder og tekniske rapporter fra CEN:

50. NS-EN 1907: 2005 Terminologi
51. NS-EN 12408: 2004 Kvalitetskontroll
52. CEN/TR 14819-1: 2004 Forebygging og brannbekjempelse del 1 - kjededrevete jernbaner i tunneler (kabelbaner i tunneler)
53. CEN/TR 14819-2: 2005 Forebygging og brannbekjempelse del 2 - andre kabelbaner og tunnelinnretninger

1 Norsk standard:

54. NS 3420 - BS: 2008 Beskrivelsestekster for bygg, anlegg og installasjoner - Del BS: Taubaneinstallasjoner for persontransport.

Standarder på tivoliområdet

- 55. NS-EN 13814 Fornøyelsesparker Maskiner og konstruksjoner Sikkerhet
- 56. NS-EN 1069 del 1 Vannrutsjebaner med høyde over 2 meter - Del 1: Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder
- 57. NS-EN 1069 del 2 Vannrutsjebaner med høyde over 2 meter - Del 2: Veiledning
- 58. NS-EN 982 Sikkerhetskrav for Hydrauliske anlegg
- 59. NS-EN 983 Sikkerhetskrav for Pneumatiske anlegg
- 60. NS-EN 14960:2006 Edition 1 Inflatable play equipment - Safety requirements and test methods
- 61. NS-EN 15567-1:2007 Sport- og fritidsutstyr Taubaner (Ropes courses) Del 1: Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder
- 62. NS-EN 15567-2:2007 Sport- og fritidsutstyr Taubaner (Ropes courses) Del 2: Funksjonskrav
- 63. NEK 400 Elektriske lavspenningsinstallasjoner Spesielt kap NEK 400-7-40:2002 omhandlende Provisoriske elektriske installasjoner for sirkus, marked og tivoli

Andre rammedokumenter

64. Rundskriv H-08-92 "Om lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker"

Andre lover som berører taubaner og park- og tivoliinnretninger

- 65. Plan- og bygningsloven,
- 66. Arbeidsmiljøloven,
- 67. Produktkontrollloven,
- 68. Kommunehelsesloven,
- 69. Veitrafikkloven,
- 70. Brann- og eksplosjonsvernloven,
- 71. El-tilsynsloven,

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

8 Oversikt over underlagsmateriale

- 1. Instruks for Statens jernbanetilsyn
fastsatt av Samferdselsdepartementet 1. desember 2011
- 2. Statsbudsjettet 2012 – Tildelingsbrev til Statens jernbanetilsyn
- 3. Om lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker (Tivoliloven)
- 4. Rapport: Tau- og kabelbaner – tilsyn, kontroll og ansvar
Rapport til Samferdselsdepartementet fra arbeidsgruppe, dat. februar 2008
- 5. Utredning av forskjellen mellom offentlig og privat utøvelse av tilsynsmyndighet for taubaner
Utredning for Samferdselsdepartementet av adv. Sigmund Sandall, dat. 21.01.2008
- 6. Gjennomgang av ulike sider ved Taubanetilsynet
Rapport til Samferdselsdepartementet ved Ernst & Young, dat. 11.12.1995
- 7. Taubanetilsyn og Park- og tivolitilsyn - Rapport fra fagprosjektet dat. 19.12.2011
- 8. Park- og tivolitilsynet, årsrapport 2011
- 9. Taubanetilsynet, årsrapport 2012

9 Oversikt over vedlegg

Vedlegg 1	1.1 Prosesskart for utøvelsen av tilsyn med taubaner 1.2 Oversikt over styrende prosedyrer, skjemaer, sjekklister, registreringer og maler knyttet til tilsyn med taubaner
Vedlegg 2	2.1 Prosesskart for utøvelsen av tilsyn med fornøyelsesinnretninger 2.2 Oversikt over styrende prosedyrer, skjemaer, sjekklister, registreringer og maler knyttet til tilsyn med fornøyelsesinnretninger
Vedlegg 3	Sammenligning av en del taubanetilsyn i Europa
Vedlegg 4	Grensesnittsproblematikk knyttet til tilsynsutøvelsen

VEDLEGG 1

Prosesskart for utøvelsen av tilsyn med taubane – ikke vedlagt denne versjonen.

VEDLEGG 2

Prosesskart for utøvelsen av tilsyn med park og tivoli – ikke vedlagt denne versjonen.

VEDLEGG 3

SAMMENLIGNING AV EN DEL TAUBANETILSYN I EUROPA

I tilknytning til ITTAB 2008 i Tyskland har Taubanetilsynet på anmodning fra Samferdselsdepartementet innhentet opplysninger omkring hvordan sikkerhetsaspekter ved taubaner ivaretas i ulike land.

Periodisk oppfølging i regi av nasjonal tilsynsmyndighet:

0 = ingen besiktelser

Px = periodisk (Årlig x = 1, 2-årlig x = 2, osv)

R = risikobasert uanmeldt (etter hendelser, bekymringsmeldinger, avklaringsbehov, etc.)

	Skitau	Skitrekk	Stolheis	Totausbaner	Kabelbaner
Norge	P2, R	P1, R	P1, R	P1, R	P1, R
Sverige	0	0	0	0	0
Finland	0	0	0	0	0
Tyskland	R	R	R	R	R
Østerrike (BVIT)	0	0	0	R	R
Østerrike (Delstat)	P5	P5	P5	0	0
Sveits S	0	0	R	R	R
Sveits K	P4, R*	P2, R*	P1, R*	P1, R*	P1, R*
Frankrike	P1	P1	P1**	P1**	P1**
Italia (generelt min.)	P3	P3	P3	P3	P3
Italia (Bolzano/Trento)	P2	P2	P2	P2	P2
Spania	P2/P3	P1	P1	P1	P1

* Andre kriterier er også alder, type/leverandør, konsesjonsfornyelse mhp. oppgradering.

** Ved 2 sesonger pr. år utføres også 2 besiktelser.

Periodisk oppfølging gjennom obligatorisk bruk av uavhengige inspeksjonsorgan:

0 = ingen besiktelser

Px = periodisk (Årlig x = 1, 2-årlig x = 2, osv)

R = risikobasert (etter hendelser, bekymringsmeldinger, avklaringsbehov, etc.)

	Skitau	Skitrekk	Stolheis	Totausbaner	Kabelbaner
Norge	0	0	0	0	0
Sverige	P2*	P1	P1	P1	P1
Finland	P1	P1	P1	P1	P1
Tyskland***	P2	P1	P1	P1	P1
Østerrike**/***	P5	P5	P5	P5	P5
Sveits****	0	0	0	0	0
Frankrike	P1	P1	P1	P1	P1
Italia*****	P1	P1	P1	P1	P1
Spania	0	0	0	0	0

* Gjelder skitau med motor over 7,5 KW, ** Forskjøvet i forhold til besøk fra NSA, *** Rapport sendes NSA.

**** NSA krever detaljert årsrapport på 6 sider. IB skal etableres. ***** Foretas av ca. 60 sertifiserte ingeniører før hver sesongstart. (Med vinter og sommersesong 2 inspeksjoner).

Godkjenning av nybygg, flytting av brukt utstyr, oppgraderinger og ombygginger *:

NSA = National Supervisory Authority, LNSA = Delstatmyndighet

IB = Inspection Body

OP = Operator

	Skitau	Skitrekk	Stolheis	Totausbaner	Kabelbaner
Norge	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA
Sverige	IB	IB	IB	IB	IB
Finland	IB	IB	IB	IB	IB
Tyskland	NSA/IB	NSA/IB	NSA/IB	NSA/IB	NSA/IB
Østerrike	LNSA/IB	LNSA/IB	LNSA/IB	NSA/IB	NSA/IB
Sveits	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA
Frankrike	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA
Italia	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA
Spania	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA

* Reparasjoner ivaretas av operator.

Revisjon av IK/QA-system:

NSA = National Supervisory Authority

IB = Inspection Body

OP = Operator

	Skitau	Skitrekk	Stolheis	Totausbaner	Kabelbaner
Norge	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA
Sverige	0	0	0	0	0
Finland	0	0	0	0	0
Tyskland*	0	0	0	0	0
Østerrike	0	0	0	0	0
Sveits*	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA
Frankrike	NSA	NSA	NSA	NSA	NSA
Italia**	IB	IB	IB	IB	IB
Spania	0	0	0	0	0

* frivillig, ** Foretas av ca. 60 sertifiserte ingeniører.

Hvem er pålagt involvert i de generelle periodiske inspeksjoner iht. EN 1709 (6.3.3/4/5/7.1):

NSA = National Supervisory Authority

IB = Inspection Body

OP = Operator

	Månedlige (6.3.3/4)	Årlige (6.3.5)	Hovedrevisjoner (6.3.7.1)
Norge	OP	OP	OP
Sverige	OP	OP	OP
Finland	OP	OP	OP
Tyskland	OP/IB	OP/IB	NSA/OP/IB
Østerrike	OP	OP	OP
Sveits	OP	OP	OP
Frankrike	OP	OP	OP
Italia	OP	OP	NSA/OP/IB
Spania	OP	OP/NSA	OP/NSA

Hvem er pålagt involvert i de spesielle flerårige inspeksjoner iht. EN 1709(6.3.6 og 6.3.7.2):

NSA = National Supervisory Authority

IB = Inspection Body

OP = Operator

	Løpeverk/ bremses	Tau	El-utstyr	Bærende konstruksjoner	Klemmer
Norge	OP	NSA	OP	OP	OP
Sverige	OP	IB	OP	OP	OP
Finland	OP	IB	OP	OP*	OP
Tyskland	IB	IB	IB	IB	IB
Østerrike	OP	IB	OP	OP	OP
Sveits	OP	IB	OP	OP	OP
Frankrike	OP	IB	OP	IB	IB
Italia	IB	IB	IB	OP**	IB
Spania	IB	IB	IB/NSA	IB/NSA***	IB

* IB foretar sommerbesiktelser hvert 4. år. ** IB etter 20 år. *** Visuell kontroll.

Verifikasjon av redningsberedskap:

NSA = National Supervisory Authority

IB = Inspection Body

OP = Operator

Norge	OP – Plan og prosedyrer inngår i pålagt IK-system som revideres som beskrevet over. Øvelser bekreftes gjennom årlig rapport til NSA
Sverige	OP
Finland	OP - IB sjekker at plan foreligger ved førstegangsgodkjenning
Tyskland	IB – Gjennomgås ved periodisk besøk. Øvelser skal varsles til NSA som deltar etter eget ønske.
Østerrike	OP
Sveits	OP – Kommenteres av NSA ved førstegangsgodkjenning. Gjennomgås senere ved besøk.
Frankrike	NSA sjekker redningsberedskapen på svevebaner og kabelbaner gjennom deltakelse på årlige redningsøvelser.
Italia	IB – Leveres med i dokumentasjon for nye taubaner, følges opp av IB som må gå god for redningsberedskapen.
Spania	NSA går gjennom plan ved førstegangstilsyn. Deretter årlige rapporter fra OP som verifiseres av NSA ved behov

VEDLEGG 4

Grensesnittsproblematikk knyttet til tilsynsutøvelsen

➤ Grensesnittsproblematikk, taubaner

Taubanetilsynet har i dag grensesnitt mot følgende i sin tilsynsvirksomhet:

- Arbeidstilsynet
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Luftfartstilsynet
- Kommunene (Plan og bygningsloven)
- Politiet

Oversikt over bestemmelser i forskriftene under taubaneloven som kan være relevante i den videre vurdering av grensesnitt mot andre myndigheter/tilsyn:

➤ *Arbeidstilsynet*

Følgende bestemmelser i forskriftene under taubaneloven har grensesnitt mot Arbeidstilsynets regelverk:

- Maskinforskriften vedr. roterende maskineri, motorer etc.
- Forskrift om tekniske krav til taubaner kap. 7.3.1 Betjenings og arbeidsplasser
- Forskrift om tekniske krav til taubaner kap. 7.3.2 Risiko for fall
- Forskrift om skitrekke kap. 3.14 Leidere og plattformer m.m.
- Forskrift om skitrekke kap. 4.1.6.4 Rapportering ulykker ansatte
- Forskrift om skitrekke kap. 4.3.3.2 - 4.3.3.5 Reparasjoner og arbeid på anlegget
- Forskrift om skitrekke kap. 4.4.1.5 Prøvekjøring etter reparasjoner/endringer
- Forskrift om totausbane kap. 4.3.5.2 - 4.3.5.5 Reparasjoner og arbeid på anlegget
- Forskrift om stolheis kap. 3.14 Leidere, plattformer etc.
- Forskrift om skitau kap. 4.3.3.2 - 4.3.3.3 Reparasjoner og arbeid på anlegget
- Forskrift om stolheis kap. 4.3.5.1 - 4.3.5.6 Reparasjoner og arbeid på anlegget
- Forskrift om kabelbane kap. 4.3.5.2-4.3.5.9 Reparasjoner og arbeid på anlegget
- Ekstraordinære tilsyn etter arbeidsulykke

➤ *Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)*

Overordnet har DSB ansvaret for nedfart og Taubanetilsynet ansvaret for oppfart i alpinanlegg, og det er derved grensesnitt i overgangene mellom oppfart og nedfart. I tillegg finnes grensesnitt der nedfarten krysser/berører oppfart (heistrase).

Følgende bestemmelser i forskriftene under taubaneloven har grensesnitt mot DSBs regelverk:

- Forskrift om tekniske krav til taubaner kap. 6. Utstyr for brukerne
- Taubaneforskriften § 17 Generelt. Plassering, rasfare etc
- Forskrift om stolheis kap. 3.1.1.8.12 Plassering av stolheiser
- Forskrift om stolheis kap. 3.3.1.1. På- og avstigningsplasser med veier
- Taubaneforskriften § 27 og 28. Avskjerminger mot omgivelser
- Forskrift om skitrekke kap. 3.16 Elektrisk installasjon
- Forskrift om stolheis kap. 3.16 Elektrisk utstyr
- Forskrift om stolheis kap. 3.1.1.10-11 Parallell føring av luftledninger, avstander, etc.

➤ *Luftfartstilsynet*

Følgende bestemmelser i forskriftene under taubaneloven har grensesnitt mot Luftfartstilsynets regelverk:

- Merking av lufthindringer i likhet med kraftspenn for store taubanespenn er ikke med i våre forskrifter

➤ **Kommunene (Plan og bygningsloven)**

Følgende bestemmelser i forskriftene under taubaneloven har grensesnitt mot plan- og bygningslovens regelverk:

- Taubaneforskriften del II - bygging
- Forskrift om stolheis kap. 3.1.1.7 Rydding av traseer, brannsikrede tak over stolheistraseer
- Forskrift om stolheis kap. 3.1.1.8 - 9 Kryssing av veier, jernbane, etc.
- Forskrift om stolheis kap. 3.1.1.5 Plassering av master i nedfartstraseer bør unngås.
- Master og stasjoner (infrastruktur)
- Fundamenter

➤ **Politiet**

Følgende bestemmelser i forskriftene under taubaneloven har grensesnitt mot politiets regelverk:
Ekstraordinære tilsyn etter ulykker

➤ **Grensesnittproblematikk, fornøyelsesinnretninger**

Park- og tivolitilsynet har i dag grensesnitt mot følgende i sin tilsynsvirksomhet:

- Arbeidstilsynet
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Kommunene/Fylkeskommunene (plan og bygningsloven):
- Biltilsynet
- Politiet:

Oversikt over bestemmelser i forskriftene under tivoliloven som kan være relevante i den videre vurdering av grensesnitt mot andre myndigheter/tilsyn:

➤ **Arbeidstilsynet**

Følgende bestemmelser i forskriftene under tivoliloven har grensesnitt mot arbeidstilsynets regelverk:

- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.10.1.1. Maskinforskriften vedrørende roterende maskineri, motorer etc.
- Forskrift om utleiegokart, kap. 2.2.2.1 punkt 5: Krav om ventilasjonssystem for innendørs baner
- Forskrift om utleiegokart, kap. 5.1.6.5 Ulykker med ansatte skal umiddelbart meldes Arbeidstilsynet
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 5.1.5.5 Personskade ansatte AIS 2 og 3 meldes arbeidstilsynet
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 5.3.5.1 Tilleggskrav Arbeidstilsynet ved reparasjoner
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 4.2 Vannanlegg med pumper, ventiler og filtre. Maskinforskriften vedrørende roterende maskineri, motorer etc.
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 5.1.5.5. Personskade ansatte AIS 2 og 3 meldes arbeidstilsynet

➤ **Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)**

Følgende bestemmelser i forskriftene under tivoliloven har grensesnitt mot DSBs regelverk:

- Park- og tivolitilsynet har ansvar for klatreparker og zip-lines med fallhøyde over 3 m, mens DSB har ansvar på klatreområdet i sportsaktivitet i fjell, via ferrata, assistert klatring i klatrevegger og zip-lines med lavere fallhøyde enn 3 m.
- Tivoliforskriften kap. 5 Oppføring: Brannspredning og brannslukkeutstyr i tivoli
- Tivoliforskriften kap. 8: Rednings og Evakueringsplan: Brann i anlegget.
- Tivoliloven § 1 og § 2: DSB har ansvar for lekeapparater på skoler, lekeplasser, barnehager etc, mens park- og tivolitilsynet har hatt dette som en ekstra jobb før 2010 i noen av parkene (Bø Sommarland og Kristiansands Dyrepark)
- Forskrift om utleiegokart, kap. 2.2.2.1 punkt 5: Godkjennelse av brannsikring og evakueringsmuligheter ved brann. Utført av det lokale brannvesen.

- Forskrift om utleiegokart, kap. 5.3.3.2: Stans av gokartanlegg etter personskader etc., igangsetting etter stans
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 1.1.1.4: Leke- og fornøyelsesinnretninger
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.11.1.1/2/3 + 3.11.2 Materialer/3.11.3 Brannslukningsutstyr: Planlagt, konstruert og bygget slik at fare for brann blir minst mulig, brannfarlige kjemiske stoffer, andre brannfarlige stoffer, brannslukningsutstyr etc.
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.11.5 Evakuering. Rømningsveier ved evakuering, lysskilt, utganger etc.
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.11.6: Sikkerhetsavstander mellom innretninger. Brannspredning og plass til brannbiler/ambulanser.
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 2.1.2.2: Autorisasjon for å kunne utføre arbeid for el-installatører
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.9: Elektriske innretninger. Disse skal følge norske forskrifter
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.10.1.2: Elektriske motorer skjermes mot termisk overbelastning og jordfeil
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 4.14 Taubaner: Gyldighetsområde mot lekeplassforskriften og bruk av NS-EN 1176-4.
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 4.14.6.1 Støtabsorberende underlag i følge NS-EN 1177
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 4.14.7.7 Alt innfestingsutstyr skal være CE-merket
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 5.1.5.6 Personskade AIS 2 og 3 pga. elektrisitet meldes DSB
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 5.1.5.6. Personskade ansatte + personer AIS 2 og 3 meldes DSB
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 5.3.2.2 Gjenoppta drift etter skade

➤ **Kommunene og Fylkeskommunene (plan- og bygningsloven)**

Følgende bestemmelser i forskriftene under tivoliloven har grensesnitt mot plan- og bygningslovens regelverk:

- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.2 Forhold til annen lovgivning. Her behandles permanente innretninger og omreisende tivoli vedrørende tillatelser.
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 4 Utførelse: Krav til maksimalt støynivå (40 dBA) i uteareal hos nabobebyggelse
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.7.1.1/2: Støynivå skal ikke overstige 40 dBA hos nabos uteareal. Gjelder støy fra selve innretningen. Spesielle lokale støykrav kan settes.
- Forskrift om utleiegokart, kap 2.2.2.1 punkt 5: Dokumentasjon på kommunal tillatelse for bygging og drift av gokartbane
- Forskrift om utleiegokart, kap 2.2.2.1 punkt 5: Konsesjon for utendørs støy fra motorsportsanlegg fra fylkesmannen
- Forskrift om utleiegokart, kap 5.3.3.2: Stans av gokartanlegg etter personskader etc, igangsetting etter stans
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 1.1.3.4: Byggesakskontoret kontaktes i forbindelse med faste installasjoner
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 2.1.2.2: Autorisasjon for å kunne utføre arbeid for entreprenører
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.1.3. Fundamentering, opplagring og understøttelser. Hele kapitlet kan være i konflikt med plan- og bygningsloven?
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger kap. 3.3.13/4 Dimensjonerende laster etter NS-3479
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 1.1.3.2 Bygging i henhold til plan- og bygningsloven
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 2.1.2.1/2/3 Autorisasjon av utførende entreprenører, sveisere, el-installatører etc.

- Forskrift om vannrutsjebane kap. 2.2.1.3 punkt 8 Kommunal tillatelse.
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 3.1.1.4 NS-EN 1069 benyttes for konstruksjon, samt andre relevante standarder
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 3.1.2 Fundamentering, opplagring og understøttelser. Hele kapitlet kan være i konflikt med plan- og bygningsloven?
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 3.3 Dimensjonerende laster etter NS-3479
- Forskrift om vannrutsjebane kap. 4.4 Trapper, plattformer, adkomstveger. Utforming av disse kan være i strid med plan- og bygningsloven, spesielt kravene om sperrebøyler i repos og trapper.
- Forskrift om vannrutsjebane kap 5.3.2.2 Gjenoppta drift etter skade

➤ **Biltilsynet**

Følgende bestemmelser i forskriftene under tivoliloven har grensesnitt mot biltilsynets regelverk:

- Forskrift om utleiegokart, kap. 2.2.2.1 punkt 5: Gokart utleie (konkurranse med Bilsportforbundet vedrørende lisensutleie, eks. Rudskogen)

➤ **Politiet**

Følgende bestemmelser i forskriftene under tivoliloven har grensesnitt mot politiets regelverk:

- Forskrift om utleiegokart, kap. 3.1.1.4: Gokartutleie, vegtrafikklovens regler for promillekjøring gjelder, håndheves av politiet
- Forskrift om utleiegokart, kap. 5.3.3.2: Stans av gokartanlegg etter personskader etc, igangsetting etter stans
- Forskrift om fornøylesinnretninger kap. 4.13.1.2 Skytebaner. FOR 25.06.2009 nr. 904 vedr våpen gjelder i tillegg til våre regler

Forskrift om vannrutsjebane kap. 5.3.2.2. Gjenoppta drift etter skade